

Dan Eriksson  
Ekonomidirektör

08-123 175 78  
dan.e.eriksson@regionstockholm.se

Diariernr  
LOC 2023-0002

## BESLUT

Informationssäkerhetsklass: K1

Styrelsen för Locum AB

# Årsredovisning, verksamhetsberättelse, särskild bolagsredovisning, hållbarhetsrapport samt årsuppföljning intern kontrollplan 2023 för Locum AB

## Ärendet

Fastställande och godkännande av årsredovisning, verksamhetsberättelse, särskild bolagsredovisning, hållbarhetsrapport samt intern kontrollplan för Locum AB 2023.

## Beslutsunderlag

1. Årsredovisning 2023 för Locum AB
2. Verksamhetsberättelse 2023 för Locum AB (inklusive Särskild bolagsredovisning)
3. Hållbarhetsrapport 2023 för Locum AB
4. Årsuppföljning av Intern kontrollplan 2023 för Locum AB

## Förslag till beslut

Styrelsen för Locum AB föreslås besluta

- att godkänna årsredovisning, verksamhetsberättelse, särskild bolagsredovisning, hållbarhetsrapport samt årsuppföljning av intern kontrollplan 2023 för Locum AB,
- att underteckna årsredovisning 2023 för Locum AB och framlägga årsredovisningen för Locum AB till bolagsstämman för fastställande,
- att föreslå bolagsstämman att till förfogande stående vinstmedel, 120 029 632 kronor, i Locum AB balanseras i ny räkning,
- att framlägga särskild bolagsredovisning 2023 för Locum AB till bolagsstämman för fastställande.

Victoria Hörnedal  
Verkställande direktör

# Årsredovisning

för

## Locum AB

556438-7909

Räkenskapsår  
2023-01-01 - 2023-12-31

Innehåll	Sida
Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	4
Balansräkning	5
Kassaflödesanalys	6
Tilläggsupplysningar	7
Underskrifter	12

Styrelsens säte: Stockholm

Företagets redovisningsvaluta: Svenska kronor (SEK).

Alla belopp redovisas, om inte annat anges, i tusentals kronor (tkr).

**Locum AB**  
556438-7909

Styrelsen och verkställande direktören för Locum AB avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31.

## Förvaltningsberättelse

### Information om verksamheten

Locum AB är ett helägt dotterföretag till Landstingshuset i Stockholm AB 556477-9378. Verksamhetsåret var Locum AB:s trettioandra. Locum AB har ett helägt dotterföretag AB Terreno 556108-8195, som sedan 2007 är vilande.

Locum har specifika ägardirektiv fastställda i regionfullmäktige, en bolagsordning, ett avtal avseende förvaltning samt en fullmakt att företräda Region Stockholm enligt avtalet. Locum ska inom ramen för förvaltningsavtalet genomföra de investeringar som beslutas, i enlighet med av regionfullmäktige fastställd investeringsprocess.

Genom förvaltningsavtalet svarar Locum för såväl teknisk som ekonomisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm (LFS) samt för projektavtalet för Nya Karolinska Solna (NKS) utifrån Region Stockholms ansvar och hanterar även ekonomi och administration kopplat till dispositionsavtalet med Karolinska Universitetssjukhuset. LFS är en resultatenheter inom Region Stockholm i vilken den ekonomiska redovisningen sker av regionens vårdfastigheter exkluderat NKS, ett fastighetsbestånd på cirka 2 miljoner kvadratmeter lokaler i Stockholms län.

Region Stockholm formulerar Locums uppdrag och sätter ramen för verksamheten via ägardirektiv, mål och budget. Locums politiskt tillsatta styrelse följer upp och utvärderar verksamheten. Verkställande direktören leder den löpande verksamheten mot uppsatta mål. Till sin hjälp har verkställande direktören en ledningsgrupp. Under 2023 har ledningsgruppen bestått av verkställande direktör och 6 avdelningschefer fram till oktober, därefter 5 avdelningschefer.

Bolagsstyrningen i Locum utgår från aktiebolagslagen och kommunallagen. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har utarbetat Principer för styrning av kommun- och regionsägda företag, ett dokument som bygger på Svensk kod för bolagsstyrning, och som syftar till att lyfta fram betydelsen av styrning för legitimitet, ändamålsenlighet och effektivitet i kommun- och regionsägda bolag, Locum följer dessa principer.

Locums verksamhet styrs utöver ovanstående av följande styrande förutsättningar:

- Ägarkrav och uppdrag
- Region Stockholms mål
- Budget som beslutats av regionfullmäktige
- Aktuella lagar och föreskrifter
- Regions Stockholms styrande dokument och Locums verksamhetsspecifika styrdokument
- Kraven i erforderliga standarder [1]

[1] Bland annat kraven i ISO 9001 (Kvalitet) ISO 14001 (Miljö) och ISO 27001 (Informationssäkerhet)

Företaget har sitt säte i Stockholm.

### Viktiga förhållanden och väsentliga händelser

Locum har under året levererat mot sitt uppdrag i stort i enlighet med plan. Den analys som gjordes under året med anledning av kriget i Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget har utvecklats vidare och åtgärderna för att stärka robustheten och beredskapen inom IT har fortskridit enligt plan. Rekrytering av ny VD till Locum AB blev klar under sommaren och i oktober tillträdde Victoria Hörnedal som ny verkställande direktör. Under året har det lagts ett stort fokus på att minska personalomsättningen och genomföra åtgärder för att öka Locums attraktivitet som arbetsgivare. Det har resulterat i att den höga personalomsättningen på 17 % (2022) under året sjunkit och ligger nu under 7 procent samtidigt som HME-index för Locum AB har ökat från 83 (2022) till 86.

Resultatöversikt (tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	377 728	361 663	347 395	364 991	385 265
Rörelseresultat	31 837	22 534	12 583	22 848	24 415
Resultat efter finansiella poster	8 466	11 570	9 970	13 303	-14 669
Balansomslutning	479 652	525 989	460 749	477 350	463 853
Soliditet <sup>1)</sup> (%)	27,5	25,2	28,3	27,4	28,5
Avkastning på eget kapital <sup>2)</sup> (%)	6,4	8,8	7,6	10,1	Neg
Avkastning på totalt kapital <sup>3)</sup> (%)	9,2	4,6	2,7	4,8	5,3
Medelantal anställda	285	264	265	286	296

<sup>1)</sup> Eget kapital/ Balansomslutning

<sup>2)</sup> Resultat efter finansiella intäkter och kostnader / Genomsnittligt eget kapital

<sup>3)</sup> (Resultat efter finansiella intäkter och kostnader + räntekostnader) / Genomsnittlig balansomslutning

## Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Det osäkra omvärldsläget förväntas vara oförändrat under 2024 vilket för Locum innebär ett fortsatt stort fokus på säkerhetsfrågor. Den uppdaterade klimat, risk- och sårbarhetsanalysen visar att arbetet för att öka robustheten och driftsäkerheten i våra fastigheter måste accelereras vilket kommer att generera ett ökat investeringsbehov. Det ökade antalet cyberattacker- ofta riktade mot samhällsviktig verksamhet- gör att även arbetet med informationssäkerhet och IT-säkerhet måste stärkas ytterligare.

En annan omvärldsfaktor som påverkar oss är klimatet, dess direkta och indirekta påverkan samt de allt högre kraven på minskad klimatpåverkan från våra fastigheter och byggprojekt, vilket kommer att innebära ökat investeringsbehov. Siktet mot nettonollutsläpp 2035 utmanar oss inom alla områden och kräver ökade resurser och snabbare omställning.

Bristen på komponenter och långa leveranstider för vissa varor kvarstår vilket kräver noggrann planering inom både förvaltning och projektverksamheten.

Inflationstakten har äntligen mattats av och förutspås ligga kvar på den nuvarande nivån under året vilket gör att vi kommer att se en succesiv men troligen långsam sänkning av räntenivåerna. För Locums del med stor låneportfölj är det positiva signaler även om det inte kommer att påverka ekonomin nämvärt under 2024.

Arbetet med att minska administrativa kostnader fortgår och ett arbete med en digital omställning för att frigöra tid och resurser har påbörjats under 2023. Arbetet med att sätta planer för att nå visionen "det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer" fortsätter parallellt med det systematiska arbetet med att öka kundnöjdheten och bibehålla det höga värdet på HME.

I Locums verksamhetsplan respektive affärsplan redovisas regionens vision, mål och uppdrag respektive bolagets styrmodell, strategier och arbetssätt för att uppnå dessa samt hantera risker.

## Forskning och utveckling

Bolaget genomför fortlöpande benchmarking och nätverkande med andra verksamheter med liknande uppdrag för att dela med sig och ta del av lärdomar. Satsningen på innovation och innovationssprintar fortsätter utifrån bolagetssträvan att ligga i framkant och bidra till utveckling. Samverkan med universitet och högskolor är betydelsefulla delar i Locums utvecklingsarbete, liksom samverkan med näringslivet och övriga kommuner.

Den snabba utvecklingen inom digitala arbetssätt har också lett till att antalet digitala seminarier för kunskapsdelning och utbildning har exploderat och därigenom i högre grad förenklats för våra medarbetare att hålla sig uppdaterade inom sina respektive kompetensområden.

Locum deltar förutom i en mängd regioninterna nätverk även i ett flertal externa nätverksforum och samverkansprojekt, se exempel nedan.

- Fastighetsrådet inom SKR
- Offentliga fastigheter inom SKR
- BIM Alliance
- Centrum för vårdens arkitektur (CVA) på Chalmers
- PTS - Program för teknisk standard
- Aff Forum för förvaltning och service
- Håll nollan - Samverkan för noll olyckor i byggbranschen
- Forum för Vårdbyggnad
- Byggherrarna
- Byggvarubedömningen
- Centrum för byggeffektivitet (CBE) på KTH

## Hållbarhetsrapport

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Locum valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till revisorn samtidigt som årsredovisningen. Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på <https://www.locum.se/om-oss/organisation-och-uppdrag/ekonomi-och-arsrapporter/>

**Förändringar i eget kapital (tkr)**

Under räkenskapsåret har följande förändringar skett i eget kapital.

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Summa eget kapital
	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
<b>Eget kapital 2023-01-01</b>	<b>10 000</b>	<b>2 001</b>	<b>118 602</b>	<b>1 803</b>	<b>132 406</b>
Överföring resultat föregående år	0	0	1 803	-1 803	0
Årets resultat	0	0	0	-375	-375
<b>Eget kapital 2023-12-31</b>	<b>10 000</b>	<b>2 001</b>	<b>120 405</b>	<b>-375</b>	<b>132 031</b>

Ej återbetalade villkorade aktieägartillskott				<b>2023-12-31</b>	<b>2022-12-31</b>
				131 571	131 571

**Förslag till resultatdisposition (kronor)**

Styrelsen föreslår att till förfogande stående medel

balanserad vinst eller förlust	120 405 034
årets vinst eller förlust	-375 402
	<b>120 029 632</b>

disponeras så att

i ny räkning överförs	120 029 632
	<b>120 029 632</b>

Styrelsens yttrande över föreslagen vinstutdelningen och/eller lämnat koncernbidrag

I tillämplig omfattning konsolideras vinstmedlen i dotterbolagen inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB hos moderbolaget. Detta sker via utdelning, återbetalning av villkorade aktieägartillskott och/eller koncernbidrag. Detta görs endast i den utsträckning som bolagets fria eget kapital tillåter. Moderbolaget garanterar dotterbolagens förmåga att uppfylla sina förpliktelser gentemot tredje man på kort och lång sikt. Det är därför styrelsen bedömning att den aktuella värdeöverföringen inte strider mot försiktighetsregeln i aktiebolagslagens 17 kapitel 3 paragraf.

Beträffande företagens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar samt tilläggsupplysningar. Alla belopp uttrycks i svenska tusental kronor där ej annat anges.

Locum AB  
556438-7909

## Resultaträkning

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Nettoomsättning	1, 2	377 728	361 663
Övriga rörelseintäkter		13 417	19 105
		<b>391 145</b>	<b>380 768</b>
<i>Rörelsens kostnader</i>			
Övriga externa kostnader	3, 4, 6	-89 397	-92 286
Personalkostnader	5	-267 723	-264 038
Avskrivningar och nedskrivningar (samt återföring därav) av materiella och immateriella anläggningstillgångar	1, 10	-2 153	-1 910
Övriga rörelsekostnader		-35	0
		<b>-359 308</b>	<b>-358 234</b>
<b>Rörelseresultat</b>		<b>31 837</b>	<b>22 534</b>
Övriga ränteintäkter och liknande intäkter		14 362	0
Räntekostnader och liknande kostnader	7	-37 733	-10 964
		<b>-23 371</b>	<b>-10 964</b>
<b>Resultat efter finansiella poster</b>		<b>8 466</b>	<b>11 570</b>
Bokslutsdispositioner	8	-8 841	-9 767
<b>Resultat före skatt</b>		<b>-375</b>	<b>1 803</b>
Skatt på årets resultat	9	0	0
Övriga skatter		0	0
<b>Årets resultat</b>		<b>-375</b>	<b>1 803</b>

Locum AB  
556438-7909

## Balansräkning

	Not	2023-12-31	2022-12-31
<b>TILLGÅNGAR</b>			
<b>Anläggningstillgångar</b>			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	10	4 438	5 086
		<b>4 438</b>	<b>5 086</b>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	11, 12	1 000	1 000
		<b>1 000</b>	<b>1 000</b>
<b>Summa anläggningstillgångar</b>		<b>5 438</b>	<b>6 086</b>
<b>Omsättningstillgångar</b>			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		22	440
Fordringar hos koncernföretag	13	449 796	489 219
Övriga fordringar		12 343	18 382
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14	12 054	11 862
		<b>474 215</b>	<b>519 903</b>
<b>Summa omsättningstillgångar</b>		<b>474 214</b>	<b>519 903</b>
<b>SUMMA TILLGÅNGAR</b>		<b>479 652</b>	<b>525 989</b>
<b>EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital		10 000	10 000
Reservfond		2 001	2 001
		<b>12 001</b>	<b>12 001</b>
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		120 405	118 602
Årets resultat		-375	1 803
		<b>120 030</b>	<b>120 405</b>
<b>Summa eget kapital</b>		<b>132 031</b>	<b>132 406</b>
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	17	255 826	258 706
		<b>255 826</b>	<b>258 706</b>
<i>Långfristiga skulder</i>			
Skulder till koncernföretag	18	3 631	3 631
		<b>3 631</b>	<b>3 631</b>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		13 475	18 360
Skulder till koncernföretag		15 954	60 820
Övriga skulder		7 763	18 121
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	50 972	33 945
		<b>88 164</b>	<b>131 246</b>
<b>SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>		<b>479 652</b>	<b>525 989</b>

Locum AB  
556438-7909

## Kassaflödesanalys

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
<b>Den löpande verksamheten</b>			
Rörelseresultat		31 837	22 534
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		2 153	1 910
Förlust vid utrangering av inventarier		35	0
Förändring pensionsskuld		-2 880	-4 758
Ränta pensionsskuld		-37 703	-10 932
		<b>-6 558</b>	<b>8 754</b>
Erhållen ränta		14 362	0
Erlagd ränta		-30	-31
<b>Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital</b>		<b>7 774</b>	<b>8 723</b>
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>			
Förändring av rörelsefordringar		58 742	-41 059
Förändring av rörelseskulder		-43 799	70 430
<b>Kassaflöde från den löpande verksamheten</b>		<b>22 717</b>	<b>38 094</b>
<i>Investeringsverksamheten</i>			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-1 540	-2 637
<b>Kassaflöde från investeringsverksamheten</b>		<b>-1 540</b>	<b>-2 637</b>
<i>Finansieringsverksamheten</i>			
Lämnade koncernbidrag föreg år		-9 767	-10 360
<b>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</b>		<b>-9 767</b>	<b>-10 360</b>
<b>Årets kassaflöde</b>		<b>11 410</b>	<b>25 097</b>
<b>Likvida medel vid årets början</b>		<b>394 476</b>	<b>369 379</b>
<b>Likvida medel vid årets slut</b>	13	<b>405 886</b>	<b>394 476</b>



## Noter

### Not 1 Upplysning om redovisnings- och värderingsprinciper

#### Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

#### Koncernredovisning

Närmast överordnade moderföretag som upprättar koncernredovisning i vilken företaget ingår är Landstingshuset i Stockholm AB (556477-9378) med säte i Stockholm. Landstingshuset i Stockholm AB är ett av Stockholms läns landsting (232100-0016) helägt bolag.

#### Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till verkligt värde av vad företaget fått eller kommer att få. Det innebär att företaget redovisar inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om företaget får ersättning i likvida medel direkt vid leveransen. Avdrag görs för lämnade rabatter.

Vid försäljning av varor redovisas normalt inkomsten som intäkt när de väsentliga förmåner och risker som är förknippade med ägandet av varan har överförts från företaget till köparen.

Ersättning i form av ränta, royalty eller utdelning redovisas som intäkt när det är sannolikt att företaget kommer att få de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen och när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt den s.k. effektivräntemetoden.

#### Tjänsteförsäljning och förvaltningsarvode

Tjänsteförsäljning på löpande räkning intäktsredovisas i takt med att arbetet utförs. Förvaltningsarvodet intäktsredovisas i enlighet med avtal, det vill säga fast pris/kvm. Upparbetad, ej fakturerad intäkt tas i balansräkningen upp till det belopp som beräknas bli fakturerat och redovisas i posten "Upparbetad men ej fakturerad intäkt".

#### Redovisning av leasingavtal

Företaget redovisar samtliga leasingavtal, såväl finansiella som operationella, som operationella leasingavtal. Operationella leasingavtal redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Se vidare not 4.

#### Ersättning till anställda efter avslutad anställning

I företaget finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. Som avgiftsbestämda planer klassificeras planer där fastställda avgifter betalas och det inte finns förpliktelser att betala något ytterligare, utöver dessa avgifter. Övriga planer klassificeras som förmånsbestämda och beräknas enligt Tryggandelagen och redovisas i enlighet med förenklingsreglerna i BFNAR 2012:1.

Utgifter för avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad under den period de anställda utför de tjänster som ligger till grund för förpliktelsen.

Företaget har förmånsbestämda pensionsplaner där en pensionspremie betalas och redovisar dessa planer som avgiftsbestämda planer i enlighet med förenklingsregeln i BFNAR 2012:1.

Företaget har förmånsbestämda pensionsplaner som finansieras i egen regi. Uppgift om pensionskuldens storlek erhålls från ett oberoende företag (KPA Pension) och redovisas enligt den erhållna uppgiften.

VD omfattas av villkor enligt KFS branschavtal för fastighetsbolag med undantag för nedan angivna villkor från företagets sida. VD omfattas av pensionsavtalet AKAP-KR.

För VD:s anställning gäller en ömsesidig uppsägningstid om tre månader. Den lön som utbetalas under uppsägningstiden är pensionsgrundande. Vid uppsägning från företagets sida är VD berättigad till ett avgångsvederlag som motsvarar tolv månadslöner och beloppet utbetalas i samband med att anställningen upphör. Avgångsvederlaget är inte pensionsgrundande. Får VD annan anställning inom Region Stockholm eller något av dess bolag under en period om tolv månader efter anställningens upphörande ska utbetalt avgångsvederlag i motsvarande mån betalas tillbaka. I övrigt ska avräkning på andra inkomster inte göras.

#### Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Avskrivningsbart belopp utgörs av anskaffningsvärdet minskat med ett beräknat restvärde om detta är väsentligt. Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden.

#### Materiella anläggningstillgångar

Maskiner och inventarier	10 år
Fast inredning kontor	7 år
Datorer	3 år

**Locum AB**  
556438-7909

### Fordringar, skulder och avsättningar

Om inget annat anges ovan värderas kortfristiga fordringar till det lägsta av dess anskaffningsvärde och det belopp varmed de beräknas bli reglerade. Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första värderingstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Övriga skulder och avsättningar värderas till de belopp varmed de beräknas bli reglerade. Övriga tillgångar redovisas till anskaffningsvärde om inget annat anges ovan. Kassa/Bank redovisas som fordringar hos koncernföretag dock i kassaflödet så betraktas koncernkontot som likvida medel.

### Upplysning om uppskattningar och bedömningar

Inga väsentliga uppskattningar eller bedömningar med väsentlig effekt på redovisat resultat har tillämpats under räkenskapsåret.

### Not 2 Nettoomsättningens fördelning

Nettoomsättningen fördelar sig på verksamhetsgrenar enligt följande:

	2023	2022
<b>Verksamhet 1</b>		
Fastighetsförvaltning	181 304	177 890
Försäljningsintäkter	196 424	183 773
<b>Summa</b>	<b>377 728</b>	<b>361 663</b>

### Not 3 Ersättningar till revisorer och revisionsföretag

	2023	2022
<i>Ernst &amp; Young</i>		
Revisionsuppdraget	390	161
	<b>390</b>	<b>161</b>

*Regionrevisorena*  
Revisionsuppdraget

249	243
<b>249</b>	<b>243</b>

### Not 4 Operationella leasingavtal

	2023	2022
Kostnadsförda leasingavgifter avseende operationella leasingavtal	21 534	24 550

Framtida minimileaseavgifter avseende ej uppsägningsbara operationella leasingavtal:

Ska betalas inom 1 år	21 011	8 775
Ska betalas inom 1-5 år	26 376	2 430
Ska betalas senare än 5 år	0	0

Företaget har ingått följande väsentliga leasingavtal vilka redovisas som operationella leasingavtal:

Kontor pl 8 Pelarbacken  
Förråd Pelarbacken  
Kontor Haga 4:18  
Kontor Persikan 1  
Kontor Gångaren 12  
Kontor Sicklaön 202:1  
Kontor Lasarettet 1  
Kontor Medicinaren 5  
Kopieringsmaskiner  
Återhämtningsfätölj

Locum AB  
556438-7909

## Not 5 Anställda och personalkostnader

<i>Medelantalet anställda</i>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Män	147	134
Kvinnor	138	130
	<b>285</b>	<b>264</b>
<i>Löner och andra ersättningar</i>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Styrelse och verkställande direktör	2 363	2 310
Övriga anställda	186 311	174 030
	<b>188 674</b>	<b>176 340</b>
Tantien till styrelse och verkställande direktör ingår med	0	0
<i>Pensions- och övriga sociala kostnader</i>	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<i>Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör</i>	326	301
Pensionskostnader för övriga anställda	26 016	23 186
Övriga sociala kostnader enligt lag och avtal	64 704	60 244
	<b>91 046</b>	<b>83 731</b>
	<b>2023-12-31</b>	<b>2022-12-31</b>
<i>Utestående pensionsförpliktelser</i>		
till styrelse och verkställande direktör	0	0
<i>Könsfördelning bland ledande befattningshavare</i>		
Andel män i styrelsen	73%	73%
Andel kvinnor i styrelsen	27%	27%
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	50%	50%
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	50%	50%

### Avtal om avgångsvederlag

Vid uppsägning av VD:s anställningsavtal gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex (6) månader. För det fall VD erhåller en uppsägningslön från Locum, ska annan förvärvsinkomst inom eller utom regionen avräknas från uppsägningslönen under uppsägningstiden i syfte att dubbel ersättning inte för någon tid ska utgå. Om uppsägning av anställningsavtalet sker från Locums sida utges till VD ett avgångsvederlag. Avgångsvederlaget ska motsvara antalet månader som VD pågått vid tidpunkten för uppsägning, dock maximalt tolv (12) månadslöner. Avgångsvederlaget kan dock högst motsvara antalet månader fram tills arbetstagaren fyller 69 år.

## Not 6 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Andel av årets totala inköp som skett från andra företag inom koncernen	17%	15%
Andel av årets totala försäljning som skett till andra företag inom koncernen	100%	100%

## Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Räntedel i pensionsskuld	-37 703	-10 932
Övriga finansiella kostnader	-30	-32
	<b>-37 733</b>	<b>-10 964</b>

## Not 8 Bokslutsdispositioner

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
Lämnade koncernbidrag	-8 841	-9 767
	<b>-8 841</b>	<b>-9 767</b>

## Not 9 Skatt på årets resultat

	<b>2023</b>	<b>2022</b>
<b>Avstämning av effektiv skattesats</b>		
<b>Redovisat resultat före skatt</b>	<b>-375</b>	<b>1 803</b>
Skatt på redovisat resultat enligt gällande skattesats:	77	-371
<b>Skatteeffekt av:</b>		
Skattemässiga underskottsavdrag	0	449
Övriga ej avdragsgilla kostnader	-113	-82
Ej skattepliktiga intäkter	36	4
<b>Redovisad skattekostnad</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Årets effektiva skattekostnad	0,0%	0,0%

Nominell skattesats för svenska aktieföretag utgör 20,6% för år 2023 (20,6% för år 2022).

### Upplysningar om uppskjuten skattefordran och skatteskuld

Bolaget har ett skattemässigt underskottsavdrag om 100 000 kr och behöver därför göra en bedömning av eventuell skattefordran. Bedömning har gjorts utifrån det faktum att koncernen tidigare år inte har betalat någon inkomstskatt. Anledningen är att koncernen, enligt gällande skatteregler, kan besluta om koncernbidrag. Bedömningen är att bolaget under de närmaste åren inte kommer att betala någon inkomstskatt, vilket medför att någon uppskjuten skattefordran på skattemässigt underskottsavdrag inte redovisas.

Locum AB  
556438-7909

**Not 10 Inventarier, verktyg och installationer**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	24 370	21 891
Årets anskaffningar	1 540	2 637
Försäljningar/utrangeringar	-2 859	0
<b>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</b>	<b>23 051</b>	<b>24 528</b>
Ingående avskrivningar	-19 284	-17 532
Försäljningar/utrangeringar	2 824	0
Årets avskrivningar	-2 153	-1 910
<b>Utgående ackumulerade avskrivningar</b>	<b>-18 613</b>	<b>-19 442</b>
<b>Utgående redovisat värde</b>	<b>4 438</b>	<b>5 086</b>

I utgående ackumulerade anskaffningsvärden ingår ränta med

**Not 11 Andelar i koncernföretag**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 000	1 000
<b>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</b>	<b>1 000</b>	<b>1 000</b>
<b>Utgående redovisat värde</b>	<b>1 000</b>	<b>1 000</b>

**Not 12 Specifikation av andelar i koncernföretag**

Namn	Kapital- andel	Rösträtts- andel	Antal andelar	Bokfört värde
AB Terreno	100%	100%	1 000	1 000
				<b>1 000</b>
	Org.nr.	Säte	Eget kapital*	Årets resultat*
AB Terreno	547 913	Stockholm	3 696	0

I Eget kapital ingår 78 % av obeskattade reserver  
Med Årets resultat avses resultat efter finansiella poster

**Not 13 Fordringar koncernföretag**

	2023-12-31	2022-12-31
Kassa och Bank	405 886	394 476
Övriga fordringar	43 910	94 743
	<b>449 796</b>	<b>489 219</b>

Bolaget innehar en outnyttjad checkräkningskredit om 20 Msek på regionens koncernkonto.

**Not 14 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**

	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	3 591	5 602
Förutbetalda IT-tjänster	3 055	3 074
Förutbetalda licenser	5 183	2 678
Övriga förutbetalda kostnader	225	508
	<b>12 054</b>	<b>11 862</b>

**Not 15 Antal aktier och aktiernas kvotvärde**

	2023-12-31	2022-12-31
Antal aktier	1 000	1 000
Kvotvärde	10 000	10 000

**Locum AB**  
556438-7909

<b>Not 16 Disposition av vinst och förlust</b>	<b>2023-12-31</b>	<b>2022-12-31</b>
Styrelsen föreslår att till förfogande stående medel (kronor)		
Balanserat resultat	120 405 034	118 601 555
Årets resultat	-375 402	1 803 478
	<b>120 029 632</b>	<b>120 405 033</b>
disponeras så att		
i ny räkning överföres	120 029 632	120 405 033
	<b>120 029 632</b>	<b>120 405 033</b>
<b>Not 17 Avsättningar</b>	<b>2023-12-31</b>	<b>2022-12-31</b>
<i>Pensioner och liknande förpliktelser</i>		
Belopp vid årets ingång	258 706	263 464
Upplösen av avsättning	-2 880	-4 758
	<b>255 826</b>	<b>258 706</b>
<b>Not 18 Långfristiga skulder</b>	<b>2023-12-31</b>	<b>2022-12-31</b>
<b>Förfaller senare än 5 år efter balansdagen</b>		
Skulder till koncernföretag	3 631	3 631
	<b>3 631</b>	<b>3 631</b>
<b>Summa långfristiga skulder</b>	<b>3 631</b>	<b>3 631</b>
<b>Not 19 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter</b>	<b>2023-12-31</b>	<b>2022-12-31</b>
Upplupna löner	244	0
Upplupna semesterlöner	15 263	13 891
Upplupna sociala avgifter	10 454	9 050
Upplupna pensionskostnader	9 673	1 341
Övriga upplupna kostnader	15 338	2 891
Övriga förutbetalda intäkter	0	6 772
	<b>50 972</b>	<b>33 945</b>

**Not 20 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut**  
Inga väsentliga händelser har inträffat efter räkenskapsårets slut.

Locum AB  
556438-7909

---

## Underskrifter

Stockholm 2024-

Jens Sjöström  
Ordförande

Lowisa Ivman Anderzon

Bengt Ohlsson

Gabrielle Gjerswold

Hashim Jama

Daniel Källenfors

Sandra Gunneflo

Jonatan Hedin

Håkan Johansson

Magnus Persson

Jonas Jeppson

Victoria Hörnedal  
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2024- - .

Ernst & Young AB

Jenny Göthberg  
Auktoriserad revisor

Locum AB

## **Verksamhetsberättelse**

December 2023

## Innehållsförteckning

1	Förvaltningschefens/verkställande direktörens kommentar .....	4
1.1	Väsentliga händelser .....	4
1.2	Ledningens åtgärder .....	4
2	Styrning och ledning .....	5
2.1	Verksamhetsfakta.....	5
2.2	Mål.....	5
2.2.1	God ekonomisk hushållning.....	5
2.2.2	En hållbar regional utveckling .....	6
2.2.3	God och hållbar arbetsgivare .....	16
2.3	Uppdrag.....	19
2.4	Intern kontroll.....	19
2.4.1	Arbetet med intern kontroll .....	19
2.4.2	Risker, åtgärder och kontroller .....	19
2.4.3	Försäkran .....	20
3	Verksamhet .....	21
3.1	Produktivitet.....	21
4	Personal.....	22
4.1	Attraktiv arbetsgivare.....	22
4.2	Strategisk kompetensförsörjning .....	23
4.3	Helårsarbeten.....	24
4.4	Sjukfrånvaro.....	24
5	Ekonomi .....	26
5.1	Resultat .....	26
5.1.1	Intäkter.....	26
5.1.2	Kostnader .....	26
5.1.3	Utredning av det fullmäktige beslutade resultatkravet .....	28
5.2	Åtgärder för ett resultat i balans .....	28
5.3	Investeringar .....	29
5.4	Balansräkning .....	30
5.5	Kassaflödesanalys.....	30
6	Pågående rättsprocesser (tvister).....	32



7	Övrigt.....	33
8	Förväntad utveckling kommande år .....	34
9	Nämnd-/styrelsebehandling .....	35

**Bilagor**

*Bilaga 1: bilaga-e3-externa-bidrag-vb-2023*

*Bilaga 2: Locum bilaga-d1-personalbilagor-ar-2023-12 (002)*

*Bilaga 3: Locum bilaga-e1-ovriga-avsattningar-ansvarsforbindelser-och-tvister-vb-2023*

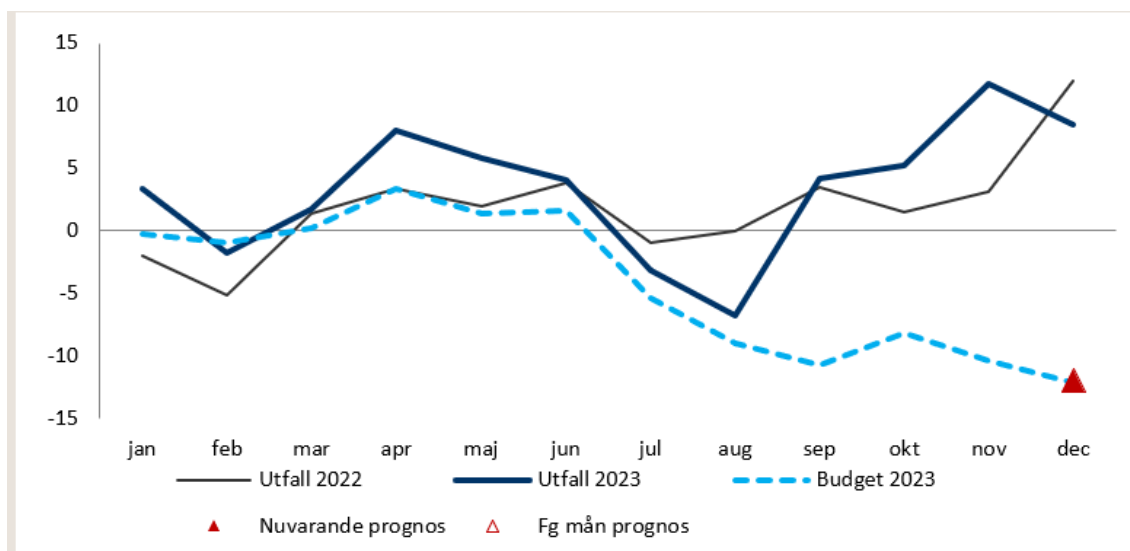
## 1 Förvaltningschefens/verkställande direktörens kommentar

### 1.1 Väsentliga händelser

Locum har under året levererat mot sitt uppdrag i stort i enlighet med plan. Den analys som gjordes under året med anledning av kriget i Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget har utvecklats vidare och åtgärderna för att stärka robustheten och beredskapen inom IT har fortskridit enligt plan.

Rekryteringen av ny VD till Locum AB blev klar under sommaren och i oktober tillträdde Victoria Hörnedal som ny verkställande direktör.

Under året har det lagts ett stort fokus på att minska personalomsättningen och genomföra åtgärder för att öka Locums attraktivitet som arbetsgivare. Det har resulterat i att den tidigare höga personalomsättningen har under året sjunkit rejält och nu ligger under 7 procent samtidigt som HME-index för Locum AB har ökat till 86.



Utfallet för 2023 uppgick till 8,5 miljoner kronor att jämföra med budget på -12,1 miljoner kronor. Det högre utfallet beror i huvudsak på lägre löne- och pensionskostnader än budgeterat.

### 1.2 Ledningens åtgärder

Locum har fortsatt arbetet med att minska de administrativa kostnaderna på kort och lång sikt. En översyn av inhyrd personal pågår och ett flertal rekryteringar har gjorts vilket minskat konsultkostnaderna. Minskningen av kontorsytan har genomförts och tillskapandet av fler mindre mötesrum är klar.

Samtidigt som kontorsmiljön påtagligt förbättrats kommer hyreskostnaderna för lokalerna minska. Full kostnadseffekt beräknas under 2024.

## 2 Styrning och ledning

### 2.1 Verksamhetsfakta

Region Stockholm har en ägarpolicy och generella ägardirektiv som beskriver principerna för hur regionens nämnder och bolag ska fungera. Locum har även en bolagsordning, samt specifika ägardirektiv fastställda i regionfullmäktige. Utöver det finns en fullmakt att företräda regionen.

Genom det specifika ägardirektivet svarar Locum för såväl teknisk som ekonomisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm (LFS). Locum ska för Region Stockholms räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler i första hand till regionens verksamheter enligt de principer för uthyrning som regionen beslutar. Av Locums ägardirektiv framgår även att hyressättningen av lokaler som hyrs av enheter inom regionkoncernen ska ske på marknadsanpassade villkor om inte regionen beslutar annat. För akutsjukhuslokaler ska de marknadsanpassade hyrorna ligga på en försiktig nivå.

I uppdraget ingår att Locum ska upprätta bland annat underhållsplaner och förvaltningsplaner, samt i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen upprätta fastighetsutvecklingsplaner för strategiska fastigheter inom LFS. Locum ska också bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett kostnadseffektivt sätt.

I övrigt ska Locum även prioritera arbetet med att bygga resurssnålt och hållbarhetsanpassat, minska medieanvändningen och minimera miljöstörningar samt sträva efter hög återanvändnings-, och återvinningsgrad vid såväl nybyggnation som vid ombyggnation/renoveringar.

Utöver ägardirektiv erhåller Locum även uppdrag via *Avtal avseende genomförande av fastighetsverksamhet mellan Locum AB och fastighets- och servicenämnden*. Det omfattar bland annat NKS avtalsförvaltning samt handläggning av fastighetsstrategiska frågeställningar.

Locum ska även utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av ägaren samt bistå ägaren med bland annat investeringsplaneringen.

AB Terreno är ett helägt dotterbolag till Locum AB och ägs av Landstingshuset i Stockholm AB. Bolaget har för närvarande ingen verksamhet.


### 2.2 Mål

#### 2.2.1 God ekonomisk hushållning

##### ***Ett resultat i balans***



Utfallet för Locum AB uppgick till 8,5 miljoner kronor vilket är 20,6 miljoner kronor högre än resultatkravet.


Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav (Regionfullmäktige)</b>	9mkr	12mkr		-12mkr	

**Kommentar**

Utfallet för Locum AB uppgick till 8,5 miljoner kronor vilket är 20,6 miljoner kronor högre än resultatkravet.

### Hållbar investeringsutveckling

Locum omfattas inte av någon indikator som är kopplad till detta mål.


Uppdrag	År	Status	Uppdraget beräknas avslutas	Kommentar
Utreda moms- och skattefrågor kopplat till hela exploateringsprojektet Norra Hagastaden.	2022	 Genomförd	2:a kvartalet 2023	KPMG lämnade slutrapport i januari 2023. Rapporten har givit projektet Norra Hagastaden inriktningen att i möjligaste mån undvika att genomföra byggarbeten på annans mark i egen regi.

#### 2.2.2 En hållbar regional utveckling

### Region Stockholms verksamheter har år 2035 minimerat sina utsläpp av skadliga ämnen



Målet bedöms som uppnått för 2023.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Antal genomförda utfasningsåtgärder (Regionfullmäktige)</b>					

**Kommentar**

Locum har ett systematiskt arbetssätt för att fortlöpande analysera, utveckla processer och rutiner samt vidta åtgärder i syfte att minimera hållbarhetspåverkan vid både investeringar och det löpande förvaltningsarbetet, där vårdfastigheters särskilda förutsättningar och funktionskrav är beaktade. Bolaget har inom området utfasningsåtgärder bedrivit ett framgångsrikt arbete under en lång tid med gott resultat där det fortlöpande förbättringsarbetet är väl inarbetat och drivs resurseffektivt framåt.

Val av material och produkter påverkar i olika omfattning miljö såväl som hälsa. Locum ställer därför höga krav på vilka material och produkter som får byggas in i fastigheterna med avsikten att skapa en god inomhusmiljö samt begränsa miljö- och klimatpåverkan. Genom att använda materialbedömningssystemet Byggsvarubedömningen (BVB) minimeras risken för att produkterna innehåller miljö- eller hälsoskadliga ämnen och eventuella framtida saneringsbehov. Systemets bedömningskriterier ligger i framkant, vidareutvecklas fortlöpande och beaktar även kommande lagkrav samt utfasning av kemikalier. Detta möjliggör att branschen och Locum kostnadseffektivt kan arbeta förebyggande med materialval. Totalt bedöms kemiskt innehåll utifrån 29 delkriterier, vilka främst baseras på de ingående ämnens klassificeringsgränser enligt kemikalielagstiftningen REACH och CLP-förordningen. De aktiva produktvalen möjliggör ökade cirkulära flöden genom framtida

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
återanvändning och återvinning. Locums riktlinje för produkt- och materialval innehåller anvisningar vid val och dokumentation av de material och produkter som byggs in i vårdfastigheterna. Utöver byggprocessen sker utfasningsåtgärder kontinuerligt i förvaltningen. Kemikalier registreras och bedöms i kemikaliesystemet KLARA, vilket följer de kriterier som anges i Region Stockholms utfasningslistor för varor och kemiska produkter. En övergripande kontroll av aktuella leverantörer görs årligen. Utöver det sker en löpande dialog om leverantören påvisar ett behov av att använda kemikalier som innehåller ämnen som inte är godkända.					

### **Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt**



Locum har fortsatt god framdrift i det sociala hållbarhetsarbetet, målet bedöms därför som uppnått under 2023. Under året har Locum bland annat haft fortsatt fokus på sund konkurrens i byggprojekt genom bland annat byggplatskontroller. Vid byggplatskontrollerna kontrolleras vilka entreprenörer som finns på byggarbetsplatsen samt att alla personer på byggarbetsplatsen har ID06-kort och identitetshandling. En övergripande uppföljning följt av två fördjupande revisioner av arbetsrättsliga villkor och uppförandekod för leverantörer har genomförts i den nya vårdbyggnaden på Danderyds sjukhus. Vidareutveckling av det systematiska arbetssättet för uppföljning av arbetsrättsliga villkor och uppförandekoden pågår.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet och folkhälsa</b> (Regionfullmäktige)	Ja	Ja			Ja

#### **Kommentar**

##### **Delaktighet för personer med funktionsnedsättning**

Under året har samverkansrådet varit med och testat utvecklade produkter för porttelefoner och armstöd till toalettstolar på tillgängliga toaletter, samt deltagit i framtagning av ny konceptlösning på glaspartier/skydd för befintliga receptionsdiskar vilket efterfrågats av vården.

Vidare har Locum under 2023 genomfört två kompetenshöjande insiktsdagar avseende tillgänglighet, social hållbarhet och normkritiskt tänkande för bolagets medarbetare.

##### **Jämställdhet, jämlikhet inklusive HBTQ**

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs för att säkerställa att Locum, som en del av Region Stockholm, är en organisation tillgänglig för alla med ett likvärdigt bemötande. Under våren har bolaget, med stöd av de medel som regionen tillhandahåller för hållbara och hälsofrämjande arbetsplatser, låtit genomlysas Locums systematiska arbetsmiljöarbete. Syftet var att utvärdera och på så sätt kvalitetssäkra efterlevnad av de rutiner och riktlinjer som finns. Utfallet visar att Locums arbetssätt är väl etablerade och håller en mycket god kvalitet.

Locums årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet (det så kallade APT/SAM-hjulet) uppdateras löpande. Genom årshjulet får chefer och medarbetare en struktur för att kontinuerligt arbeta med jämställdhet, bemötandefrågor samt den organisatoriska och sociala arbetsmiljön i stort. Det har också under perioden partsgemensamt arbetats fram trivselregler i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för en god arbetsmiljö på Locums kontor.

##### **Barns rättigheter**

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<p>Bevakningen av barns intressen, med utgångspunkt från barnkonventionen, fortgår löpande under tidiga skeden i ny- och ombyggnadsprojekt. Uppföljning görs efter verksamhetsstart, där frågeställningar om barns rättigheter ingår. Resultatet från utvärderingen används för erfarenhetsåterföring inom Locum.</p> <p>Under perioden har den nya riktlinjen för utemiljö inom PTS (Program för teknisk standard) använts vid en trygghetsrund på S:t Görans sjukhus. Riktlinjen innehåller en checklista där barnperspektivet omhändertas.</p> <p><b>Nationella minoriteter</b></p> <p>Locum har grundläggande information om verksamheten på engelska och på finska på bolagets webbsida. Här finns också möjlighet att kontakta en finskspråkig medarbetare för att få ytterligare information på finska.</p> <p>Bolaget har under året uppmärksammat olika minoriteters högtidsdagar genom sociala medier, på digitala skärmar på sjukhusen, på Locums webbsidor internt samt flaggning i Locums reception.</p> <p>Locums medarbetare har givits möjligheter till mer kunskap om minoriteter samt uppmuntrats till regionens webbutbildning om etnicitet.</p>					

**Nämnden/bolaget arbetar med konsekvensanalyser inom folkhälsa och/eller social hållbarhet**  
(Regionfullmäktige)

Ja



Ja

**Kommentar**

I dialog med vårdverksamheter och representanter från det omgivande samhället arbetar Locum för att skapa hälsofrämjande och läkande utemiljöer på förvaltningsobjekten. Bolaget arbetar med fastighetsutvecklingsplaner (FUP:ar), som stödjer målsättningen om långsiktigt hållbara vårdfastigheter. Under 2023 har planer för Huddinge sjukhusområde och Norrtälje sjukhus fastställts. Exempel på åtgärder som kan framkomma i fastighetsutvecklingsplanerna är att utveckla attraktiva stråk som stärker sociala och ekologiska flöden, utöka gröna vistelsezoner, främja biologisk mångfald samt skapa gröna kvaliteter i mötet mellan naturen och fastigheterna.

Locum bedömer att befintliga processer för framtagande av fastighetsutvecklings- och detaljplaner inkluderar väsentliga frågor avseende sociala aspekter av hållbarhet samt folkhälsa. I detaljplaneprocessen ingår exempelvis att genomföra sociala konsekvensanalyser som en del i alla analyser som genomförs.

I samband med investeringar genomförs åtgärder som följer beskrivningarna i fastighetsutvecklingsplanerna och detaljplanerna.

***Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019***



Locum strävar efter att nå nettonollutsläpp främst genom att se till hela byggnadens livscykel. Utifrån bolagets verksamhet utgörs de betydande utsläppen av förvaltning och byggande av fastigheter. Målet bedöms som uppnått under 2023.

För att bidra till målet prioriterar Locum att:


- Minimera energibehovet samt effektivisera användningen och återvinna använd energi.
- Tillföra och välja förnybar energi när så är möjligt.
- Optimera materialanvändningen och använda material med minsta möjliga påverkan på miljö, hälsa och klimat.
- Förebygga uppkomsten av avfall för att sedan återanvända och materialåtervinna.

- Fasa ut köldmedier med hög global uppvärmningspotential och minimera dess läckage.
- Kravställa förnybara bränslen för transporter av material och avfall.
- Möjliggöra laddplatser för cykelladdning och eldrivna fordon.
- Välja digitala möten och tåg framför flyg samt subventionera medarbetarnas resande med kollektivtrafik.

Som en väsentlig del i kartläggningen av Locums totala utsläpp har bolaget under året genomfört beräkningar av klimatpåverkan från byggprojekt. Detta är ett viktigt underlag för att sedan kunna genomföra de mest resurs- och kostnadseffektiva klimatreducerande åtgärderna. Vidare har Locum deltagit i PTS (Program för teknisk standard) hållbarhets utvecklingsarbete för klimatberäkningar, Klimatarena Stockholms arbetsgrupp för klimatberäkningar och framtagande av en koldioxidbudget för Region Stockholm.

Uppdrag	År	Status	Uppdraget beräknas avslutas	Kommentar
Ureda förutsättningarna för att upphandla ytor för installation av solceller och att kraftigt öka tillgången till laddplatser för verksamheter och anställda	2023	 Pågående enligt plan	4:a kvartalet 2024	Diskussion pågår med Region Skåne och VGR om solceller och egenproduktion av elenergi ur ett skatteperspektiv.  Locum har kontakt med en av nordens största solparksentreprenörer som har visat intresse för en av regionens marktillgångar. Det räcker inte med att bara att hitta en lämplig markyta, utan det måste finnas förutsättningar i det närliggande elnätet att ta emot elproduktionen.  Plan finns för utbyggnad av laddplatser under 2023-2024.


### Hållbar utveckling

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
Andel material och produkter med godkänd miljövarudeklaration i byggprojekt (Bolagsstyrelse)		8%			
<b>Kommentar</b>	Locums arbete och resultat beskrivs under Fastighets- och servicenämndens (FSN) indikator; Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan.				

### Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande




Målet bedöms som uppnått för 2023.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Ekosystemtjänster utvecklas vid Region Stockholms fastigheter och anläggningar (Regionfullmäktige)</b>					

#### Kommentar

Locum arbetar aktivt med att utveckla utemiljön på de olika förvaltningsområdena för att bevara och utveckla ekosystemtjänster med beaktande av alla de krav som gäller för en vårdfastighet och dess omgivning. En aspekt är att utemiljön ska vara utformad så att den är trygg och tillgänglig för alla människor oavsett behov. Upplevd trygghet, delaktighet och känsla av kontroll kan i likhet med gröna utemiljöer bidra till läkande. Av särskild vikt är att under den långa förvaltningsfasen kunna värna om, dra nytta av samt vidareutveckla olika ekosystemtjänster. Varje sjukhusområde ställs inför olika utmaningar beroende på bland annat geografiskt läge, befintliga kvaliteter i utemiljön och möjligheter att skapa nya. Detta styr vilka åtgärder som är lämpliga att genomföra, för att på ett så resurseffektivt sätt som möjligt utveckla utemiljön. Exempel på åtgärder som löpande genomförs i olika stor utsträckning är allt från insektshotell, utegym, plantering av ängsblommor och säsongsvaryerande växtlighet, till nya promenadslingsor, sedumtak och bevarande av träd och arter. Vidare utformas utemiljön med hänsyn till dagvattenhantering, artrikedom och biologisk mångfald samt att det finns tillgång till platser för kontemplation och samtal i syfte att främja läkande och mentalt välbefinnande.

Locums arbete med fastighetsutvecklings- och detaljplaner är viktiga delar i arbetet med att förvalta långsiktigt hållbara vårdfastigheter som ser till samspelet mellan både mark, grönstruktur, byggnader, teknisk infrastruktur och de som ska vistas på våra områden. I dessa underlag hanteras ekosystemtjänster med syftet att bevara och samverka med de viktigaste naturvärdena samtidigt som de sammanhängande gröna kopplingarna förstärks. I den dagliga driften av sjukhusområdena, skall markskötselentreprenörerna som sköter markytorna bibehålla skicket och bidra till att upprätthålla biologisk mångfald. Under året har Locum exempelvis invigt ett nytt utegym på Södersjukhuset. Bolaget har även påbörjat ett pilotprojekt om ekosystemtjänster. Resultat av pilotprojektet kommer att utvärderas och därefter planeras för utveckling av mål, krav och processer.

Uppdrag	År	Status	Uppdraget beräknas avslutas	Kommentar
I ökad utsträckning tillgängliggöra och använda fastighets- och servicenämndens konst för att öka trivseln i väntrum och andra miljöer där patienter vistas.	2023	 Genomförd	4:e kvartalet 2023	Fokus i arbetet med att förbättra miljön har varit att se över de patientnära utrymmena såsom väntrum, behandlingsrum och korridorer. Genom att skapa konstkollektioner i samråd med personalen, anpassade till den specifika platsen som helhet får vi en omhändertagen och tryggare miljö för de som vistas där. Ett sådant exempel är BUP internetbehandling på Gävlegatan i Stockholm, en mottagning med en behandlingsmetod som ökar stort. Mottagningen flyttade in i nya lokaler utan konst och skillnaden i trivsel blev påtaglig efter att kollektionen installerats. På platsen finns ett flertal behandlingsrum och ett stort väntrum med hög patientgenomströmning för de



Uppdrag	År	Status	Uppdraget beräknas avslutas	Kommentar
				<p>första fysiska besöken.</p> <p>Skillnaden mellan nybyggda vårdmiljöer med nyinköpt konst finansierad genom procentregeln och vårdmiljöer som inte uppdaterats på decennier är stor. Med ambitionen att öka tillgänglighet till konsten och med hänsyn till folkhälsopolicyns ambition att utjämna skillnader mellan olika patientgrupper har grupper och miljöer med störst behov prioriterats (psykiatri, geriatrik och palliativ vård).</p> <p>I samverkan med SLSO/Beroendecentrum Stockholm har tio beroendemottagningar fått förbättrade miljöer med nya konstkollektioner ur det befintliga konstbeståndet. Dit hör Liljeholmens BC där korridorer, aktivitetsrum, provtagningsrum och över 30 samtalsrum har fått konstkollektioner som skapar trivsel och bidrar till känslan av välkomnande och omhändertagande. Ett annat exempel är EWA mottagningen, Rosenlund för kvinnor.</p> <p>Verksamheten på Rosenlund inbegriper både BC, MVC och BVC för unga kvinnor med beroendeproblematik. Även här har mottagningarna berikats med konst som ger lokalerna en positiv och inspirerande miljö.</p> <p>Även barnsjukvården behöver uppdateras med ny konst. Tre BUP-mottagningar har i år fått ny konst – ett projekt med SLSO som påbörjades under pandemin med totalt tio mottagningar inom barn- och ungdomspsykiatri som har ett högt tryck med många patienter.</p>

### **2035: Flöden i Region Stockholms verksamheter är cirkulära**



Målet bedöms som uppnått för 2023.


Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Materialåtervinningsgrad i byggprojekt</b> <i>(Bolagsstyrelse)</i>		58%	—		
<b>Kommentar</b> Locums arbete och resultat beskrivs under indikatorn; Genomförda åtgärder för att öka materialåtervinning av produkt- och schaktmassor, inklusive rivningsavfall.					
<b>Genomförda åtgärder för att öka produkters och materials livslängd</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>			●		
<b>Kommentar</b> Byggnation av vårdfastigheter styrs av en mängd krav som vidareutvecklas över tid. Utöver det regelverk som byggnader generellt omfattas av återfinns även ett stort antal verksamhetsspecifika krav i lagar, branschnormer och vägledningar som appliceras specifikt på vårdfastigheter, såsom patientlagen, hälso- och sjukvårdslagen och den robusta sjukhusbyggnaden. Byggnader och ingående material har generellt långa livslängder. Livslängden beror på hur materialet utnyttjas i byggnadsverket, det vill säga dess funktion och den miljö som det exponeras för. En byggkonstruktions livslängd är inte en materialegenskap. För en konstruktion bestäms livslängden av flera olika faktorer.  Historiskt sett har kraven på vårdfastigheter kopplat till exempelvis arbetsmiljö, tillgänglighet, patientsäkerhet samt vårdens införande av teknisk apparatur förändrats avsevärt snabbare än livslängden på byggnadsverket. Locum bedriver därför ett aktivt arbete med att optimera livslängder med hänsyn till flexibilitet och förändrade krav över tid.  Bolagets styrdokument för fastigheter är styrmedel för att säkerställa lokaler för god vård – att lagkrav följs, att krav avseende patientsäkerhet uppfylls och att arbetsmiljön i lokalen är god – en gemensam standard som ska gälla för fastigheter förvaltade av Locum. Dessa styrdokument revideras fortlöpande för att optimera byggnaderna utifrån alla krav som ställs på dem. Standardisering av lokaler, rumsfunktioner och tekniklösningar medför effektivare och säkrare vård, samt långsiktigt hållbara, robusta och ändamålsenliga vårdfastigheter.  För att utöka möjligheten att återanvända material och produkter håller en juridisk vägledning på att tas fram av regionledningskontoret. Locum deltar i arbetet och delar exempelvis erfarenheter kopplat till produkt- och materialflöden i byggverksamheten. Bolagets ambition är att öka andelen material som kan återbrukas. I mall för miljöprogram samt mallen för hållbarhetsunderlag (enligt riktlinje investeringar) ingår därför detta som område att undersöka. Under tidig projektering i ombyggnationsprojekt ska exempelvis en återbruksinventering genomföras för att fastställa förutsättningar för återanvändning. Det har även sedan tidigare tagits fram en broschyr med tips och idéer kring hur bolaget kan skapa bättre förutsättningar för cirkulära flöden inom byggverksamheten. Internt diskuteras och informeras om möjligheter att se på återanvändning utifrån ett bredare perspektiv för att ytterligare öka förutsättningarna till ett mer cirkulärt resursutnyttjande. Där ingår konventionell återanvändning i form av att bygga in återbrukat material, men även möjligheten att använda uttjänt material vid skapandet av ny konstnärlig utsmyckning eller för den delen att återanvända provisorier från produktionen.					
<b>Genomförda åtgärder för att öka materialåtervinning av produkt- och materialflöden</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>			●		
<b>Kommentar</b> <b>Materialåtervinningsgrad i byggprojekt ska uppgå till 50 procent av det icke farliga byggavfallet (exklusive schaktmassor, inklusive rivningsavfall).</b> Locums målsättning för 2023 var att materialåtervinna minst 50 procent av det uppkomna byggavfallet, vilket nåddes då materialåtervinningsgraden blev 66 procent. Att fokusera på materialåtervinningsgrad innebär att vi kan arbeta med frågor högre upp i avfallshierarkin och succesivt förbättra resultatet. Med anledning av att målet nåtts under längre tid har nivån höjts till 55 procent för 2024.					

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
-------------------------------------	--------	--------------	-----------------	----------	-------------

### 2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta



Förmågan att hantera extraordinära händelser inom vårdfastigheterna bedöms som mycket god. Dock är Locum starkt beroende av att samhället i övrigt fungerar exempelvis vad gäller extern försörjning av el, fjärrvärme, vatten, fjärrkyla, avfallshantering och medicinska gaser. Samhällets beredskap för långvariga avbrott i exempelvis vattenförsörjning är inte hållbar. Att förbättra robustheten är oerhört kostsamt och det är därför viktigt att investeringar görs på de sjukhus och för de vårdverksamheter som är mest prioriterade. Regionen har nu bestämt vilka sjukhus som är prioriterade. Locum kommer att arbeta fram GAP-analyser för robusthöjande investeringsåtgärder för identifierade sjukhus.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Andel av utvalda säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet som är implementerade</b> (Regionfullmäktige)	87%	92%			>=90%

#### Kommentar

Andelen säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade bedöms till 87 procent baserat på de delindikatorer som ligger till grund för indikatorn.

#### Behörighetsöversyn


En genomgång av behörigheter har gjorts för att säkerställa att användare inte har mer rättigheter än de behöver. Syftet är att minska risken för att användare får tillgång till material som de inte ska ha tillgång till.

#### Konto översyn

Inaktiva konton har tagits bort och konton som inte har en specifik användare knuten till sig har också tagits bort för att få ökad spårbarhet. Ökar säkerheten då konton inte ska ha mer behörighet än nödvändigt och att minska risken för data extraheras till icke behörig. Säkerhetsskyddsavtal och segmentering av driftmiljö: Ett nytt säkerhetsskyddsavtal tecknat med leverantören för IT support. Arbetet med att segmentera driftmiljön för att uppnå en Micro segmentering av de mest skyddsvärda systemen ur ett höjt säkerhetsperspektiv pågår. Med segmentering på plats minskas risken för spridning av exempelvis skadlig kod och ransomware. Utökade säkerhets skyddsavtal har även tecknats med vissa leverantörer som har tillgång till känslig information via det uppdrag de har gentemot Locum.


#### Asset management system implementerat

En rutin för att kontrollera applikationer, hårdvara och uppdateringar så att dessa är uppdaterade har implementerats. Med detta verktyg krävställer Locum mot IT-drifts leverantör att säkerhetsuppdateringar installeras och att hårdvara hanteras enligt avtal.

<b>Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser</b> (Regionfullmäktige)	Ja	Ja		Ja
---	----	----	--	----

#### Kommentar

Locums förmåga att hantera extraordinära händelser ses som mycket god. Dock är Locum starkt beroende av att samhället i övrigt fungerar exempelvis vad gäller försörjning av el, fjärrvärme, vatten, fjärrkyla, avfallshantering

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
och medicinska gaser. Dessa beroenden är väl kända och Locum har hanterat detta genom att bland annat initiera krisledningsövningar kopplat till bortfall av extern försörjning.					
<b>Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalysens åtgärdsplan</b> (Regionfullmäktige)					>=70%

#### Kommentar

Locum har sedan länge stort fokus på att identifiera risk- och sårbarheter. När brister eller risker av avgränsad art uppkommer åtgärdas de i allmänhet omedelbart. Att skapa en långsiktig generell robusthet på hög nivå innebär stora kostnader och Locum inväntar fortfarande en prioritering då åtgärder utifrån kraven i skriften "Den robusta sjukhusbyggnaden" omöjligt kan inrymmas i regionens investeringsplaner om de ska uppnås för alla sjukhus.


Locum har under 2023 utifrån genomförd risk- och sårbarhetsanalys skapat en samordningsgrupp för föreslagna åtgärder. Under 2023 har en utredning avseende robust vattenförsörjningen till akutsjukhusen pågått och nästa steg är att se över försörjningen till närsjukhusen. Utöver det har en utredning avseende tillskapande av robust kyl- och värmeproduktion initierats. Slutligen har det genomförts en GAP analys på ett sjukhusområde i förhållande till Det robusta sjukhuset.

Samtliga utredningar är väldigt omfattande och resurskrävande vilket gör att det tar lång tid att få fram och prioritera förslag på investeringsåtgärder.

### Kärnverksamhet ska prioriteras




För att säkerställa en långsiktig och hållbar ekonomi ska resurserna användas effektivt med fokus på att ge invånarna bästa valuta för skattepengarna. Utgångspunkten är att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Under året har de administrativa lokalerna minskats och anpassats för hybridarbete.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Administrativa kostnader ska minska</b> (Regionfullmäktige)	357mkr	158mkr		369mkr	Enligt budget 2 023

#### Kommentar

Utfallet understiger budget med 12 miljoner kronor.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit</b> (Regionfullmäktige)					>=75%

#### Kommentar



Det har inte förekommit några domstolsavgöranden eller skiljeförfaranden under 2023.

## Nöjd kund



Locums ledningsgrupp inledde året med ett särskilt fokus på kunddialog och ett flertal åtgärder genomförs i syfte att stärka resultatet i den kommande NKI-mätningen. NKI-mätningen resulterade i ett något bättre resultat 61 mot 59 föregående år. Dock en liten bit ifrån målet på 62.

Årets driftmätning resulterade i ett något lägre resultat än målet, 79 mot 80. Bland annat behöver följande områden adresseras: Information, förväntan och prisvärde.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Nöjd kund (NKI), 0-100</b> (Bolagsstyrelse)	61	59		62	
<b>Kommentar</b>	<p>Utfallet i årets NKI-mätning blev 61 jämfört med 59 för 2022. Resultatet är något lägre än förväntat och målet kan inte anses uppnått i sin helhet. I huvudsak får Locum goda omdömen om såväl service som hur de fysiska strukturerna fungerar. Regelverket - Ansvarsfördelningen/ gränsdragningslistan, får ett förhållandevis bra betyg och bör vårdas. Lokalernas inre- samt yttre miljö har minskat med några betygsenheter men anses fortfarande som godtagbara. Lokalernas utformning upplevs som tillfredställande men har relativt liten påverkan. Inför 2024 finns ett flertal aktiviteter i både lokala och centrala aktivitetsplaner för att arbeta med dessa frågor.</p>				
<b>Driftmätning, 0-100</b> (Bolagsstyrelse)	79	81		80	
<b>Kommentar</b>	<p>Driftmätningen utförs årligen för att mäta hur nöjd sjukvårdspersonalen är med Locums upphandlade entreprenörer för fastighetsdriften och utemiljön på sjukhusområdena. Årets totalindex landar på en fortsatt hög nivå, 79 av 100, vilket är två enheter lägre jämfört med 2022.</p>				

## Hög innovations- och digitaliseringsgrad






Förstudien gällande drönartransporter mellan regionens sjukhus har slutjusterats, granskats, godkänts och publicerats under 2023.

En pilotstudie av hur laserskanning kan användas under byggprocessen för kvalitetssäkring och progressmätning har genomförts i Byggnad 61-projektet på Danderyds sjukhus. Locum har även genomfört laserskanning av byggnader/lokalerna på Jakobsbergs sjukhus med hjälp av högskolestudenter, med syfte att ta fram bättre relationshandlingar och modeller av ett gammalt sjukhus inom regionen, för att i framtiden eventuellt kunna användas i exempelvis en digital tvilling. Arbetet har skett i tätt samarbete med CAD/BIM enheten på Locum.

Ett analysystem för fastighetens data (Building Analytics) för att bland annat få bättre möjlighet att påverka driftskostnader, effektivisera underhållsplanering och för att erbjuda hyresgästerna en bättre inomhusmiljö och färre driftsstörningar har startats upp på Löwenströmska sjukhuset under 2023. De första resultaten bör kunna ge resultat under 2024.

Locum har varit aktiv part i innovationsprojektet 5G-Platsoberoende mobila vårdlösningar på Danderyds sjukhus, där Locum har installerat ett mindre 5G-nät för olika innovationstester. Projektet har fått en fortsättning i ett CEF2-projekt som till stor del finansieras av EU, där ett 5G-inomhusnät kommer installeras på stora delar av Södersjukhuset under 2024–2026.

Etapp 1 av projektet Vaken2.0 – Energieffektiv vård för övervakning av inomhusklimatet (luftfuktighet) i särskilt känsliga vårdlokaler, som operation och sterilcentral har genomförts på Danderyds sjukhus, med installation av ny hårdvara för stabilare uppkoppling och med ett mer användarvänligt gränssnitt. Under 2024 så planeras Vaken 2.0 att kompletteras med prognosfunktion för inomhusklimatet.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt</b> (Regionfullmäktige)	Ja	Ja		Ja	Ja
<b>Kommentar</b> Locum har verktyg och metoder för ett systematiskt arbete med innovationer. Innovationsresurs är utsedd inom verksamheten, men har inte kunnat ägna sig åt innovationsarbete fullt ut på grund av resursbrist inom andra områden.					
<b>Innovationsgrad</b> (Regionfullmäktige)	3	4			>=3
<b>Kommentar</b> Locums indikatorvärde för innovation har sjunkit och bedöms nu precis nå upp till kraven för indikatorsteg 3, "Proaktiv process". Organisationens innovationsarbete har saktat in på grund av att ledningen prioriterat andra strategiska initiativ. Fler medarbetare behöver engageras i innovationsarbetet och få prioritera innovationsarbete om inte indikatorvärdet ska sjunka kommande år.					
<b>Grad av digital mognad</b> (Regionfullmäktige)	52	55			>=55
<b>Kommentar</b> <b>Locum AB</b> Indikatorn för digital mognad uppnådde 52 vid den årliga enkätundersökningen, vilket är lägre än RF:s mål på 55. Bolaget kommer att fortsätta arbeta för ännu högre digital mognad kommande år.					

### 2.2.3 God och hållbar arbetsgivare




#### **Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare**






Fortsatt hög svarsfrekvens (95 procent på årsbasis) i den löpande tempmätningen som skickats ut under året. Locums utfall ligger över eller mycket över den totala databasens index i de flesta frågeområdena, framför allt inom engagemang, arbetsglädje, meningsfullhet och ledarskap som tydligt utmärker sig som styrkor. Detta bekräftas också i utfallet av regionens årliga medarbetarenkät där liknande frågor ställs. Locums sammanvägda HME-resultat för året landade på 86 vilket visar att vi återigen

överträffat regionens mål som för 2023 var 78. Sammanfattningsvis uppvisar vi ett stabilt och starkt ledarskapsindex, höga värden vad gäller motivationsindex samt starka och stabila siffror inom styrningsindex.

I en tid av alltmer digitala arbetsätt och distansarbete har vi under det gångna året satsat på ett flertal sociala aktiviteter i syfte att bygga vidare på den fina och inkluderande företagskultur som Locum uppskattas för. Under de två senaste åren har Locum välkomnat ca 100 nya medarbetare varför det varit motiverat att samla hela organisationen. Under 2023 har det hållits gemensamma frukostar, en företagsövergripande föreläsning om att vara trygg i förändring, samt att många fortsatt att träffas inom ramen för sina sparringteam. Sparringteamen infördes under 2022 som en del i den företagsgemensamma utbildningen i personligt ledarskap, de 7 goda vanorna.

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
<b>Motivation (Hållbart medarbetarengagemang, HME)</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>	85	83			>=78
<b>Kommentar</b> I likhet med föregående år överträffar Locum regionens måltal för samtliga delindex. Utfallet för Motivationsindex blev 85, vilket är 2 punkter högre än förra året och 7 punkter högre än det uppsatta målet. Utfallet på HME-index totalt 2023 blev 86. Följande frågor utgör motivationsindex: <ul style="list-style-type: none"> <li>Mitt arbete känns meningsfullt</li> <li>Jag ser fram emot att gå till arbetet</li> <li>Jag lär nytt och utvecklas</li> </ul> Locum har en positiv utveckling på samtliga frågor.					
<b>Ledarskap (Hållbart medarbetarengagemang, HME)</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>	87	85			>=77
<b>Kommentar</b> I likhet med föregående år överträffar Locum regionens måltal för samtliga delindex. Utfallet för Ledarskapsindex blev 87, det vill säga 2 punkter högre än förra året och hela 10 punkter högre än det uppsatta målet. Utfallet på HME-index totalt 2023 blev 86. Följande frågor utgör Ledarskapsindex: <ul style="list-style-type: none"> <li>Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser</li> <li>Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare</li> <li>Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete</li> </ul> Locum har en positiv utveckling på samtliga frågor.					
<b>Styrning (Hållbart medarbetarengagemang, HME)</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>	84	81			>=75
<b>Kommentar</b> Även vad gäller styrningsindex överträffar Locum regionens uppsatta måltal. Årets utfall på 84 är 3 punkter högre än förra året, och hela 9 punkter högre än det uppsatta målet.					

Indikator (rapporteras per tertial)	Utfall	Utfall fg år	Mål-uppfyllelse	Målvärde	RF Målvärde
Följande frågor utgör Styrningsindex:					
<ul style="list-style-type: none"> <li>Jag är insatt i min arbetsplats mål</li> <li>Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt</li> <li>Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete</li> </ul>					
Locum har en positiv utveckling på samtliga ovanstående frågor.					
<b>Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>	4%	4%		<=6%	
<b>Kommentar</b>					
Locum utfall för 2023 visar att 4 procent upplever sig utsatta för kränkande särbehandling vilket är på samma nivå som föregående år. Därmed når Locum regionens mål om att understiga 6 procent.					
<b>Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>	3,1%	3,7%		<6,1%	
<b>Kommentar</b>					
Sjukfrånvaron 2022 blev 3,1% vilket är lägre än föregående års siffror. Regionens mål att inte överstiga en sjukfrånvaro om 6,1% är därmed uppnått.					
<b>Personalomsättning</b> <i>(Regionfullmäktige)</i>	6,6%	17%		<=7,9%	
<b>Kommentar</b>					
2023 års personalomsättningen landar på 6,6 procent vilket är betydligt lägre än föregående års utfall på 17 procent. Därmed nås regionens övergripande mål om att inte överstiga 7,9 procent. De åtgärder och initiativ som har vidtagits under året har varit lyckosamma och stort fokus för organisationen har varit att introducera de nya kollegor som börjat på Locum under det gångna året.					

## Systematisk kompetensförsörjning



De insatser och åtgärder som vidtagits under åren inom ramen för initiativet Attraktiv arbetsgivare har gett resultat och vi kan konstatera att den alltför höga personalomsättningen bromsat in rejält under året. 2023 års utfall landade på 6,6 procent jämfört med föregående års utfall på 17 procent.

Under året har vi arbetat för att främja den interna rörligheten i syfte att erbjuda medarbetare att ta sitt nästa kliv i karriären inom Locum i stället för att byta arbetsgivare. 17 medarbetare har bytt eller tillfälligt testat ett annat uppdrag under det gångna året, vilket gynnar erfarenhetsutbyte och intern kompetensutveckling.

För att stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen har ett antal utbildningsinitiativ genomförts, bland annat en avdelningstäckande BAS-P och BAS-U-utbildning för samtliga byggprojektledare, utbildat förvaltningsavdelningen i hyresjuridik samt erbjudit interna utbildningar om vårdens specialiteter och organisering i syfte att bättre förstå våra kunders förutsättningar. Samtliga medarbetare har utbildats i förändringskompetens, i syfte att själv bidra till och driva förändring på ett mer



framgångsrikt sätt samt att bättre hantera stress och oro inför oförutsägbara omvärldsförändringar.

## 2.3 Uppdrag

## 2.4 Intern kontroll

### 2.4.1 Arbetet med intern kontroll

Den interna kontrollen – utifrån Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning (ILS) samt regionens riktlinje för intern kontroll – är inarbetad i Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet [1].

Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål och genomföra uppdrag.

Uppföljning av att kontroller och planerade åtgärder för att minska/eliminera konsekvenser av riskerna genomförs enligt plan, säkerställs av respektive risk- och processägare i Locums ledningsgrupp. Uppföljande tillsyn samt granskning och kontroll genomförs av Locums kvalitetschef (revisionsledare) vid stickprovskontroller och/eller vid interna revisioner. Uppföljning/granskning av kontrollmoment och åtgärder dokumenteras i den interna kontrollplanen och redovisas för styrelsen.

Locum omcertifierades enligt krav i ISO 9001 (kvalitet) och 14001 (miljö) i september 2022, utan avvikelser. Inga avvikelser uppmärksammades heller vid uppföljningsrevision hösten 2023.

*[1] En tredjepartscertifierad styr- och kontrollmiljö med omvärlds- och intressentanalyser, riskbedömning, kontroller och åtgärder, information och kommunikation samt övervakning, uppföljning, granskningar och analyser.*

### 2.4.2 Risker, åtgärder och kontroller

#### Omvärldsanalys med betydande trender och väsentliga risker

Omvärldsanalys och risker till intern kontrollplan sågs över, värderades och beslutades vid styrelse- samt nämndmöte den 2 juni 2022. Beslutade risker kvarstod inför 2023.

Vid styrelse- samt nämndmöte den 29 augusti 2023 beslutades en reviderad omvärldsanalys med betydande trender, möjligheter och värderade risker för såväl fastighetsverksamheten i Fastighets- och servicenämnden (FSN) som för Locum AB.

#### Betydande trender

- Ändrat säkerhetspolitiskt läge
- Klimatförändringar
- Värderingsförändringar
- Snabb utveckling inom teknik och digitala tjänster
- Fortsatt ökad globalisering
- Utmanande ekonomiskt läge.

**Risker till intern kontrollplan för Locum AB**

Riskerna sågs över i samband med att omvärldsanalysen reviderades. Riskerna kvarstod, totalt 8 stycken. Riskvärdet justerades för riskerna:

- Extraordinär händelse inträffar (från 20 till 16)
- Ökat glapp mellan analog och digital kompetens. (från 16 till 12).
- Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan (från 12 till 9)
- Risk för felaktiga externa betalningar (från 8 till 6)
- Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen (från 6 till 4).

Till varje risk finns kontrollmoment och/eller begränsande åtgärder specificerade. Regelmässiga kontrollmoment inarbetas i Locums ledningssystem och tidsbegränsade åtgärder planeras i Locums aktivitetsplaner på områdes-, avdelnings- och enhetsnivå och/eller bedrivs som bolagsövergripande utvecklingsprojekt.

**2.4.3 Försäkran**

Styrelsen har försäkrat sig om att man genom VD vidtagit nödvändiga åtgärder för att uppnå en tillräcklig intern kontroll inom verksamheten, i enlighet med riktlinjen för intern kontroll (RS 2022-0326).

### 3 Verksamhet

Under året har om- och tillbyggnaden av endoskopimottagningen på Norrtälje sjukhus färdigställts, vilket har resulterat i förbättringar för både patienter och personal, inklusive fler vårdplatser och förbättrade flöden.

Danderyds sjukhus nya vårdbyggnad har nu nått sin fulla höjd och är ett så kallat "tätt hus". Helikopterplattan har monterats.

Vid Södertälje sjukhus har en ny huvudentré invigts och entrébyggnaden har genomgått en totalrenovering.

På Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge har en ny MR-kamera installerats, vilken är den första i världen av sitt slag som används kliniskt.

På S:t Görans sjukhus har en viktig milstolpe nåtts då alla stora ny- och ombyggnadsprojekt som startade 2016 har avslutats. Den senaste färdigställda delen var pre- och postoperativa delen på operationsavdelningen.

Även förlossningskliniken har invigts på S:t Görans sjukhus och verksamheten är nu i gång.

På Södersjukhuset pågår fler större ombyggnadsprojekt, inklusive moderniseringen av två vårdflyglar. Planeringen för en ny IVA-avdelning, som sammanfaller med en större teknisk upprustning, är nu klar och genomförandet har påbörjats.

Operationsmoduler, som tidigare har använts under ombyggnationer på Södersjukhuset, har nu flyttats till Löwenströmska sjukhuset för att återbrukas under tiden som operationssalarna där renoveras.

Ett genomförande beslut avseende Helix etapp 2 togs i styrelsen och fastighets- och servicenämnden i november.

#### 3.1 Produktivitet

Locum arbetar enligt fastställda processer som ses över regelbundet för att dels förbättra effektiviteten dels minska sårbarheten. Detta arbete sker bland annat inom ramen för vårt ledningssystem.



I början av 2023 genomfördes en partsgemensam utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete där samtliga lokala fackklubbar deltog, samt skyddsombud och arbetsgivarrepresentanter i form av HR och ledning. Under våren genomlystes Locums systematiska arbetsmiljöarbete av en extern part i kvalitetssäkringssyfte. Utifrån denna granskning, som kunde konstatera att Locums arbetssätt uppfyller de krav och regelverk som finns, uppdaterades den skriftliga informationen på intranätet i syfte att göra den än mer tillgänglig och användbar.

Locum har under året infört Region Stockholms systemstöd Stratsys som syftar till att genomföra riskbedömningar och arbeta systematiskt med arbetsmiljöarbetet. I det väl etablerade årshjulet för APT-möten (det så kallade SAM-APT-hjulet) finns med löpande frekvens punkter gällande hur alla bidrar till den gemensamma arbetsmiljön och regionens policy vad gäller att utveckla inkluderande arbetsplatser som är fria från kränkningar, trakasserier och diskriminering. Under hösten genomfördes föreläsningar Trygg i förändring i syfte att tillföra kunskap om hur alla fungerar i en förändring och vad man kan hjälpa sig själv med i tider av förändring och osäkerhet. I tillägg till detta har det genomförts workshops i olika delar av organisationen, samtidigt som dessa frågor diskuteras på arbetsplatsnivå utifrån vårt årshjul för arbetsplatsträffar (SAM-APT-hjulet).

I syfte att minska sjukfrånvaron och öka frisknärvaron har Locum under året höjt friskvårdsbidraget (till maxbeloppet 5000 kr). Det arbetas kontinuerligt med att på olika sätt och med jämna mellanrum lyfta fram vikten av friskvård samt vilka möjligheter som erbjuds genom förmånsportalen Benify. Det framgångsrika arbetssättet med omsorgssamtal vid tidiga tecken på ohälsa i syfte att förebygga sjukskrivning fortsätter.

## **4.2 Strategisk kompetensförsörjning**

För att stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen har ett antal utbildningsinitiativ genomförts, bland annat en avdelningstäckande BAS-P och BAS-U-utbildning för samtliga byggprojektledare, utbildat förvaltningsavdelningen i hyresjuridik samt interna utbildningar om vårdens specialiteter och organisering i syfte att bättre förstå våra kunders förutsättningar.

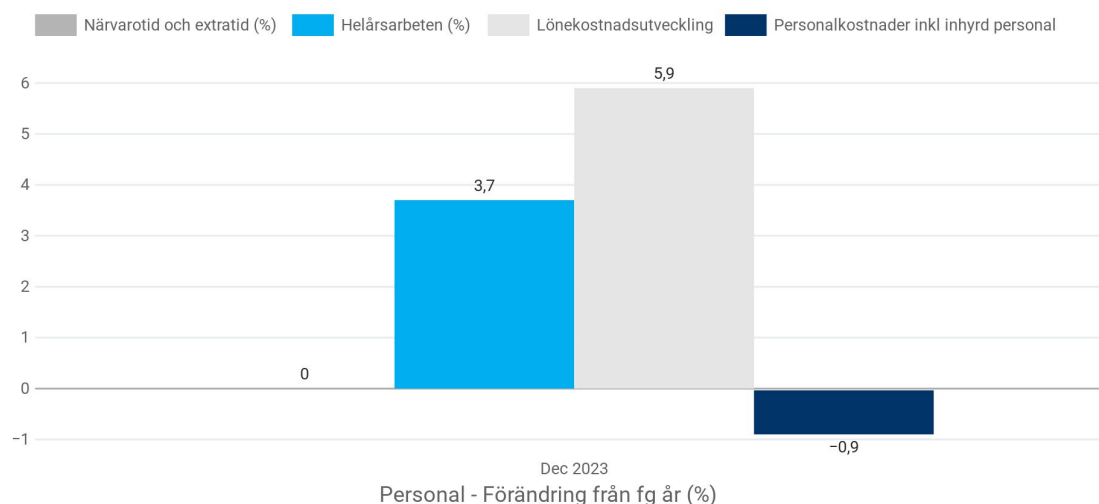
En vidareutveckling av hur Locums interna utbildningsråd arbetar och fungerar har påbörjats, i syfte att säkerställa ett mer effektivt arbetssätt.

Som nämns under rubriken Attraktiv och hållbar arbetsgivare har samtliga medarbetare utbildats i förändringskompetens, i syfte säkerställa sundare förhållningssätt vad gäller stress inför förändring samt att själv bidra till och driva förändring på ett mer framgångsrikt sätt.

Intern rörlighet har främjats under året för att kunna erbjuda medarbetare att ta sitt nästa kliv i karriären inom Locum i stället för att byta arbetsgivare. 17 medarbetare har bytt eller tillfälligt testat ett annat uppdrag under det gångna året, vilket gynnar erfarenhetsutbyte och intern kompetensutveckling.

Vid organisationsjusteringen av förvaltningsavdelningen bildades en resultatenhet av två tidigare förvaltningsområden. Genom att samla vissa frågor och exempelvis FM-kompetensen inom enheten Service möjliggörs ytterligare utveckling av arbetssätt och därmed ett bättre resursutnyttjande.

### 4.3 Helårsarbeten



Helårsarbeten	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. % utfall fg år
Personal - Helårsarbeten	277	284	-7	3,7%

#### Utfall i jämförelse med budget och föregående år

Årets utfall uppgår till 277 helårsarbeten, vilket ligger strax under budget beroende på svårighet att rekrytera inom vissa kategorier.

### 4.4 Sjukfrånvaro

Procentuell sjukfrånvaro	Utfall	Utfall fg år	Förändr.
<b>Procentuell sjukfrånvaro totalt</b>	<b>3,1</b>	<b>3,9</b>	<b>-0,8</b>
- varav kvinnor	4,4	4,9	-0,5
- varav män	1,8	2,9	-1,1
<b>Fördelat på period</b>			
1 - 14 dagar	89,1	91,2	-2,1
15 - 90 dagar	7	4,6	2,4
91 - dagar	3,9	4,2	-0,3

I jämförelse med föregående år så har utfallet för sjukfrånvaro sjunkit, vilket syns både i antal tillfällen och antal sjukdagar. Fördelningen mellan kvinnor och män visar i likhet med 2022 att kvinnorna har högre sjuktal än männen, såväl antal sjukdagar som antal sjuktillfällen. Sett till antal sjukdagar över året så har det minskat totalt sett. Det är männens tydliga minskning av antal sjukdagar som står för den största delen av den förändringen.

Gapet har minskat något mellan könen vad gäller korttidssjukfrånvaro (0-14). Både vad gäller korttid och lite längre sjukfrånvaro (15-90) är det mer jämnt fördelat mellan könen jämfört med långtidssjukfrånvaron (91- dagar) där kvinnor är betydligt fler.

Att kvinnor har en högre sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid följer riket i genomsnitt, vilket också har varit fallet de senaste åren. Enligt Riksrevisionens granskning från 2019 växte skillnaden stadigt sedan 1980-talets första hälft fram tills då, 2019 och det konstaterades att kvinnor var sjukskrivna i nästan dubbelt så hög utsträckning som män.

## 5 Ekonomi

### 5.1 Resultat

Resultat*	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. utfall fg år
Försäljning av fastighetstjänster	196	195	1	6,5%
Förvaltningsarvode	181	181	0	1,9 %
Övriga intäkter	13	25	-12	-29,8 %
<b>Verksamhetens intäkter</b>	<b>391</b>	<b>402</b>	<b>-11</b>	<b>2,7 %</b>
Personalkostnader inkl inhyrd personal	-288	-297	9	-0,9 %
- varav inhyrd personal	-21	-18	-3	-23,4 %
Lokal- och fastighetskostnader	-26	-25	-1	-3,3 %
Övriga kostnader	-43	-48	5	11,4 %
<b>Verksamhetens kostnader</b>	<b>-357</b>	<b>-369</b>	<b>12</b>	<b>0,2 %</b>
Avskrivningar	-2	-2	0	12,6 %
Finansnetto	-23	-42	19	
Justering pension mm.	0	0	0	
<b>Resultat**</b>	<b>8,5</b>	<b>-12,1</b>	<b>20,6</b>	

\* mkr

\*\* Avser resultat före bokslutsdispositioner.

#### 5.1.1 Intäkter

##### Utfall i jämförelse med budget och föregående år

Resultatet för 2023 uppgick till 8,5 miljoner kronor, vilket är 20,6 miljoner kronor högre än budget.

- Intäkterna understeg budget med 11 miljoner kronor beroende på lägre debitering av IT-kostnader.

#### 5.1.2 Kostnader

##### Utfall i jämförelse med budget och föregående år

- Personalkostnader inklusive inhyrd personal understeg budget med 9 miljoner kronor. En del består av lägre lönekostnader pga. av vakanser samt lägre pensionskostnader som är kopplat till ränteläget.
- Lokal-och fastighetskostnader översteg budget med 1 miljoner kronor beroende på ökade kostnader i samband med flytten från plan 9 till plan 8 på



Pelarbacken.

- Övriga kostnader understeg budget med 5 miljoner kronor avseende bland annat lägre kostnader för IT.
- Finansnettot översteg budget med 19 miljoner kronor beroende på högre ränteintäkter samt lägre övriga finansiella kostnader.

Effekten av inflationen avseende pensionsskulden motsvarar 9,3 miljoner kronor inklusive löneskatt.

### **Personalkostnader inklusive inhyrd personal**

Personalkostnad inkl inhyrd personal*	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. utfall fg år
<b>Summa personalkostnader</b>	<b>-267,7</b>	<b>-278,9</b>	<b>11,2</b>	<b>1,4 %</b>
Förändring sem- och löneskuld	-1,4	0	-1,4	
Lönekostnad	-187,4	-194,1	6,7	5,9 %
- varav övertid	-1,2	-0,9	-0,3	-7,6 %
- varav sjuklönekostnad	-1,6	0	-1,6	-23,7 %
PO-pålägg	-69,2	-71,6	2,4	-13 %
Övriga personalkostnader	-10	-13	3	20,1 %
<b>Inhyrd personal</b>	<b>-20,7</b>	<b>-18</b>	<b>-2,7</b>	<b>-23,4 %</b>
<b>Personalkostnad inkl inhyrd personal</b>	<b>-288,4</b>	<b>-296,9</b>	<b>8,5</b>	<b>-0,9 %</b>

\* mkr

Den tidigare höga personalomsättningen som vi såg 2022 har normaliserats under 2023.

- Lönekostnaden är 6,7 miljoner lägre än budget på grund av framflyttade rekryteringar
- Kostnaden för inhyrd personal är fortsatt hög då det finns olika former av vakanser såsom föräldraledighet och korttidssjukskrivningar.

### **Konsultkostnader**

Externa Konsultkostnader (Mkr)	Utfall	Budget	Budgetavvikelse	Förändr. utfall fg år
Juridik	0	-1	1	0 %
PR	0	0	0	0 %
Management	0	0	0	0 %
IT	-5	-9	4	9,2 %

Externa Konsultkostnader (Mkr)	Utfall	Budget	Budgetavvikelse	Förändr. utfall fg år
Övriga	-1	-2	1	-53,2 %
<b>Summa externa konsultkostnader</b>	<b>-6</b>	<b>-11</b>	<b>5</b>	<b>-8,4 %</b>

Utfallet 2023 för konsultarvoden uppgick till 6 miljoner kronor att jämföra med 11 miljoner kronor i budget. Avvikelsen beror främst på att ett antal ej kritiska IT-projekt inte genomförts.

### **Administrativa kostnader**

Administrativa kostnader (mkr)	Utfall	Budget	Budgetavvikelse	Förändring utfall fg år
Administrationskostnader	-357	-369	12	0,2 %

Utfallet för de administrativa kostnaderna är 12 miljoner kronor lägre än budget.

#### **5.1.3 Utredning av det fullmäktige beslutade resultatkravet**

Resultatkravet på -12,1 miljoner kronor har uppnåtts och överträffats.

Utfallet i Locum AB uppgick till 8,5 miljoner kronor. Till detta skall effekten av diskonteringsräntan inklusive löneskatt undantas

Effekten av diskonteringsräntan uppgick till 5,2 miljoner kronor plus särskild löneskatt motsvarande 1,3 miljoner kronor.

Resultatet enligt fullmäktige uppgick till  $8,5 + 5,2 + 1,3 = \mathbf{15 \text{ miljoner kronor}}$  att jämföra med -12,1 miljoner kronor. 27,1 miljoner högre än resultatkravet.

## **5.2 Åtgärder för ett resultat i balans**

Åtgärder (Mnkr)	Budgeterad effekt 2023	Realiserad effekt 2023	Avvikelse budget jmfvt realiserad effekt 2023	Budgeterad effekt 2024	Budgeterad effekt 2025	Budgeterad effekt 2026
-----------------	------------------------	------------------------	---	------------------------	------------------------	------------------------

Åtgärder (Mnkr)	Budgeterad effekt 2023	Realiserad effekt 2023	Avvikelse budget jmf realiserad effekt 2023	Budgeterad effekt 2024	Budgeterad effekt 2025	Budgeterad effekt 2026
--------------------	---------------------------	---------------------------	--	---------------------------	---------------------------	---------------------------

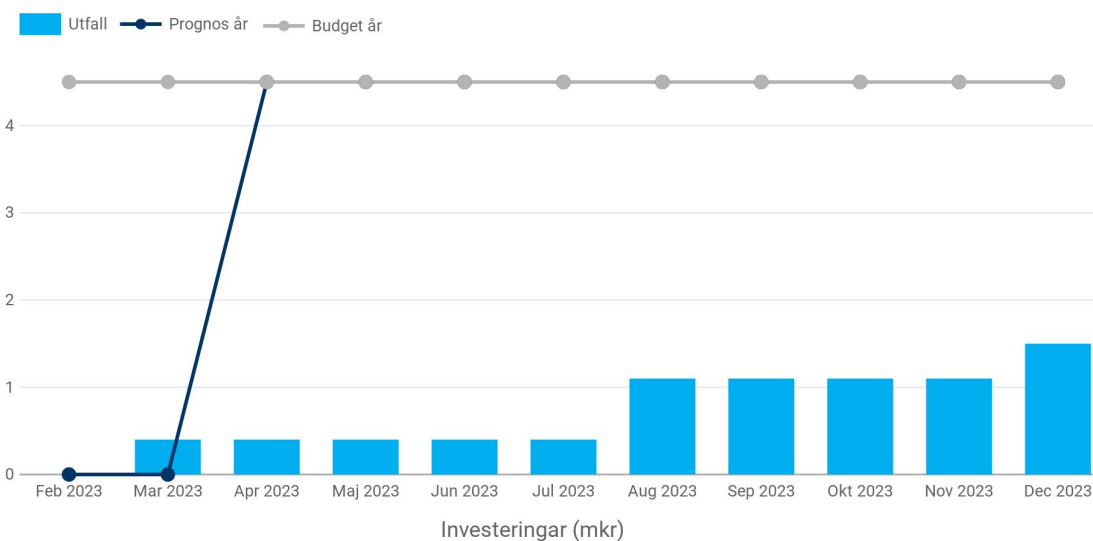
---

**Summa**


---

Ej tillämbart.

### 5.3 Investeringar



#### Utgift i jämförelse med budget

Akkumulerat investeringsutfall uppgick till 1,5 miljoner kronor vilket motsvarar en upparbetsgrad mot budget på 33 procent. Investeringarna består av IT- och kontorsinventarier.

#### Ny- och ersättningsinvesteringar

Locums investeringar avser enbart ersättningsinvesteringar.

Investeringar (mkr)	Utgift ack. innev. år	Budget innev.år	Budget avvik.	Upparb grad (%)
Nyinvesteringar				

Ersättningsinvesteringar	1,5	4,5	4,5	33
<b>Totalt investeringar</b>	<b>1,5</b>	<b>4,5</b>	<b>4,5</b>	

### Status enskilda investeringsobjekt

Ej tillämbart.

### Status investeringsplanens genomförbarhet och risk

Ej tillämbart.

## 5.4 Balansräkning

Balansräkning*	Utfall	Bokslut fg år	Förändr.
<b>Anläggningstillgångar</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>-1</b>
<b>Omsättningstillgångar</b>	<b>474</b>	<b>522</b>	<b>-47</b>
- varav kassa och bank	406	394	11
<b>SUMMA TILLGÅNGAR</b>	<b>480</b>	<b>528</b>	<b>-48</b>
<b>Eget kapital</b>	<b>132</b>	<b>132</b>	<b>0</b>
<b>Avsättningar</b>	<b>256</b>	<b>259</b>	<b>-3</b>
<b>Skulder</b>	<b>92</b>	<b>137</b>	<b>-45</b>
- varav långfristiga skulder	4	4	0
- varav kortfristiga skulder	88	133	-45
<b>SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL</b>	<b>480</b>	<b>528</b>	<b>-48</b>

\* mkr

Omsättningstillgångarna minskade med 47 miljoner kronor till bland annat följd av att de kortfristiga fordringarna minskade. Anläggningstillgångarna har minskat marginellt på grund av utrangeringar av IT-utrustning.

Förändringen i eget kapital består av årets resultat. Avsättning till pensionsskulden har minskat med 3 miljoner kronor enligt beräkning från KPA exklusive löneskatt. Skulderna har minskat med 45 miljoner kronor.

## 5.5 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys	2023-12-31
<b>Mkr</b>	
<b>Den löpande verksamheten</b>	
Kassaflöde från den löpande verksamheten	22717
<b>Investeringsverksamheten</b>	
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1540
<b>Finansieringsverksamheten</b>	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-9767
<b>Årets kassaflöde</b>	
<b>Likvida medel vid årets början</b>	<b>394476</b>

---

**Likvida medel vid årets slut****405886**

## 6 Pågående rättsprocesser (tvister)

Inga rättstvister föreligger.

## 7 Övrigt

Samma redovisningsprinciper har använts som i den senaste verksamhetsberättelsen.

## 8 Förväntad utveckling kommande år

Det osäkra omvärldsläget förväntas vara oförändrat under 2024 vilket för Locum innebär ett fortsatt stort fokus på säkerhetsfrågor. Den uppdaterade klimat, risk- och sårbarhetsanalysen visar att arbetet att öka robustheten och driftsäkerheten i våra fastigheter måste accelereras vilket kommer att generera ett ökat investeringsbehov. Det ökande antalet cyberattacker - ofta riktade mot samhällsviktig verksamhet - gör att även arbetet med informationssäkerhet och IT-säkerhet måste stärkas ytterligare.

En annan omvärldsfaktor som påverkar oss är klimatet, dess direkta och indirekta påverkan samt de allt högre kraven på minskad klimatpåverkan från våra fastigheter och byggprojekt, vilka kommer att innebära ökat investeringsbehov. Siktet mot nettonollutsläpp 2035 utmanar oss inom alla områden och kräver ökade resurser och snabbare omställning.

Bristen på komponenter och långa leveranstider för vissa varor kvarstår vilket kräver noggrann planering inom både förvaltning och projektverksamheten.

Inflationstakten har äntligen mattats av och förutspås ligga kvar på den nuvarande nivån under året vilket gör att vi kommer att se en successiv men troligen långsam sänkning av räntenivåerna. För Locums del med en stor låneportfölj är det positiva signaler även om det inte kommer att påverka ekonomin nämnvärt under 2024.

Arbetet med att minska administrativa kostnader fortgår och ett arbete med en digital omställning för att frigöra tid och resurser har påbörjats under 2023.

Arbetet med att ta fram planer för att nå visionen "Det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer" fortsätter parallellt med det systematiska arbetet med att öka kundnöjdheten och bibehålla det höga värdet på HME.



## 9 Nämnd-/styrelsebehandling

Verksamhetsberättelsen för 2023 behandlas i styrelsen den 21 februari 2024.

Helhetsbedömning investeringsplan	Ack utfall året	Budget året	Prognos året	Avvikelse året	Avvikelse årets (%)	Ack utfall totalt	Budget totalt	Prognos totalt
<b>Investeringsplan totalt</b>	2	5	5	0	0%	2	5	5
<b>Summa namngivna</b>				0	0%			
<b>Summa ersättningsinvesteringar &lt; 100 mkr</b>	1,5	4,5	4,5	0	0%	1,5	4,5	4,5
<b>Summa nyinvesteringar &lt; 100 mkr</b>	0	0	0	0	0%	0	0	0

Investeringsobjekt >300 mkr								
Objektbenämning	Ack utfall året	Budget året	Prognos året = Ack utfall året	Avvikelse året	Avvikelse årets (%)	Ack utfall totalt	Budget totalt	Prognos totalt
Ersättningsinvesteringar Locum AB ospec	2	5	0	-5	-100%	2	5	5
		0	0	0		0	0	0

Locum AB

PA-STATISTIK 2023-12-31

Antal anställda

Antal anställda	2023-12-31			2022-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
heltid	146	138	284	129	134	263
deltid	1	0	1	1	0	1
<b>Totalt</b>	<b>147</b>	<b>138</b>	<b>285</b>	<b>130</b>	<b>134</b>	<b>264</b>
Timanställda	0	0	0	0	0	0
Årsarbetare	146,8	138	284,8	129,8	134	263,8

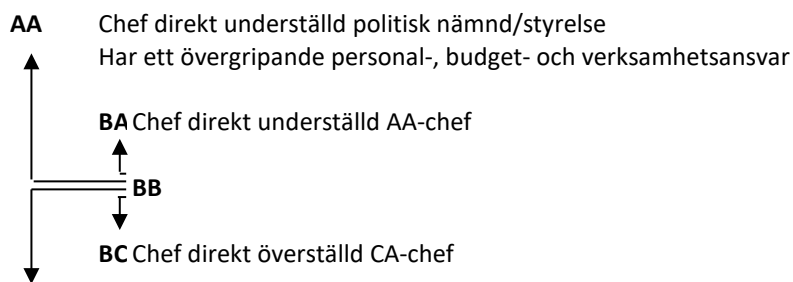
Locum AB

PA-STATISTIK 2023-12-31

Antal chefer

Nivå	2023-12-31			2022-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
AA	1	0	1	1	0	1
BA	0	0	0	0	0	0
BB	2	3	5	2	3	5
BC	0	0	0	0	0	0
C	14	8	22	15	8	23
<b>Totalt</b>	<b>17</b>	<b>11</b>	<b>28</b>	<b>18</b>	<b>11</b>	<b>29</b>

Högsta



1:a linjen

**CA** 1:a linjens chef som har personal-, budget- och verksamhetsansvar och ett övergripande ansvar inom sitt funktionsområde

Locum AB

PA-STATISTIK 2023-12-31

Sjukfrånvaro

Antal dagar

1/1- 31/12 2023	Kvinnor	Män	Totalt
Antal sjukdagar	14,5	6,2	10,5

Antal sjuktilfällen inom olika intervall

1/1- 31/12 2023	Kvinnor	Män	Totalt
0-14 dagar	126	104	230
Antal sjuktilfällen	144	114	258
15-90 dagar	10	8	18
Antal sjuktilfällen	144	114	258
Mer än 90 dagar	8	2	10
Antal sjuktilfällen	144	114	258

89,1%

258

7,0%

3,9%

Obligatorisk sjukfrånvaroredovisning i procent, perioden 1/1-31/12 2023

Sjukfrånvaroandel i relation till ordinarie arbetstid*	Kvinnor	Män	Totalt
Sjukfrånvaroandel	4,4	1,8	3,1
29 år eller yngre	-	-	-
30-49 år	3,1	1,5	2,4
50 år eller äldre	5,5	2,0	3,6
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i relation till total sjukfrånvarotid	59,5	28,3	50,4

\*) Ordinarie arbetstid avser avtalad tid exklusive frånvaro utan ekonomiskt värde

## Definitioner PA-statistik

Antal månadsavlönade	Antal månadsavlönade, unika personnummer
Heltid	Avtalad sysselsättningsgrad 100 procent
Deltid	Avtalad sysselsättningsgrad mindre än 100 procent
Antal årsarbetare	Summerad sysselsättningsgrad
Antal timanställda	Antal timanställda, unika personnummer
Sjukfrånvaro	Antal sjukdagar i genomsnitt
Sjuktilfälle	Antal sjuktilfällen
Andel sjuktilfällen	Antal sjukfrånvarotillfällen inom respektive intervall i förhållande till det totala antalet sjukfrånvarotillfällen
Obligatorisk sjukfrånvaroredovisning	Anställningens avtalade tid exkl frånvaro, dock ingår inte frånvarorsaker som ej har ekonomiska värden tex tjänstledighet utan lön i enlighet med SKRs definition.







Locum AB

## **Särskild bolagsredovisning**

År 2023

## Innehållsförteckning

1	Styrelsen .....	3
1.1	Val av ledamöter, revisorer och arvodering .....	3
1.2	Styrelsesammansättning samt övriga befattningshavare .....	3
1.2.1	Styrelsens sammansättning .....	3
1.2.2	VD och övriga befattningshavare .....	5
1.2.3	Revisorer .....	6
1.3	Styrelsens arbete under kalenderåret .....	6
1.3.1	Arbetsordning och VD-instruktion .....	6
1.3.2	Styrelsens arbete .....	6
1.3.3	Frågor av särskild vikt .....	7
1.3.4	Utvärderingar .....	7
1.3.5	Intressekonflikter .....	7
2	Efterlevnad av styrande direktiv .....	9
2.1	Efterlevnad av det fastställda kommunala ändamålet .....	9
2.2	Efterlevnad av de kommunala befogenheterna .....	9
2.3	Efterlevnad av ägardirektiv .....	10
2.4	Efterlevnad av regionövergripande styrande dokument .....	11
3	Intern kontroll .....	13
3.1	Styr- och kontrollmiljö .....	13
3.2	Riskbedömning .....	13
3.3	Kontrollaktiviteter .....	14
3.4	Övervakning .....	14
3.5	Försäkran om intern kontroll .....	14
4	Regionrevisorernas samlade bedömning .....	16
5	Behandling av Särskild bolagsredovisning .....	17

## 1 Styrelsen

Bolaget är ett regionägt bolag. Bolagsstyrningen utgår från den svenska aktiebolagslagen, kommunallagen och tillämplig speciallagstiftning samt de mål och direktiv som Region Stockholm lämnat såsom budget samt, generella och specifika ägardirektiv. Denna rapportering från styrelsen är underlag för regionstyrelsens uppsikt.

Regionstyrelsen ska årligen särskilt pröva om bolagets verksamhet är förenlig med det kommunala ändamålet och inom bolagets befogenheter. Denna rapport utgör underlag till prövningen.

### 1.1 Val av ledamöter, revisorer och arvodering

Regionfullmäktige utser årligen styrelser efter beredning. Regionfullmäktige utser även revisorer. Val av ledamöter, ordförande och revisorer anmäls därefter i förekommande fall på bolagets stämma. Beslut om arvodering fattas av regionfullmäktige.

### 1.2 Styrelsesammansättning samt övriga befattningshavare

#### 1.2.1 Styrelsens sammansättning

Styrelsen för Locum bestod 2023 av elva ordinarie ledamöter, elva suppleanter samt två arbetstagarrepresentanter med suppleanter. Närvaro framgår av tabellen nedan. I genomsnitt närvarade 19,1 av 26 personer vid ett möte. Närvaron utan arbetstagarrepresentanter är i snitt 16.6 av 22 personer. Sekreterare vid samtliga möten har varit bolagsjurist Charlotte Viksten.

Styrelsen - Närvaro 2023				Styrelsen - Närvaro 2024				23 - maj	12 - juni	14 - juli	29 - augusti	26 - september	24 - oktober	28 - november	11 - december	Närvaro
Jens	Sjöström	S	Ordförande	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N		11/12
Magnus	Persson	C	1:e vice ordförande	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		12/12
Daniel	Källfors	M	2:e vice ordförande	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N		11/12
Lovisa	Ivman Anderson	S	Ledamot	N	N	N	N		N		N	N	N			8/12
Bengt	Ohlsson	S	Ledamot	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		12/12

Styrelsen - Närvaro 2023				Styrelsen - Närvaro 2024				23 - maj	12 - juni	14 - august	29 - august	26 - september	24 - oktober	28 - november	11 - december	Närvaro
Gabrielle	Gjer swold	MP	Leda mot	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	12/12
Has him	Mo ham ed Jam a	V	Leda mot	N		N	N			N	N	N	N		N	8/12
Lov e	Ber gstr öm	M	Leda mot							N	N	N				3/12
An neli	Hog reve	M	Leda mot	N	N		N	N	N	N	N			N		8/12
Jon ata n	Hed in	KD	Leda mot	N	N		N	N		N		N	N	N	N	9/12
Hå kan	Joh ansson	SD	Leda mot	N	N	N	N		N	N	N			N	N	9/12
Ca mill a	Jan son	S	Ersätt are	N			N	N		N	N	N	N			7/12
Suz ann e	Jens inger	S	Ersätt are	N			N									2/12
He nning	Lars son	S	Ersätt are	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	12/12
Aza d	Has san	S	Ersätt are	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N		10/12
Eri k	Sarf ors	C	Ersätt are	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	12/12
Chr iste r	Ryd h (Ryd)	V	Ersätt are	N	N	N	N	N	N	N	N			N	N	11/12
Joh an	Sko g	M	Ersätt are	N		N				N				N	N	5/12
Kjel l	Karl sson	M	Ersätt are	N	N	N	N	N		N			N	N	N	9/12
Fre dri k	Saw estå hl	M	Ersätt are	N	N					N	N	N	N			6/12
Ma	Ahi	L	Ersätt	N	N	N	N	N	N				N	N	N	9/1

Styrelsen - Närvaro 2023				Styrelsen - Närvaro 2024				23 - maj	12 - juni	14 - august	29 - august	26 - september	24 - oktober	28 - november	11 - december	Närvaro
rdo			are													2
Pär	Gustavsson	SD	Ersättare	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	12/12
Anders	Lind	Vision	Arbetsstagarrepr.	N	N	N	N			N	N	N		N	N	9/12
Andreas	Wiström	Vision	Ersättare	N	N											2/12
Mickael	Andersson	Vision	Ersättare						N							1/12
Ida	Björkegren	Vision	Ersättare								N	N	N	N		4/12
Sebastian	Lucasiewicz	Akademikerna	Arbetsstagarrepr.	N	N	N										3/12
Christina	Lorenzen	Akademikerna	Arbetsstagarrepr.								N	N		N	N	4/12
Ali	Ebrahim	Akademikerna	Ersättare	N	N	N		N		N						5/12
Petra	Hansson	Akademikerna	Ersättare								N		N		N	3/12
Antal deltagare per möte				2	21	1	2	1	14	21	1	1	1	2	1	
				5/	/	/	0	1	14	21	1	1	1	2	1	
				2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
				6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	

### 1.2.2 VD och övriga befattningshavare

VD deltar vid samtliga styrelsemöten. Därutöver deltar bolagsjurist, som också är styrelsens sekreterare och ekonomidirektör samt övriga föredragande från bolaget enligt behov/önskemål vid respektive styrelsemöte, exempelvis fastighetsdirektör,

direktör för affärsstöd, projektdirektör, säkerhetschef med flera.

### **1.2.3 Revisorer**

Bolagets externrevisorer upphandlas av regionens revisionskontor. Lekmannarevisorerna utses av regionfullmäktige.

## **1.3 Styrelsens arbete under kalenderåret**

Styrelsen är ansvarig inför aktieägarna för organisation och ledning av bolaget. Styrelsen ska fortlöpande kontrollera bolagets och i förekommande fall koncernens ekonomiska situation. Styrelsens ordförande ska leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som lagen och bolagsordningen föreskriver.

### **1.3.1 Arbetsordning och VD-instruktion**

I styrelsens arbetsordning och instruktioner för VD säkerställs en tydlig roll- och ansvarsfördelning till gagn för en effektiv hantering av verksamheten. Dokumenten ses över årligen och beslutas av styrelsen.

Bolagsledningen rapporterar regelbundet till styrelsen utifrån fastställda rutiner.

Styrelsen är ansvarig inför aktieägarna för organisation och ledning av bolaget. Styrelsen skall fortlöpande kontrollera bolagets och i förekommande fall koncernens ekonomiska situation. Styrelsens ordförande skall leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som aktiebolagslagen och bolagsordningen föreskriver. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning med instruktioner avseende arbetsfördelning mellan styrelse och verkställande direktören samt instruktioner för ekonomisk rapportering. Styrelsen kallas till cirka 10 ordinarie sammanträden per år. Sammanträdena koordineras i den mån det är möjligt till tidpunkterna för ekonomisk rapportering och ordinarie bolagsstämma. Styrelsen genomför en årlig utvärdering av sitt arbete samt verkställande direktörens insatser i enlighet med Region Stockholms ägarpolicy.

Verkställande direktören (VD) leder verksamheten i Locum inom de ramar som styrelsen lagt fast. VD tar fram informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten samt är föredragande vid styrelsemöten. VD leder bolagets arbete och fattar beslut i samråd med övriga ledande befattningshavare.

### **1.3.2 Styrelsens arbete**

Under 2023 har styrelsen haft 11 ordinarie sammanträden och ett extra styrelsesammanträde. Sekreterare har varit bolagsjuristen i Locum AB.

Torsdagen den 26 januari, kl. 14.00-14.48, digitalt via Teams

Tisdagen den 21 februari, kl. 10.00-11.18, Lindhagensgatan 98

Onsdagen den 29 mars, kl. 14.00-15.00, i Landstingshuset

Tisdagen den 25 april, kl. 09.30-10.05, i Landstingshuset

Tisdagen den 23 maj, kl. 10.00-10.40, Lindhagensgatan 98

Måndagen den 12 juni, kl. 14.00-14.55, Entrévägen 8, Danderyds sjukhus

Måndagen den 14 augusti, kl. 17.00-17.25, digitalt via Teams

Tisdagen den 29 augusti, kl. 10.00-11.02 i Landstingshuset

Tisdagen den 26 september, kl 10.00-11.05, Lindhagensgatan 98

Tisdagen den 24 oktober, kl 10.00-10.45, Lindhagensgatan 98

Tisdagen den 28 november, kl 10.00-10.45, Lindhagensgatan 98

Måndagen den 11 december, 14.00-14.58, Landstingshuset

*Närvaro redovisas i tabell ovan i punkt 1.2.1.*

### **Styrelsen har behandlat följande fasta punkter under 2023:**

- Planeringsunderlag till budget inklusive investeringsplan
- Granskning av intern kontrollplan avseende föregående år
- Årsbokslut och verksamhetsuppföljning
- Förslag till vinstdisposition
- Styrelsens arbetsordning
- VD-instruktion
- Särskild bolagsredovisning
- Tertialrapport inklusive verksamhetsuppföljning
- Revisorernas årsrapport
- Riktlinjer för Locum AB:s och Landstingsfastigheter Stockholms finansiella verksamhet
- Delårsrapport inklusive verksamhetsuppföljning och uppföljning av innevarande års interna kontrollplan
- Riskanalys och intern kontrollplan för kommande år
- Verksamhetsplan för kommande år
- Slutlig budget för kommande år
- Revisorernas delrapporterings-pm

Därutöver har investeringsärenden, remissvar avseende policydokument och revisionsrapporter, beslutsordningar, upphandlingsstrategier, tilldelningsbeslut vid upphandling, fastställande av verksamhets specifika policydokument etc behandlats.

#### **1.3.3 Frågor av särskild vikt**

Styrelsen har inte behandlat några ärenden av principiell beskaffenhet som har lyfts till Region Stockholm för ställningstagande.

#### **1.3.4 Utvärderingar**

Utvärdering av styrelsens och verkställande direktörens arbete under 2023 kommer att genomföras under början av 2024.

#### **1.3.5 Intressekonflikter**

Den nyutträdde styrelsen utbildades den 24 februari 2023 i bland annat regler för jäv och intressekonflikter. Styrelsens arbetsordning fastställd av styrelsen 2023-01-26 innehåller följande bestämmelse om jäv.

5. Jäv

Aktiebolagslagen innehåller regler om jäv. Styrelseledamot får inte handlägga frågor

rörande avtal mellan ledamoten och Bolaget. Ledamot får inte heller handlägga fråga om avtal mellan Bolaget och tredje man, om ledamoten i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot Bolagets. Ledamot får dessutom inte handlägga fråga om avtal mellan Bolaget och tredje man som ledamoten ensam eller tillsammans med annan får företräda. Ledamot som enligt ovan är jävig avseende viss fråga ska omedelbart meddela ordföranden och sin suppleant samt därefter inte delta eller närvara vare sig i beredning, överläggning eller beslut avseende frågan.

Vidare gäller av vd beslutade regler avseende representation och motverkande av korruption för alla medarbetare. Reglerna innehåller även jäv och intressekonflikter. Medarbetarna påminns årligen om dessa regler vid arbetsplatsträffar.

Det har inte kommit till vår kännedom att det har förekommit jävssituationer eller intressekonflikter under året.



## 2 Efterlevnad av styrande direktiv

### 2.1 Efterlevnad av det fastställda kommunala ändamålet Locums bolagsordning och ägardirektiv

I bolagsordningen anges att bolaget ska förvalta fastigheter tillhöriga Region Stockholm och regionsanknutna organ samt att bolaget ska tillhandahålla därtill kopplad service.

Bolaget är vidare skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten skall bedrivas åt ägaren/i ägarens ställe. Bolaget ska också utföra de uppdrag som tilldelas av fastighets- och servicenämnden.

Locums uppdrag är enligt bolagsordning och ägardirektiv främst att tillgodose regionfinansierade vårdgivare med ändamålsenliga lokaler. Vården levereras av såväl regionsägda förvaltningar och bolag som av privata vårdgivare. I fastigheterna finns även i mindre utsträckning andra kunder, med verksamheter som till exempel sjukhem samt kunder som levererar service i byggnaderna såsom kiosker, restauranger och apotek. Lokalerna hyrs ut på marknadsmässiga villkor. Locum har i uppdrag att bidra med stöd och kompetens när det gäller inhyrning av lokaler på den externa marknaden till regionens förvaltningar och bolag om de så önskar.

En del i förvaltningsuppdraget är att anpassa lokalerna efter hyresgästernas behov. Byggtjänster i projekten handlas upp i konkurrens på marknaden. Även den tekniska driften av fastigheterna handlas upp i konkurrens.

Locum tillhandahåller fastighetsanknutna tjänster till de hyresgäster som finns i regionens lokaler, så kallade Facility Managementtjänster, som ska underlätta för verksamheterna att koncentrera sig på sin kärnverksamhet. Locum handlar upp tjänsterna i konkurrens på den öppna marknaden. Exempel på tjänster är servicecenter (reception), vaktmästeri, lokalvård, drift och service av vårdrelaterade UPS-funktioner samt fastighetsnät.

Av § 4 i bolagsordningen för Locum AB följer:

#### § 4 Ändamål med verksamheten

Bolagets syfte är att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till Stockholms läns landstings verksamheter.

Bolaget ska bedriva sin verksamhet med iakttagande av kommunal likställighetsprincip samt i ekonomiskt hänseende enligt följande:

- Verksamhet som gäller förvaltning av egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom, ska bedrivas på affärsmässig grund
- Övrig verksamhet ska bedrivas med tillämpning av kommunala självkostnadsprincipen

Locum följer det kommunala ändamålet och inga avsteg har skett under året

### 2.2 Efterlevnad av de kommunala befogenheterna

I bolagsordningen anges att bolaget har till föremål för sin verksamhet att förvalta

Region Stockholms och regionsanknutna organ tillhöriga fastigheter samt att tillhandahålla därtill kopplad service. Förvaltningsuppdraget regleras sedan 1 januari 2021 genom specifika ägardirektiv för Locum AB. En del i förvaltningsuppdraget är att anpassa lokalerna efter hyresgästernas behov. Byggtjänster i projekten handlas upp i konkurrens på marknaden. Även den tekniska driften samt fastighetsanknutna tjänster i fastigheterna handlas upp i konkurrens. Locum följer det kommunala ändamålet och inga avsteg har skett under året.

### **Lokaliseringsprincipen**

Locum följer lokaliseringsprincipen då bolaget förvaltar Region Stockholm och regionanknutna organ tillhöriga fastigheter samt tillhandahåller därtill kopplad service. Vidare tillhandahåller Locum ändamålsenliga lokaler i huvudsak till verksamheter tillhörande regionen eller till aktörer som har avtal med Region Stockholm. Bolaget bedriver inte någon verksamhet utanför regionens område.

### **Likställighetsprincipen**

Locum iakttar likabehandlingsprincipen och behandlar alla lika då marknadsanpassade villkor alltid tillämpas vid såväl hyressättning av lokaler och annan upplåtelse av lokal, byggnad och mark som vid tillhandahållande av fastighetsanknutna tjänster.

### **Självkostnadsprincipen**

Locum tillämpar, i enlighet med de specifika ägardirektiven, marknadsanpassade villkor vid hyressättning av lokaler och vid annan upplåtelse av lokal, byggnad eller mark. Vid uppdrag avseende fastighetsförsäljningar anlitas fastighetsmäklare för affärsmässig försäljning på öppna marknaden.

Locum tillämpar, i enlighet med bolagsordning och de specifika ägardirektiven, marknadsmässiga villkor vid tillhandahållande av fastighetsanknutna tjänster liksom vid genomförande av hyresgästinitierade investeringar. De marknadsmässiga villkoren fastställs i samband med upphandling av aktuell tjänst och entreprenad.

## **2.3 Efterlevnad av ägardirektiv**

Locum AB följer de generella och specifika ägardirektiv som regionfullmäktige beslutade om den 22 november 2022 och som gäller från och med den 1 januari 2023. Inga avsteg har skett.

Av Locums ägardirektiv framgår förvaltningsuppgifterna samt vilken ersättning bolaget uppbär för uppdraget. Regionen har i särskild fullmaktshandling och i enlighet med vad som framgår av det specifika ägardirektivet gett bolaget fullmakt att svara för vissa uppgifter som åligger en fastighetsägare. Locums verksamhet och organisation utgår från det förvaltningsuppdrag som åligger bolaget samt det uppdrag som Locum har genom avtal med fastighets- och servicenämnden bestående i att bereda ärenden och verkställa beslut som nämnden svarar för. Det långsiktiga målet är att vara en tillgång för regionen och vårdleverantörerna. Locum bistår även regionen i fastighetsstrategiska frågor utifrån uppdrag.

Nedan följer ytterligare uppdrag i ägardirektivet:

- Bolaget ska administrera den ekonomiska redovisningen, budget, uppföljning och den ekonomiska styrningen för fastighets- och servicenämndens förvaltningar Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg..

Locum har fullgjort vad som följer av förvaltningsuppdraget gällande ansvaret för den ekonomiska administrationen för Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg.

- Locums hyressättning av lokaler ska ske på marknadsanpassade villkor.

Av Locums Hållbarhetspolicy framgår att hyressättningen ska baseras på ett marknadsmässigt synsätt och på ägarens långsiktiga avkastningskrav. Hyresnivåer ska ta hänsyn till lokalernas användbarhet, standard, skick, avtalsvillkor och läge. Policyn är fastställd av Locums styrelse.

- Locum ska ansvara för ekonomisk och teknisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm samt för investeringar i enlighet med av regionen fastställd investeringsprocess.

Investeringsutfallet för 2023 blev lägre än den budgeterade nivån. I stor sett kan förklaringen ges genom tidsförskjutningar och hyresgästernas ekonomiska förutsättningar.

## **2.4 Efterlevnad av regionövergripande styrande dokument**

Region Stockholm har fastställt ett antal styrande dokument. De styrande dokumenten beskriver vad som styr regionens verksamhet och hur arbetet ska utföras inom olika ansvarsområden. Locum har också verksamhetsspecifika styrdokument, utifrån lagar och myndighetskrav, där regionens krav är inarbetade.

Locum har en väl inarbetad process för att säkerställa att aktuell lagstiftning, styrande dokument från regionen eller andra krav omhändertas och efterlevs i verksamheten och/eller vid revidering av verksamhetsspecifika styrdokument. Uppföljning och kontroll genomförs bland annat vid Locums interna revisioner, som genomförs vår och höst enligt en treårig revisionsplan.

Locums verksamhetsplan samt bolagets certifierade ledningssystem utgår från de styrande kraven. Ledningssystemet är integrerat, det vill säga flera kravställande områden är inarbetade och samordnas för att uppnå bästa möjliga nytta. Kraven omfattar bland annat aktuell lagstiftning, ISO-standarder [1], Region Stockholms krav i ägardirektiv, uppdrag, mål och budget samt regionens övriga styrande dokument.

*[1] Kvalitet, miljö, arbetsmiljö, informationssäkerhet samt organisationers samhällsansvar (social responsibility).*

### **Policy och riktlinjer för inköp**

Locum efterlever policy och riktlinjer för inköp och styr inköp med hjälp av vårt avtals- och beställningssystem för att säkerställa avtalstrohet och att vi betalar avtalade priser. I Locums handbok för upphandling och inköp finns rutiner tydliggjorda, även avseende

löpande uppföljning och kontroll.

### **Professionell Offentlig Beställare**

En intern obligatorisk utbildning "Professionell Offentlig Beställare" genomförs sedan flera år för samtliga medarbetare. Detta för att ytterligare stärka förståelsen och kunskapen om vikten av regelefterlevnad och vad som är att betrakta som korruption och vilka konsekvenser detta kan få.

### **Uppförandekod för Region Stockholm**

Locum följer regionens uppförandekod och har inarbetat koden bland annat i Locums "Regler avseende representation och motverkande av korruption".

### **Riktlinjer för anti-korruption och representation**

Locums regler avseende representation och motverkande av korruption förtydligar det som gäller specifikt för ansvarsområdet, utifrån krav i flera av regionens styrande dokument, bland andra Riktlinjer för antikorruption och representation.

Locums medarbetare är skyldiga att anmäla eventuella bisysslor, detta följs upp vid medarbetarsamtal.

Årlig obligatorisk utbildning i reglerna har genomförts via Lärtorget. Information från Vd till leverantörer och samarbetspartners med påminnelse om regionens och Locums regler avseende mutor och andra oegentligheter har skickats ut till leverantörer samt publicerats på locum.se senast den 14 december 2023.

### **Region Stockholms uppförandekod för leverantörer**

Under 2023 genomfördes uppföljning av totalt 13 leverantörer varav två valdes ut för en fördjupad revision. Under 2024 genomförs ett arbete tillsammans med leverantörerna för att åtgärda avvikelser samt genomföra ytterligare uppföljningar.

Analys pågår inför implementering av reviderad Uppförandekod för leverantörer, Sveriges regioners gemensamma uppförandekod för leverantörer som beslutades i regionfullmäktige den 12 december 2023.

### **Visselblåsarfunktion**

Locum arbetar för att förebygga oegentligheter och all form av korruption. Systemet med en visselblåsarfunktion möjliggör för medarbetare, kunder och leverantörer att på ett tryggt sätt anmäla misstanke om allvarliga oegentligheter. Locum hänvisar även till regionens visselblåsarfunktion samt extern rapportering till myndighet.

### 3 Intern kontroll

Intern kontroll definieras som en process där styrelsen, ledningen i bolaget och övrig personal samverkar för att med rimlig grad av säkerhet se till att bolaget:

- uppfyller fastställda mål, bedrivs effektivt och ändamålsenligt,
- följer tillämpliga lagar, föreskrifter, avtal och styrande dokument,
- bedrivs säkert så att verksamheten skyddas samt,
- har tillförlitlighet i rapportering och information.

Intern kontroll inom regionen utgår från COSO-modellen, vilket innebär att arbeta systematiskt med att förutse risker och möjligheter och att proaktivt hantera och kommunicera dessa. De fem komponenterna i COSO-modellen är:

- styr- och kontrollmiljö
- riskbedömning
- åtgärder och kontrollaktiviteter
- information och kommunikation
- övervakning

#### 3.1 Styr- och kontrollmiljö

Den interna kontrollen – utifrån Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning (ILS) samt regionens riktlinje för intern kontroll – är inarbetad i Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet [1].

Locum omcertifierades enligt krav i ISO 9001 (kvalitet) och 14001 (miljö) i september 2022, utan avvikelser, en uppföljande revision genomfördes under september 2023, även den utan avvikelser.

*[1] En tredjepartscertifierad styr- och kontrollmiljö med omvärlds- och intressentanalyser, riskbedömning, kontroller och åtgärder, information och kommunikation samt övervakning, uppföljning, granskningar och analyser.*

#### 3.2 Riskbedömning

##### **Omvärldsanalys med betydande trender, möjligheter och risker**

En reviderad omvärldsanalys, med betydande trender, risker och möjligheter för såväl Locum AB som fastighetsverksamheten i Fastighets- och servicenämnden (FSN), beslutades vid styrelse- samt nämndmöte den 29 augusti 2023.

##### **Betydande trender**

- Ändrat säkerhetspolitiskt läge
- Klimatförändringar
- Värderingsförändringar
- Snabb utveckling inom teknik och digitala tjänster
- Fortsatt ökad globalisering
- Utmanande ekonomiskt läge.

##### **Risker till intern kontrollplan för Locum AB**

Två obligatoriska risker/kontrollområde lades till i den interna kontrollplanen för 2023, risk för felaktiga externa betalningar samt risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen.

Samtliga risker sågs över i samband med att omvärldsanalysen reviderades.

Betydande risker kvarstår, totalt 8 stycken. Riskvärdet har justerats för riskerna:

- Extraordinär händelse inträffar (från 20 till 16)
- Ökat glapp mellan analog och digital kompetens. (från 16 till 12).
- Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan (från 12 till 9)
- Risk för felaktiga externa betalningar (från 8 till 6)
- Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen (från 6 till 4).

### **3.3 Kontrollaktiviteter**

Uppföljning av att kontroller och planerade åtgärder för att minska/eliminera konsekvenser av risker genomförs enligt plan, säkerställs av respektive risk- och processägare i Locums ledningsgrupp.

Uppföljande tillsyn samt granskning och kontroll genomförs av Locums kvalitetschef (revisionsledare) vid stickprovskontroller och/eller vid interna revisioner.

De obligatoriska riskområdena inför 2023 ingick i den interna revisionen i december 2022, för att säkerställa att kontrollmoment fanns implementerade i ledningssystemet för de tillkomna riskerna.

### **3.4 Övervakning**

Arbetet med intern kontroll hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det tredjepartcertifierade ledningssystemet. I Locums verksamhetsplan finns genomförd riskbedömning och intern kontrollplan integrerad för att möjliggöra att fullmäktiges mål och uppdrag uppnås. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål och genomföra uppdrag. Uppföljning av att kontroller och planerade åtgärder för att minska/eliminera konsekvenser av risker genomförs enligt plan, säkerställs av respektive risk- och processägare i Locums ledningsgrupp. Uppföljande tillsyn samt granskning och kontroll genomförs av Locums kvalitetschef (revisionsledare) vid stickprovskontroller och/eller vid interna revisioner.

Uppföljning/granskning av kontrollmoment och åtgärder dokumenteras i den interna kontrollplanen och redovisas för styrelsen.

Den interna kontrollen utgår från Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning (ILS) samt regionens Riktlinje för intern kontroll (RS 2022-0326).

Locum AB följer regionens styrande dokument och har inarbetat dessa i verksamhetsstyrningen och det certifierade ledningssystemet. Inga avsteg har noterats.

Regionrevisorernas samlade bedömning av den interna kontrollen är att den är tillräcklig tillräcklig.

### **3.5 Försäkran om intern kontroll**

Styrelsen ska försäkra sig om att den interna kontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig. VD ska regelbundet rapportera till styrelsen om hur den interna kontrollplanen genomförs och, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till styrelsen. Vid misstanke om brott ska styrelsen utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder och informera regionens ledning och regionrevisorerna.

Styrelsen har försäkrat sig om att man genom VD vidtagit nödvändiga åtgärder för att uppnå en tillräcklig intern kontroll inom verksamheten, i enlighet med riktlinjen för intern kontroll RS 2022-0326.

#### 4 Regionrevisorernas samlade bedömning

Regionrevisorerna har i sin hitintills rapporterade uppföljning för 2023 inte inkommit med några särskilt allvarliga eller graverande synpunkter och har därför valt att rapportera sina iakttagelser i ett PM till bolagsledningen (Delrapporterings-PM 2023 Locum AB, daterat 2023-10-17 RK 2023-0053) istället för en rapport till styrelsen. Deras slutliga avrapportering och bedömning för helår 2023 förväntas i mars/april 2024.



## 5 Behandling av Särskild bolagsredovisning

Föreliggande särskild bolagsredovisning för år 2023 styrelsebehandlas den 21 februari 2024 och kommer att tillställas bolagets årsstämma för beslut.

Stockholm den \_\_\_\_\_/\_\_\_\_\_2024

Locum AB

## **Bilaga F5-inköp och upphandling 2023**

2023

## Innehållsförteckning

1	Uppgiftslämnare och kontaktperson.....	4
2	Upphandlingar 2023 .....	5
2.1	Slutförda upphandlingar över direktupphandlingsgränsen .....	5
2.2	Slutförda direktupphandlingar .....	5
2.3	Arbete för att minska otillåtna direktupphandlingar och direktupphandlingar med bristande konkurrens .....	5
3	Robust försörjning och säkerhet i upphandling.....	6
3.1	Robust försörjning i upphandling och avtal .....	6
4	Hållbarhet i upphandling .....	7
4.1	Hållbarhetskrav i upphandling .....	7
4.2	Uppföljning av hållbarhetskrav.....	7
5	Konkurrens vid upphandlingar .....	8
6	Överprövningar .....	9
7	Avtalsförvaltning och avtalsuppföljning .....	10
7.1	Antal avtal att förvalta.....	10
7.2	Uppföljning av avtal .....	10
7.3	Rutiner och processer för avtalsuppföljning.....	10
7.4	Uppföljning av effekt.....	10
7.5	Dokumentation av uppföljning .....	10
7.6	Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare .....	10
8	Organisation och bemanning .....	11
8.1	Utsedd inköpsansvarig för nämnden/bolaget .....	11
8.2	Antal årsarbetare som arbetar med inköp och upphandling .....	11
9	Arbetsätt i inköpsprocessen.....	12
10	Implementering av kategoristyrtd arbetsätt.....	13
10.1	Beslutad kategoriorganisation .....	13
10.2	Tidplan .....	13
10.3	Utmaning med implementering.....	13
11	Övrigt.....	14



## 1 Uppgiftslämnare och kontaktperson

Uppgiftslämnare och kontaktperson:		
Nämnd/bolag	Kontaktperson	E-postadress
Locum AB	Pia Lindberg Nedby	pia.lindberg-nedby@regionstockholm.se

## 2 Upphandlingar 2023

### 2.1 Slutförda upphandlingar över direktupphandlingsgränsen

Annonserade upphandlingar över direktupphandlingsgränsen 2023		
Upphandling	Antal upphandlingar	Upphandlingsvärde (Mkr)
Lokal upphandling	1	2
Lokalt samordnad upphandling	-	-
Centralt samordnad upphandling	-	-

Upphandling	Antal	Uppskattat värde (Mkr)
Lokal upphandling LOV, revidering	-	Inget värde anges
Lokal upphandling LOV, ny	-	-

### 2.2 Slutförda direktupphandlingar

Antal direktupphandlingar och upphandlingsvärde 2023		
Upphandling	Antal direktupphandlingar	Upphandlingsvärde (Mkr)
Direktupphandling som överstiger 100 000 kr (inklusive direktupphandlingar som överstiger aktuell direktupphandlingsgräns pga. synnerliga skäl eller andra situationer som anges i upphandlingslagarna)	8	3,1

### 2.3 Arbete för att minska otillåtna direktupphandlingar och direktupphandlingar med bristande konkurrens

Locum AB har en fastställd riktlinje för direktupphandling som knyter an till regionens policy för inköp. I riktlinjen anges bland annat hur och när direktupphandling kan/får genomföras. Kortfattad information finns även på intranätet med hänvisning till riktlinjen. Direktupphandling genomförs i Locums beställningssystem och handledning finns även här. Förutom beskriven information genomförs utbildningar av Locums personal.

## 3 Robust försörjning och säkerhet i upphandling

### 3.1 Robust försörjning i upphandling och avtal

För Locums avtal för vissa tjänster och varor är robusthet ofta inte aktuellt. Upphandlingar som Locum upphandlar för Landstingsfastigheter Stockholm (LFS) inarbetas krav för robusthet avseende exempelvis tekniska entreprenader (drift av sjukhus) och vid entreprenadupphandling. Upphandlaren har i alla typer av upphandlingar ett nära samarbete med intern beställare och berörda specialistfunktioner exempelvis säkerhets-, hållbarhets- samt tekniska enheter. Ansvar för robusthet åvilar i första hand projekt- och förvaltning samt specialistfunktioner. Upphandlaren ansvarar för att krav inarbetas i avtal.

## 4 Hållbarhet i upphandling

### 4.1 Hållbarhetskrav i upphandling

Krav	Ja	Nej *	Beskriv anledningen	Beskriv omständigheterna
Miljökrav	X			
Arbetsrättsliga krav		X	Locums avtal avser främst bemanning och varar och tjänster kopplade till kontorsverksamhet	Behövighetsbedömning görs
Krav på hållbara leveranskedjor	X		Vi har tillämpat uppförandekod i samtliga upphandlingar	
* Om svar nej ges, svara på nästkommande frågor				

### 4.2 Uppföljning av hållbarhetskrav

De ramavtal som Locum AB upphandlar och förvaltar avser bemanning och tjänster för kontor. Många avtal som används är regionens ramavtal för varor och tjänster.



## 5 Konkurrens vid upphandlingar

Nej, inte för upphandlingar för Locum AB:s del.

## 6 Överprövningar

Antal överprövade upphandlingar 2023	Antal vunna mål 2023	Antal förlorade mål 2023
-	-	-

## 7 Avtalsförvaltning och avtalsuppföljning

### 7.1 Antal avtal att förvalta

	Antal avtal 2023
Avtal enligt LOU/LOV/LUF/LUFS/LUK m.m.	43

### 7.2 Uppföljning av avtal

Varje avrop följs upp. De avtal som Locum upphandlar och ansvarar för följs upp och vi arbetar på att följa upp dem mer systematiskt. En del av detta är att Locum upphandlade och implementerat ett beställningssystem som möjliggör uppföljning av avtal vad gäller exempelvis avtalstrohet, avtalsperioder och volymer.

### 7.3 Rutiner och processer för avtalsuppföljning

Vi har sedan drygt 1 år ett beställningssystem som möjliggör uppföljning av avtal vad gäller exempelvis avtalstrohet och volymer. Avtalsuppföljning görs av olika funktioner inom Locum AB, arbete med samordning och vidareutveckling pågår.

### 7.4 Uppföljning av effekt

Ingångna avtal avser tjänster och varor, dessa följs upp vid leverans och under avtalsperioden, exempelvis betalningsuppdrag, skötsel av växter mm var effekten av avtal är tydlig.

### 7.5 Dokumentation av uppföljning

Förutsättningar finns i vår avtalsdatabas att spara dokumentation systematiskt. Exempelvis dokumenteras indexreglering och avtalsförlängningar avseende ramavtal. Locums avtal avser specifika varor och tjänster som har koppling till bemanning och kontor.

### 7.6 Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Ej aktuellt.

## 8 Organisation och bemanning

### 8.1 Utsedd inköpsansvarig för nämnden/bolaget

Inköpschef är inköpsansvarig.

### 8.2 Antal årsarbetare som arbetar med inköp och upphandling

Resurserna är detsamma för LFS och Locum.

Roll	Antal årsarbetare 2023
Inköpare (avropare/beställare)	
Upphandlare	6
Inköpscontroller	1 (avtalscontroller)
Analytiker	
Inköps-/upphandlingschef	1
Avtalsförvaltare	
Systemförvaltare	
Kategoriledare	
Inköpsassistent	
Övriga inköpsresurser	

## 9 Arbetssätt i inköpsprocessen

Under 2023 har en tidigare "Upphandlingshandbok" som var i pdf format omarbetats till information på intranätet. Detta ger en enklare sökfunktion för organisationen av en specifik aktivitet inom upphandlingsprocessen.

Mallar har omarbetats för att vara ett bättre stöd vid upphandling och för att skapa ett enhetligt arbetssätt. Även processbeskrivningar är under översyn.

Under året har utbildning inom "Upphandling vid Locum" genomförts för en stor del av organisationen. Utbildningen anpassas efter respektive avdelnings behov då det är stor variation vad projektledare respektive stödfunktioner behöver känna till om upphandling.

## 10 Implementering av kategoristyrkt arbetssätt

### 10.1 Beslutad kategoriorganisation

Under 2023 rekryterades en kategoriledare som skulle ha det övergripande ansvaret för kategoriarbetet. Tyvärr valde denna resurs att avsluta sin anställning under sin första månad. Arbetet återupptas under 2024. Inköpschef har tagit en aktiv roll i arbetet och deltar i större utsträckning i regionens gemensamma arbete.

### 10.2 Tidplan

**Tidplan: 2024.** Möte planeras med regionledningskontoret (RLK) för att klargöra om tilldelade kategorier verkligen är beräknade och fördelade på lämpligt sätt.

### 10.3 Utmaning med implementering

En rekrytering av kategoriledare gick inte som förväntat. Personen valde att avsluta sin anställning inom sin första månad.

Otydligt vad som ska ingå i tilldelade kategorier och hur beställningsvolym (spend) har beräknats. Bolag och förvaltningar har fört kostnader felaktigt vilket behöver gallras bort för respektive kategori. Exempel: kostnader för konferens har förts på kategori markskötsel vilket är ett väldigt uppenbart fel.

## 11 Övrigt

Kostnadsfördelning av ersättning till serviceförvaltningen kan genomlysas och fördelas på ett mer verklighetsanpassat sätt. För Locums del innebär nuvarande beräkningsmodell att vi betalar ersättning för avtalsvård till serviceförvaltningen även för vissa av de avtal som vi själva upphandlat och förvaltar. Detta sker då man på regionens nivå inte kan skilja på avtal och avtal utan gör fördelning efter spend på per leverantör. Dvs den spend som Locum har för ett eget upphandlat avtal med en leverantör även räknas in i volym för hela regionen vilket innebär att Locums kostnad blir avsevärt högre än vad den borde vara. Önskvärt vore att bryta ut spend för egna avtal från den totala volym som Spendency visar. Samma leverantörer kan även finnas hos de förvaltningar som använder konsultmäklare men då syns det inte på grund av att fakturering görs av konsultmäklaren. Locum har ett beställningssystem var volymer tydligt kan särskiljas då flera avtal finns med samma leverantör, vi kan enkelt redovisa vad som borde räknas bort från regionens totala spend per leverantör. Dialog har förts om detta utan framgång.

Locum AB

## **Sammanställning A1 Fullmäktigeuppdrag**

ÅR 2023



## Innehållsförteckning

1	Uppdrag.....	3
1.1	God ekonomisk hushållning.....	3
1.1.1	Hållbar investeringsutveckling .....	3
1.2	En hållbar regional utveckling .....	3
1.2.1	Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019 .....	3
1.2.2	Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande.....	4

## 1 Uppdrag

### 1.1 God ekonomisk hushållning

#### 1.1.1 Hållbar investeringsutveckling

Uppdrag	Status	Kommentar
<p><b>Utreda moms- och skattefrågor kopplat till hela exploateringsprojektet Norra Hagastaden.</b></p> <p><b>Beskrivning</b> Locum AB ges i uppdrag att utreda moms- och skattefrågor kopplat till hela exploateringsprojektet Norra Hagastaden.</p> <p><b>Diariernr</b> RS 2020-0775</p> <p><b>Beslutat av</b> Regionfullmäktige 2022</p> <p><b>Uppdragstyp</b> Beslut budget</p> <p><b>Uppdraget beräknas avslutas</b> 2:a kvartalet 2023</p>	<p>✓ Genomförd</p>	<p><b>ÅR 2023</b></p> <p>KPMG lämnade slutrapport i januari 2023. Rapporten har givit projektet Norra Hagastaden inriktningen att i möjligaste mån undvika att genomföra byggarbeten på annans mark i egen regi.</p>

### 1.2 En hållbar regional utveckling

#### 1.2.1 Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019

Uppdrag	Status	Kommentar
<p><b>Ureda förutsättningarna för att upphandla ytor för installation av solceller och att kraftigt öka tillgången till laddplatser för verksamheter och anställda</b></p> <p><b>Beskrivning</b> Locum AB uppdras att skyndsamt utreda förutsättningarna för att upphandla ytor för installation av solceller och att kraftigt öka tillgången till laddplatser för verksamheter och anställda</p> <p><b>Diariernr</b> RS 2022-0123</p> <p><b>Beslutat av</b> Regionfullmäktige 2023</p> <p><b>Uppdragstyp</b> Beslut budget</p> <p><b>Uppdraget beräknas avslutas</b> 4:a kvartalet 2024</p>	<p>▶ Pågående enligt plan</p>	<p><b>ÅR 2023</b></p> <p>Diskussion pågår med Region Skåne och VGR om solceller och egenproduktion av elenergi ur ett skatteperspektiv.</p> <p>Locum har kontakt med en av nordens största solparksentreprenörer som har visat intresse för en av regionens marktillgångar. Det räcker inte med att bara hitta en lämplig markyta, utan det måste finnas förutsättningar i det närliggande elnätet att ta emot elproduktionen.</p> <p>Plan finns för utbyggnad av laddplatser under 2023-2024.</p>

### 1.2.2 Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande

Uppdrag	Status	Kommentar
<p><b>I ökad utsträckning tillgängliggöra och använda fastighets- och servicenämndens konst för att öka trivseln i väntrum och andra miljöer där patienter vistas.</b></p> <p><b>Beskrivning</b> Locum AB uppdras att i ökad utsträckning tillgängliggöra och använda fastighets- och servicenämndens konst för att öka trivseln i väntrum och andra miljöer där patienter vistas.</p> <p><b>Diariernr</b> RS 2022-0123</p> <p><b>Beslutat av</b> Regionfullmäktige 2023</p> <p><b>Uppdragstyp</b> Beslut budget</p> <p><b>Uppdraget beräknas avslutas</b> 4:e kvartalet 2023</p>	<p>✓ Genomförd</p>	<p><b>ÅR 2023</b></p> <p>Fokus i arbetet med att förbättra miljön har varit att se över de patientnära utrymmena såsom väntrum, behandlingsrum och korridorer. Genom att skapa konstkollektioner i samråd med personalen, anpassade till den specifika platsen som helhet får vi en omhändertagen och tryggare miljö för de som vistas där. Ett sådant exempel är BUP internetbehandling på Gävlegatan i Stockholm, en mottagning med en behandlingsmetod som ökar stort. Mottagningen flyttade in i nya lokaler utan konst och skillnaden i trivsel blev påtaglig efter att kollektionen installerats. På platsen finns ett flertal behandlingsrum och ett stort väntrum med hög patientgenomströmning för de första fysiska besöken.</p> <p>Skillnaden mellan nybyggda vårdmiljöer med nyinköpt konst finansierad genom procentregeln och vårdmiljöer som inte uppdaterats på decennier är stor. Med ambitionen att öka tillgänglighet till konsten och med hänsyn till folkhälsopolicyns ambition att utjämna skillnader mellan olika patientgrupper har grupper och miljöer med störst behov prioriterats (psykiatri, geriatrik och palliativ vård).</p> <p>I samverkan med SLSO/Beroendecentrum Stockholm har tio beroendemottagningar fått förbättrade miljöer med nya konstkollektioner ur det befintliga konstbeståndet. Dit hör Liljeholmens BC där korridorer, aktivitetsrum, provtagningsrum och över 30 samtalsrum har fått konstkollektioner som skapar trivsel och bidrar till känslan av välkomnande och omhändertagande. Ett annat exempel är EWA mottagningen, Rosenlund för kvinnor. Verksamheten på Rosenlund inbegriper både BC, MVC och BVC för unga kvinnor med beroendeproblematik. Även här har mottagningarna berikats med konst som ger lokalerna en positiv och inspirerande miljö.</p> <p>Även barnsjukvården behöver uppdateras med ny konst. Tre BUP-mottagningar har i år fått ny konst – ett projekt med SLSO som påbörjades under pandemin med totalt tio mottagningar inom barn- och ungdomspsykiatri som har ett högt tryck med många patienter.</p>

# Hållbarhetsrapport 2023 Locum AB

---



**locum.**

VÄRDEN FÖR VÄRDEN



VI ÄR EN DEL AV  
REGION STOCKHOLM

# Innehåll

<b>VD har ordet</b>	<b>3</b>
<b>2023 i korthet</b>	<b>4</b>
<b>Ägardirektiv, budget och uppdrag</b>	<b>5</b>
Så skapar vi värde för vården	5
Locums vision, strategier och mål	6
<b>Locums arbete med intern kontroll</b>	<b>7</b>
Omvärldsanalys med trender, möjligheter och risker	8
Risker till intern kontrollplan	8
<b>Agenda 2030 och Locums hållbarhetsarbete</b>	<b>11</b>
Intressent- och väsentlighetsanalys	12
<b>Hållbar planet</b>	<b>14</b>
Klimatpåverkan	14
Resurseffektiv energi	14
Cirkulära flöden	16
<b>Resilienta vårdfastigheter</b>	<b>20</b>
Hållbara lokaler och utemiljöer	20
Trygga och säkra lokaler	22
Tillgänglig vårdmiljö	23
<b>Inkluderande arbetssätt</b>	<b>25</b>
Lika möjlighet för alla	25
Hållbart arbetsklimat	26
God affärsetik	27
<b>Hållbarhetsdata</b>	<b>29</b>
<b>Om Locums hållbarhetsrapport</b>	<b>31</b>
<b>Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten</b>	<b>31</b>

## VD har ordet

Året har, precis som förra året, präglats av oroligheter, ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och allt synligare konsekvenser av klimatförändringarna i omvärlden. Vi ser hög inflation, höjda marknadsräntor och leveransproblem av material. Region Stockholms agerande framåt kommer att utgå från att alla verksamheter ska ta ansvar i kris och jobba tillsammans!

Vårt arbete att säkerställa driftsäkra och robusta byggnader har därmed blivit än viktigare för att garantera att regionens sjukhus fungerar dygnet runt, oavsett eventuella störningar, olyckor och kriser.

Trots det spända omvärldsläget har Locum haft en god framdrift och övervägande levererat i enlighet med plan inom våra hållbarhetsfrågor. Det har vi klarat tack vare vårt gemensamma arbete, stora engagemang och öppna kultur på Locum, vilket återigen återspeglas i det fina resultatet i årets medarbetarenkät.

### Meningsfullt att kunna göra skillnad

Som ny vd för Locum sedan oktober 2023 är jag stolt över Locums systematiska hållbarhetsarbete. Det genomsyrar vårt dagliga arbete och är i ständig utveckling. Under de första månaderna har jag träffat och lyssnat på både medarbetare och hyresgäster. Min förhoppning är att jag kan bidra med nya insikter och perspektiv för att både fokusera och driva på arbetet med att nå vår vision om att bli det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer, där hållbarhet är en av grundförutsättningarna.

Hållbar utveckling är ett av Locums övergripande mål. Fastighetsförvaltning och byggande är områden som gör stort avtryck i samhället och hur vi agerar gör skillnad. Vår verksamhet bedrivs långsiktigt utifrån social, ekologisk och ekonomisk hänsyn.

### Driver på för en säker arbetsplatskultur

Det senaste året har präglats av flera dödsolyckor inom byggbranschen. Vi har återigen påmint om hur viktiga säkerhetsfrågorna är på våra byggen. I vår roll som stor beställare, och en av Håll Nollans grundare, driver vi därför på arbetet för en säker arbetsplatskultur. Under 2023 har vi bland annat genomfört Håll Nollans säkerhetspush och ökat antalet arbetsplatskontroller. Branschen präglas också av långa leverantörsled. Under 2024 kommer vi att utöka vårt fokus på social och miljömässig hållbarhet även i underliggande led.

### Dubbla utmaningar kopplat till klimat och energi

För att minska vår klimatpåverkan har vi under året fortsatt arbetet med energieffektivisering och nått vårt energimål. Samtidigt har vi utvidgat vårt systematiska arbete med att kartlägga våra klimatutsläpp i hela värdekedjan. Vi ser här betydande utmaningar då vi, liksom många andra bolag, står inför stora klimatutmaningar och behöver klimatanpassa de fastigheter vi förvaltar samtidigt som byggnation och energianvändning utgör våra största utsläpp idag. Det kräver stort fokus på samverkan för att gemensamt lösa dessa utmaningar.

### Nu blickar vi framåt!

Nu blickar vi framåt! Tillsammans med vår ägare och våra hyresgäster ska vi fortsatt ta oss an framtidens utmaningar inom miljö, klimat och ökat socialt ansvarstagande i hela värdekedjan för att bli det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer. Jag och mina engagerade medarbetare kommer att ta vårt ansvar för att bidra till den omställning som krävs!

## 2023 i korthet

Nyinvigda lokaler för förlossningsklinik, återbrukat material, energisparkampanj och vidareutveckling av vårdfastigheternas läkande utemiljöerna. Nedan ger vi en sammanfattning av händelser som präglat Locums hållbarhetsarbete under 2023.

Vi har under året uppnått flera mål inom hållbarhetsområdet, såsom en minskad energianvändning med 5 % jämfört med 2019, en materialåtervinningsgrad för byggavfall på 66 % och en jämn fördelning mellan könen hos våra medarbetare, 48 % män respektive 52 % kvinnor.

Vi fortsatte kampanjen Energismart på jobbet, en långsiktig kampanj som riktar sig till våra hyresgäster med målet att skapa ett långsiktigt förändrat beteende hos vårdens medarbetare för att minska verksamhetsenergin. Vi har visat upp flera konkreta exempel på hur vården stänger av eller sätter sin medicintekniska utrustning i standby-läge för att spara energi. Dessutom bjöd vi in hyresgästerna till det breddade konceptet "Energi- och ljusbytdagar".

Den nya förlossningsbyggnaden på S:t Görans sjukhus invigdes i april. Förlossningskliniken erbjuder bland annat specialismödravård, förlossningsrum, eftervårdsrum och neonatalvård. Under hösten verifierades dessutom byggnaden enligt Miljöbyggnad Guld, en kvalitetsstämpel som visar på att byggnaden lever upp till de högt ställda kraven om att minimera den negativa påverkan på miljö och hälsa och vår satsning på långsiktigt hållbara vårdfastigheter.

Som en del av vårt hållbarhetsarbete och för att främja hälsan bland vårdens anställda erbjöd vi kostnadsfri cykelservice för våra hyresgäster. Under året servades rekordmånga cyklar på elva av våra sjukhus, totalt 1 420 stycken.

Under våren anpassade vi våra kontorsytor till vårt mer hybrida arbetssätt och i samband med detta utvecklades och kommunicerades våra trivselregler som syftar till att alla ska få en bra dag på jobbet. I uppgraderingen av kontoret återanvändes inredning för att minska vår miljöpåverkan. Genom att effektivisera kontorsytorna från två till ett plan kommer vår klimatpåverkan från kontorsytor att minska.

Vidare har Locum under året genomfört olika åtgärder för att främja en läkande utomhusmiljö. Exempelvis har Södersjukhuset fått ett nytt utegym med en härlig utsikt, Nacka sjukhus har fått nya parkbänkar, bord, pergola och blomlådor och ett pågående pilotprojekt ska ta fram en Grönytefaktor (GYF) och kartlägga olika typer av ekosystemtjänster.

## Ägardirektiv, budget och uppdrag

Region Stockholm formulerar vårt uppdrag och sätter ramen för verksamheten via ägardirektiv, budget, policyer, strategier och riktlinjer. I regionens budget tydliggörs prioriteringar som kompletteras med konkreta mål i syfte att nå visionen om att vara en jämlik, öppen, hållbar och konkurrenskraftig Stockholmsregion där invånarna ges likvärdiga livschanser och hög livskvalitet. Under året beslutade Region Stockholm om riktlinjer för hållbarhet, som en del av hållbarhetsstrategin och hållbarhetspolicyn. Utöver detta har en koldioxidbudget tagits fram som ett underlag för kommande prioriteringar inom området.

Locums uppdrag innebär att utveckla, förvalta, bygga och hyra ut lokaler i regionens två miljoner kvadratmeter vårdfastigheter. Utifrån uppdrag, och tillsammans med ägaren och våra hyresgäster, planerar och genomför vi byggprojekt med fokus på hållbarhet, kostnadseffektivitet och ändamålsenlighet. De kommande åren fokuserar vi på underhåll och upprustning av befintligt fastighetsbestånd samt planerar för robusthetshöjande åtgärder för att möta klimatförändringar och dess påverkan på fastigheternas driftsäkerhet.

## Så skapar vi värde för vården

Ett sjukhus är en komplex fastighet med många tekniska system som måste fungera dygnet runt för att den livsviktiga vården ska kunna bedrivas. En väl fungerande drift och skötsel är basen i vår förvaltning och tillsammans med våra driftentreprenörer på sjukhusen arbetar vi varje dag för att exempelvis värme, vatten, el, medicinska gaser och ventilation fungerar som det ska. Genom innovation och samverkan med våra hyresgäster leder vi utvecklingen av de bästa vårdmiljöerna i Sverige. Årligen genomför vi cirka 700 byggprojekt i form av hyresgäst Anpassningar, underhåll och större investeringar för att möta Region Stockholms behov av vårdlokaler.

De kommande åren satsar vi på hållbarhet, kundnöjdhet, stark ekonomi samt attraktivitet som arbetsgivare och beställare. Utifrån vår omvärldsanalys kommer 2024 bland annat att präglas av ändrade säkerhetspolitiska omständigheter, klimatförändringar och utmanande ekonomiskt läge.





## Locums vision, strategier och mål

Vår vision är att bli "Det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer". Vi har tre övergripande strategier: ökade värden för vården, ökad nytta av innovation och digitalisering samt värdeskapande organisationskultur. Strategierna ska hjälpa oss att nå vår vision och våra övergripande mål.

Locums fyra övergripande mål är:

**Stark ekonomi** – Stark ekonomi för att trygga förvaltningen av regionens vårdfastigheter på kort och lång sikt. Det skapas genom ordning och reda i ekonomin och genom att säkerställa att det bedrivs en kostnadseffektiv och affärsmässig verksamhet. Utgångspunkten är att värna kärnverksamheten och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. För att ta höjd för pensionsskuldseffekten beslutade Region Stockholm om ett resultatkrav om -12,1 mkr för 2023, vilket uppnåddes.

**Nöjd kund** - Erbjuder lokaler för god vård, väl fungerande fastighetsdrift och väl genomförda byggprojekt. Locums målsättning för kundmätningen 2023 var 62 och resultatet blev 61. Förbättringar jämfört med tidigare år har främst skett inom områdena kunddialog, service och felanmälan. Under 2024 fokuserar vi arbetet på det löpande underhållet och att öka återkopplingen för felavhjälpan åtgärder.

**Hög attraktivitet som arbetsgivare och beställare** - Engagerade medarbetare med goda utvecklingsmöjligheter, intressant för potentiella medarbetare och ett attraktivt bolag att vara leverantör till. Locums målsättning 2023 för Hållbart Medarbetar-engagemang (HME) var 78 och resultatet blev 86. Med en hög svarsfrekvens om 89 % nådde vi återigen ett mycket gott resultat, vilket visar att trenden från föregående år håller i sig.

Hållbar utveckling - Verksamheten bedrivs långsiktigt utifrån social, ekologisk och ekonomisk hänsyn för att främja en hållbar utveckling. Inom området finns ett flertal mål vilket framgår vidare i hållbarhetsrapporten.

Utifrån att Region Stockholm nu har en hållbarhetspolicy med tillhörande riktlinjer och strategier, har Locum under 2023 tagit fram en lokal policy som är ett verksamhetsspecifikt komplement till regionens styrande dokument och som benämns "Locums Verksamhetspolicy". Locums tidigare hållbarhetspolicy har därmed utgått. Verksamhetspolicyen tydliggör vår ambition samt hur vi ska integrera hållbarhet i vårt uppdrag att förvalta och utveckla vårdfastigheter och den är fastställd av Locums styrelse samt gäller för samtliga av våra medarbetare. För att ta del av verksamhetspolicyen, se [www.locum.se](http://www.locum.se).

## Locums arbete med intern kontroll

Intern kontroll syftar till att identifiera, förebygga och hantera risker som kan påverka måluppfyllelse, ekonomisk hushållning, regelefterlevnad eller kvalitet i arbetet. Vårt arbete med intern kontroll är viktigt för att uppnå mål och upprätthålla förtroendet för bolagets verksamhet. Locums styrelse har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen och ska säkerställa att den är tillräcklig. Vd ansvarar för att upprätthålla en god intern kontroll och rapporterar löpande till styrelsen.

Den interna kontrollen, utifrån Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning (ILS) samt regionens riktlinje för intern kontroll, är inarbetad i Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. Årets externa revision enligt ISO 9001 och 14001 gav inga avvikelser på Locums certifierade ledningssystem. Vidare är Regionrevisorernas samlade bedömning att Locums interna kontroll är tillräcklig.



## Omvärldsanalys med trender, möjligheter och risker

En reviderad omvärldsanalys, med betydande trender, risker och möjligheter för Locum AB beslutades vid styrelse- samt nämndmöte den 29 augusti 2023.

### Betydande trender

- Ändrat säkerhetspolitiskt läge
- Klimatförändringar
- Värderingsförändringar
- Snabb utveckling inom teknik och digitala tjänster
- Fortsatt ökad globalisering
- Utmanande ekonomiskt läge.

### Risker till intern kontrollplan

Risker identifieras och riskanalys genomförs årligen för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål och genomföra uppdrag. I årets riskgenomgång kvarstod tidigare betydande risker men riskvärderingen har sänkts för "Extraordinär händelse inträffar", "Ökat glapp mellan analog och digital kompetens", "Fastigheternas skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan", "Risk för felaktiga externa betalningar" samt "Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen".

Till varje risk finns kontrollmoment eller begränsande åtgärder specificerade. Regelmässiga kontrollmoment inarbetas i Locums ledningssystem och tidsbegränsade åtgärder planeras i interna aktivitetsplaner eller bedrivs som bolagsövergripande utvecklingsprojekt.

Uppföljning av att kontroller och planerade åtgärder för att minska konsekvenser av riskerna genomförs enligt plan, säkerställs av respektive risk- och processägare. Uppföljande tillsyn samt granskning och kontroll genomförs genom stickprovskontroller och interna revisioner. Kontrollmoment och åtgärder dokumenteras och redovisas för styrelsen.

Riskkategori, risk och riskbeskrivning	Konsekvens	Kontrollmoment och åtgärd
<p><b>Finansiell risk</b> Ökad påverkan från klimatförändringar. Det blir vanligare med varma somrar, stora nederbördsmängder och snabba väderomslag. Åtgärder för att klimatanpassa fastigheterna medför ett ökat investeringsbehov.</p>	<p><b>Ökade kostnader</b> Driftssäkra och ändamålsenliga lokaler kan ej säkerställas. Ökade kostnader för att begränsa effekterna av ett förändrat klimat.</p> <p><b>Extremväder</b> Skyfall, värme och snölast ger tillfälliga störningar i driften och därmed verksamheten. Anpassning av dimensionerande förutsättningar och nya tekniska lösningar krävs.</p>	<p>Ta fram kontinuitetsplaner och risk- och sårbarhetsanalyser med åtgärdsförslag.</p>
<p><b>Strategisk risk</b> Ökad sårbarhet med cyberattacker och intrång. Ökad digitalisering och uppkopplingsgrad ökar risken för angrepp på vår IT-miljö, passersystem och fastigheternas försörjningssystem. Exempelvis på grund av intrång eller skadlig kod.</p>	<p><b>Angrepp</b> Angrepp kan orsaka stora och långvariga störningar avseende verksamheten som bedrivs på sjukhusen, vilket kan resultera i krav på lösensummor eller dyra återställningskostnader samt att känslig information sprids till orätta händer.</p>	<p>Locum använder bland annat brandväggar, inloggningssystem, regler och rutiner avseende informationssäkerhet och IT-säkerhet.</p>
<p><b>Strategisk risk</b> Extraordinär händelse inträffar. Allvarlig störning eller risk för allvarlig störning i viktig samhällsfunktion som kräver skyndsamt insats. Exempelvis pandemi, terrorattack eller krig.</p>	<p><b>Pandemi</b> Effekter från pandemin påverkar både tillgång och pris på ett antal materielgrupper som behövs i fastighetsprojekten. Kan leda till både ökade byggkostnader, längre genomförandetider och att nya obeprövade konstruktioner och material används. Ökande krav på flexibilitet för att möta framtida pandemier.</p> <p><b>Terror och krig</b> Terrorattacker eller fysiska angrepp slår ut driften och orsakar därmed störningar i verksamheten. Sjukhusbyggnaderna måste anpassas med åtgärder för ökad säkerhet vilket medför ökat investeringsbehov.</p>	<p>Ta fram kontinuitetsplaner och risk- och sårbarhetsanalyser med åtgärder. Genomföra säkerhetsskyddsanalyser.</p>
<p><b>Operativ risk</b> Ökat glapp mellan analog och digital kompetens. Ökad digitalisering och övertro på nya tekniska lösningar leder till minskad analog kompetens och förståelse. Vid störningar behövs kunskap både om digital teknik samt analog teknik för snabbt åtgärdande.</p>	<p><b>Sårbara lösningar</b> Ökat glapp mellan teori och praktik kan ge sårbara lösningar. Projekterade lösningar blir inte tillräckligt robusta för att även fungera vid störning.</p> <p><b>Driftsavbrott</b> Kritiska eller långa driftsavbrott kan få allvarliga konsekvenser för värden. Vidare är driftspersonal inte införstådd med både digital teknik och analoga lösningar som införs. Dessutom kräver manuella rutiner mer resurser.</p>	<p>Genomföra regelmässig kontinuitetsplanering avseende bland annat fastighetsautomation och fastighetsnät. Genomföra aktiviteter rörande fastighetssystem, passersystem och kontinuitetsförbättrande arbete.</p>

Riskkategori, risk och riskbeskrivning	Konsekvens	Kontrollmoment och åtgärd
<p><b>Finansiell risk</b> Oönskade effekter från klimatanpassningar. Kraven på klimatanpassning innebär exempelvis ökad installation av kyla vilket påverkar fastigheternas energianvändning negativt. Detta medför ytterligare kostsamma och strukturella åtgärder för att minska energianvändningen. Inga medel finns avsatta för detta.</p>	<p><b>Ökad miljöpåverkan</b></p>	<p>Redovisa behov avseende klimatanpassningar och strukturella åtgärder för att minska energianvändningen redovisas i samband med investeringsplaneringen.</p>
<p><b>Strategisk risk</b> Fastigheternas skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan. Riskerna i samhället ökar, större polarisering och kriminella väljer nya vägar. Robusta sjukhusbyggnader och fokus på klimat-, risk- och sårbarhetsanalys riskerar att ge sken att vi är mer förberedda än vår ekonomi tillåter.</p>	<p><b>Förtroendskada</b> Byggnader och system är inte tillräckligt robusta och redundanta för att förhindra störningar vid extraordinära händelser. Detta kan innebära en förtroendskada den dag verksamheten eventuellt slås ut eller påverkas negativt av kraftiga störningar.</p>	<p>Ta fram risk- och sårbarhetsanalyser med åtgärdsförslag. Genomföra robusthetshöjande åtgärder i samband med byggprojekt. Genomföra regelmässig kontinuitetsplanering avseende fastighetsautomation och fastighetsnät. Arbetet kommer intensifieras under 2024 genom att det finns planer för att fram ytterligare robusthetshöjande åtgärder i sjukhusbyggnaderna där en del av åtgärderna kommer utgå från GAP-analys mellan akut- och universitetssjukhus och krav i "Den Robusta sjukhusbyggnaden".</p>
<p><b>Operativ risk</b> Risk för felaktiga externa betalningar. Exempelvis risk för felaktiga betalningar till leverantörer eller felaktiga löneutbetalningar till anställda. Obligatorisk risk för Region Stockholm 2023.</p>	<p><b>Ekonomisk skada</b> Om tillräckliga kontroller och åtgärder inte vidtas kan exempelvis felaktiga betalningar förekomma. Felaktiga betalningar kan leda till ekonomisk skada och förtroendskada.</p>	<p>Vi genomför exempelvis kontroller av fakturaverifikats korrekthet samt använder den regiongemensamma betalkontrolltjänsten som bland annat genomför granskning av betalningsmottagaren avseende F-skatt, bluffbolag, skuldrating och utgående transaktioner.</p>
<p><b>Finansiell risk</b> Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen. Risk för att de finansiella rapporterna inte är tillförlitliga och därför inte ger en rättvisande bild av verksamheten. Obligatorisk risk för Region Stockholm 2023.</p>	<p><b>Ekonomisk skada</b> Användare av den finansiella informationen kan fatta beslut på felaktiga grunder vilket kan leda till bland annat ekonomisk skada och förtroendskada.</p>	<p>Ekonomidirektör undertecknar avstämda balansberäkningar. Utfallet jämförs mot prognoser två gånger årligen. Vidare genomförs motpartsavstämningar i samband med budget och prognos. Avstämningsmöte genomförs med berörda innan bokslut rapporteras.</p>



## Agenda 2030 och Locums hållbarhetsarbete

Hållbarhet ska genomsyra hela Locums verksamhet och vara en integrerad del av det dagliga arbetet. Förutom lagkrav och andra krav styrs vi av policyer, riktlinjer, strategier samt mål och indikatorer från Region Stockholm. Utöver detta bygger vårt hållbarhetsarbete bland annat på Agenda 2030, Parisavtalet och bolagets hållbarhetspåverkan. Vi har analyserat och identifierat totalt 12 Globala mål där vårt ansvar och vår möjlighet att göra skillnad är störst utifrån vår verksamhet.

 <p><b>3</b> GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE</p>	Vi utformar och förvaltar vårdlokaler med en god inomhusmiljö. Vi begränsar miljö- och hälsoskadliga ämnen i material och produkter som byggs in och arbetar med att minska mängden föroreningar till luft, mark och vatten. Vi har ett systematiskt arbete och följer kontinuerligt upp hur våra medarbetare upplever sin arbetsmiljö, hälsa och välbefinnande.	 <p><b>7</b> HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA</p>	Vi arbetar med att effektivisera våra fastigheters energianvändning för att minska våra klimatutsläpp och kostnader. Vi ställer även omfattande krav för att minska energianvändningen, samtidigt som vi löpande bevakar vidare utveckling av fastighetsnära förnybar teknik för att öka andelen förnybar energi.
 <p><b>5</b> JÄMSTÄLLDHET</p>	Locum arbetar aktivt för att främja jämställdhet och har nolltolerans mot all form av diskriminering, bland annat genom obligatoriska utbildningar och årliga lönekartläggningar. Vi har nolltolerans mot sexuella trakasserier, hot och kränkande särbehandling. För att möjliggöra rapportering av allvarliga incidenter har Locum en visselblåsarfunktion.	 <p><b>8</b> ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT</p>	Vi ställer krav på anständiga arbetsvillkor och arbetar systematiskt för att främja en god och säker arbetsmiljö för medarbetare och leverantörer. Vi är medlemmar i Håll Nollan, ett samverkansinitiativ för noll olyckor i byggbranschen. Vi genomför löpande byggsplatskontroller, ställer krav på efterlevnad av och följer upp Region Stockholms uppförandekod för leverantörer.
 <p><b>6</b> RENT VATTEN OCH SÄKERT VATTEN FÖR ALLA</p>	Locum minskar mängden utsläpp av föroreningar till vatten genom att använda Byggsvarubedömningen och KLARA vid val av produkter och kemikalier. När behovet finns utformar vi lokalerna så att avloppsvattnet desinfekteras. Vi följer upp vattenanvändningen och säkerställer vattenförsörjningen till vårdverksamheten.	 <p><b>10</b> MINSKAD OJÄMLIKHET</p>	Vår utgångspunkt är att alla människor ska kunna vistas, förflytta sig och ha tillgång till de vårdfastigheter med tillhörande utemiljöer som Locum förvaltar. För att uppnå detta har vi ett tätt samarbete mellan olika discipliner som bidrar till kunskapsutbyte och ständiga förbättringar i de riktlinjer och typrum som tagits fram.

 <p><b>11</b> HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN</p>	Vi skapar tillgängliga, säkra och trygga vårdmiljöer där hållbarhetsfrågor är en integrerad del i arbetet. Både inom- och utomhusmiljön utformas för att möta dagens behov samtidigt som anpassningar görs för att förbättra och stärka motståndskraften mot ett förändrat klimat.	 <p><b>15</b> LEVNADSMEDEL OCH ÖKOSYSTEM</p>	Vi beaktar och arbetar med ekosystemtjänster i det långsiktiga förvaltningsarbetet och i samband med investeringar. Bland annat utformar vi utemiljöer med hänsyn till dagvattenhantering, artrikedom och biologisk mångfald. Vidare bidrar resurseffektiv materialhantering till att minska den indirekta påverkan på biologisk mångfald.
 <p><b>12</b> HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p>	För en mer resurseffektiv materialanvändning och minskat avfall inventerar vi och återanvänder produkter genom vår app Locum Market. Standardiserade utformningar för olika vårdutrymmen bidrar till genomtänkta och långsiktigt hållbara lösningar. I upphandlingar ställer vi omfattande hållbarhetskrav i enlighet med nationella och regionala prioriteringar.	 <p><b>16</b> FRI OCH RÄTTVISA SAMHÄLLEN</p>	Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik och vi arbetar för att förebygga alla former av oegentligheter och korruption, inklusive givande och tagande av muta. Vår arbetskultur och värdegrund bidrar till ett lyhört och inkluderande klimat vilket möjliggör ett representativt beslutsfattande.
 <p><b>13</b> KLIMATÅTGÄRDER FÖR HÅLLBAR UTVECKLING</p>	Vi arbetar med risk- och sårbarhetsanalyser för att identifiera och begränsa risken för konsekvenser av ett förändrat klimat. Minskad energianvändning och klimatpåverkan i byggprojekt är viktiga delar i arbetet och vi arbetar för att kartlägga våra utsläpp i hela värdekedjan.	 <p><b>17</b> PARTNERSKAP FÖR HÅLLBAR UTVECKLING</p>	Vi deltar i en mängd samarbeten med både offentliga och privata aktörer såsom PTS, BELOK och samverkansrådet för fysisk tillgänglighet. På så sätt kan vi erfarenhetsåterföra och tillsammans bidra till effektiv utveckling av hållbarhet.

## Intressent- och väsentlighetsanalys

En viktig del i hållbarhetsarbetet är våra intressenter och de som tidigare identifierats som mest centrala för Locums verksamhet kvarstår för året. Under 2023 har de viktigaste frågorna till stor del handlat om det ändrade säkerhetspolitiska läget, ökad påverkan från klimatförändringar samt snabb utveckling inom teknik och digitala tjänster. Figuren nedan redogör för Locums viktigaste intressentgrupper, prioriterade frågor samt dialogtyper. Under nästa år planerar vi att göra en översyn av våra intressenter utifrån att det kontinuerligt sker förändringar i vår omvärld.



Locums prioriterade hållbarhetsfrågor finns identifierade i ett hållbarhetsaspektsregister. Under 2023 gjordes en översyn av detta för att ta hänsyn till bolagets egna utveckling samt förändringar i vår omvärld. Områden som är en del av vårt grunduppdrag har värderats högt både av intressenter och påverkan på hållbar utveckling, likaså frågor som visar på ett utvecklingsbehov. Utvecklingsbehov finns inom områdena klimatpåverkan, säkra, trygga och klimatanpassade lokaler, läkande utemiljöer och biologisk mångfald samt hållbara leverantörskedjor. Alla områden i analysen är av vikt för Locum, men utifrån vår verksamhet har vi olika rådighet över frågorna. Exempel på detta är verksamhetsenergin, som hyresgästerna har störst ansvar för.

För att förenkla administration och öka kommunicerbarhet justerades indelningen av hållbarhetsaspekter i tre övergripande fokusområden: Hållbar planet, Resilienta vårdfastigheter och Inkluderande arbetssätt.

Hållbar planet	Resilienta vårdfastigheter	Inkluderande arbetssätt
<b>Resurseffektiv energi</b>	<b>Hållbara lokaler och utemiljöer</b>	<b>Lika möjligheter för alla</b>
Fastighetsenergi	Inomhusmiljö	Jämlikhet, jämställdhet och mångfald
Verksamhetsenergi	Läkande utemiljöer och biologisk mångfald	
<b>Cirkulära flöden</b>	<b>Trygga och säkra lokaler</b>	<b>Hållbart arbetsklimat</b>
Material och produkter i byggprojekt	Krisberedskap	Arbetsmiljö i byggprojekt
Avfall från byggprojekt	Informationssäkerhet	Arbetsmiljö i förvaltningen
	Klimatanpassning	Medarbetares hälsa
	<b>Tillgänglig vårdmiljö</b>	<b>God affärsetik</b>
	Fysisk tillgänglighet	Motverkande av korruption
		Hållbara leverantörskedjor



## Hållbar planet

En del i att sträva mot en hållbar utveckling, som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov, är att se till att utsläpp av växthusgaser och miljöskadliga ämnen minskar. Locum arbetar systematiskt med att identifiera, prioritera och löpande genomföra åtgärder för att minska sin negativa påverkan och bidra till en mer hållbar planet.

## Klimatpåverkan

Vårt övergripande mål är att uppnå nettonollutsläpp, med den långsiktiga strategin att i första hand minska faktiska utsläpp. På så sätt bidrar vi till Region Stockholms målsättning om att nå nettonollutsläpp 2035. Utifrån vår verksamhet utgörs de mest betydande utsläppen från förvaltning och byggande av fastigheter. För att nå målet samt bidra till Sveriges och regionens minskade klimatutsläpp prioriterar vi att:

- Minimera energibehovet samt effektivisera användningen och återvinna använd energi.
- Tillföra och välja förnybar energi när så är möjligt.
- Optimera materialanvändningen och använda material med minsta möjliga påverkan på miljö, hälsa och klimat.
- Förebygga uppkomsten av avfall för att sedan återanvända och materialåtervinna.
- Fasa ut köldmedier med hög global uppvärmningspotential och minimera dess läckage.
- Kravställa förnybara bränslen för transporter av material och avfall.
- Möjliggöra laddplatser för cykelladdning och eldrivna fordon.
- Välja digitala möten och tåg framför flyg samt subventionera medarbetarnas resande med kollektivtrafik.

Region Stockholm har redovisat sin klimatpåverkan under många år och Locum är en del i den redovisningen. För att få en mer heltäckande bild av bolagets klimatpåverkan har vi ett pågående utvecklingsarbete där nya områden succesivt vävs in i redovisningen. Kartläggningen av Locums klimatpåverkan är en del i att identifiera väsentliga områden för minskning av klimatpåverkande utsläpp. I år redovisar Locum exempelvis för första gången klimatpåverkan från byggprojekt vilket är en förutsättning för att kunna sätta långsiktiga klimatreducerande mål för området. Energianvändningen i byggnader utgör en viktig del av de samlade klimatutsläppen. Från år 2023 redovisar Locum köpt energi och nytt basår är 2019 i linje med regionens klimatredovisning. Se vidare under avsnitt "Resurseffektiv energi" för mer information om vårt energiarbete.

Locums klimatredovisning inkluderar Scope 1 och 2 samt delar av Scope 3 enligt det internationella ramverket Green House Gas Protocol (GHG) vilken avser klimatpåverkan i hela värdekedjan och inbegriper både Region Stockholms påverkan som fastighetsägare av regionens vårdfastigheter samt Locums påverkan som bolag. I årets resultat har ytterligare kategorier i framförallt Scope 3 inkluderats, exempelvis byggprojekt. Då nybyggnationer löper under flera år är det värt att notera att 2019 års resultat avviker från övriga år. Då avslutades flera av våra omfattande nybyggnadsprojekt.

Även om den långsiktiga strategin är att i första hand minska faktiska utsläpp, kan kompensationsåtgärder komma att användas för att uppnå nettonollutsläpp.

## Resurseffektiv energi

Ett prioriterat område för Locum är att fastighetsbeståndets energianvändning ska vara resurseffektiv för att bidra till minskad klimatpåverkan och stark ekonomi. Avseende driften av

fastigheterna, utgör energianvändningen den primära klimatpåverkan, vilket gör det till en av Locums viktigaste hållbarhetsfrågor. Utsläpp som är relaterade till energianvändningen i byggnader utgör en del av regionens samlade klimatpåverkan. Locums målsättning för 2023 var att minska energianvändningen med 3 % jämfört med 2019. Vi nådde det uppsatta energimålet och resultatet visar att energianvändningen minskat med 5 %.

### Systematiskt energiarbete

Energi pyramidens visar vår grundläggande arbetsmetodik i energi arbetet för att minimera klimatpåverkan. Basen och det första steget är alltid att minska energibehovet och effektivisera energianvändningen. Återvinna innebär att ta vara på energin så effektivt som möjligt innan den lämnar byggnaden. Därefter är målet att tillföra förnybar energi. Idag finns solfångare och solceller installerade på delar av sjukvårdsfastigheterna. För den energi som återstår utvärderar vi olika alternativ som jämförs med varandra för att välja alternativet med lägst klimatpåverkan.



Locum bedriver ett systematiskt energi arbete och upprättar årligen objektspecifika energi planer utifrån den övergripande målnivån. Energi planen beskriver fastighetens energimål, historiska utfall, prognos och åtgärder för att nå målet. Fastigheterna har specifika energimål och åtgärder då fastighetsbeståndet och verksamheten i fastigheterna inte är homogen. Mål för respektive fastighetsobjekt följs löpande upp en gång per månad i Locums förvaltningsrapport. Energi planerna för respektive fastighetsobjekt revideras årsvis.

Flertalet händelser under året har bidragit till en minskning av energianvändningen. Flera driftentreprenörer har bedrivit ett framgångsrikt energioptimeringsarbete. En annan anledning till energiminskningen är att värmeåtervinning av kondensorvärme från egna kylmaskiner har förbättrats vid flertalet sjukhus.

Fler exempel på åtgärder som genomförts under 2023 och som har bidragit till minskad energianvändning är:

- Utbyte av ett antal ventilationsaggregat, undercentraler och pumpar
- Tätning av ångledningar och isolering av rör
- Avveckling av ljuddämpare i ventilationsaggregat
- Byte till mer energieffektiva fönster på flera sjukhus, vilket förutom minskad energianvändning ger förbättrad komfort för hyresgästerna eftersom kallras minskar
- Utbyte av remdrivna fläktar till direkt drivna EC-fläktar
- Installation av spjäll för zonstyrning av ventilation
- Intrimning av värmeåtervinning av kondensorvärme från kylmaskiner
- Löpande belysningsbyte till LED-belysning
- Byte till effektivare spillvärmexlare

## Köldmedia

Köldmedier med hög uppvärmningspotential har löpande fasats ut vilket har resulterat i att klimatpåverkan minskat de senaste åren. Utsläppsnivåerna för 2023 är i paritet med 2022.

## Verksamhetsenergi

En betydande utmaning i arbetet med att minska energianvändningen ligger i att sjukvården blir alltmer teknikintensiv och verksamhetsenergi utgör därmed en allt större andel av den totala energianvändningen i sjukvårdsfastigheterna. Detta syns tydligt i de nya byggnaderna som tagits i drift, där verksamhetsenergin står för mer än hälften av byggnadernas energianvändning. Både fastighets- och verksamhetsenergi ingår i målsättning och utfall för bolagets energianvändning. Av naturliga skäl har vi dock störst, och även direkt, rådhighet över att påverka fastighetsenergin. Locum jobbar med att effektivisera användningen av verksamhetsenergin ur flera olika perspektiv såsom informations spridning, tillhandahållande av verktyg, samverkan, tydliggörande av verksamhetsenergens inverkan och rena tekniska åtgärder.

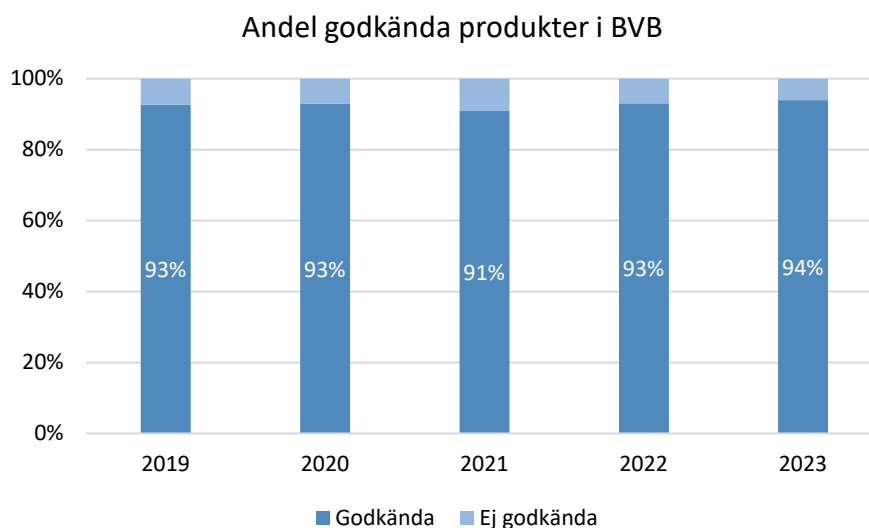
Kampanjen ”Energismart på jobbet ” som vi startade hösten 2022 har fortsatt under året. Huvudbudskapet är att alla behöver hjälpa till att minska energianvändningen och att alla kan göra skillnad i vardagen, även på jobbet. Under året har vi lyft fram goda exempel från vården på hur man kan jobba med verksamhetsenergi i artiklar och filmer. I år breddade vi också konceptet på det återkommande kundeventet ”Energi- och ljusbytdagar” där vi byter till LED i hyresgästernas adventsljusstakar. På eventet lyfte vi energikampanjen i stort i mötet med våra hyresgäster.

## Cirkulära flöden

En byggnad kräver stora mängder material och genom att beakta hela livscykeln från byggmaterialens råvaruutvinning, under nybyggnation, förvaltning och ombyggnation till rivnings- och avfallsfasen, ges förutsättningar för en effektiv resursanvändning. Både bygg- och det långsiktiga förvaltningsperspektivet tas hänsyn till när Locum gör ändringar i fastigheterna. Detta främjar hållbar materialanvändning, begränsar uppkomsten av avfall och således även klimatpåverkan. Samverkan samt att beakta den totala mängden krav som ställs på en vårdfastighet är framgångsfaktorer för att sträva mot cirkulära flöden.

## Material och produkter

Val av material och produkter påverkar miljö, klimat och hälsa. Locum ställer därför höga krav på vilka material och produkter som får byggas in i fastigheterna med avsikten att skapa en god inomhusmiljö samt begränsa miljö- och klimatpåverkan. Aktiva produktval möjliggör en framtida återvinning och återanvändning då vi vet vad som finns inbyggt i byggnaderna. För att minska risken för att produkterna innehåller miljö- eller hälsoskadliga ämnen samt minimera klimatpåverkan används Byggvarubedömningen (BVB). BVBs bedömningskriterier ligger i framkant inom branschen och beaktar även kommande lagkrav samt utfasning av kemikalier.



För att minska byggprojektens miljö- och klimatpåverkan arbetar vi systematiskt med kravställning, åtgärder och uppföljning i avtal, styrdokument och genom projektspecifika miljöprogram. Locum deltar även i arbetet inom Program för teknisk standard (PTS), ett nationellt nätverk där regioner samverkar kring standarder för vårdbyggnader. Genom att tillsammans ta fram typrum för olika vårdutrymmen får vi genomtänkta och långsiktigt hållbara lösningar.

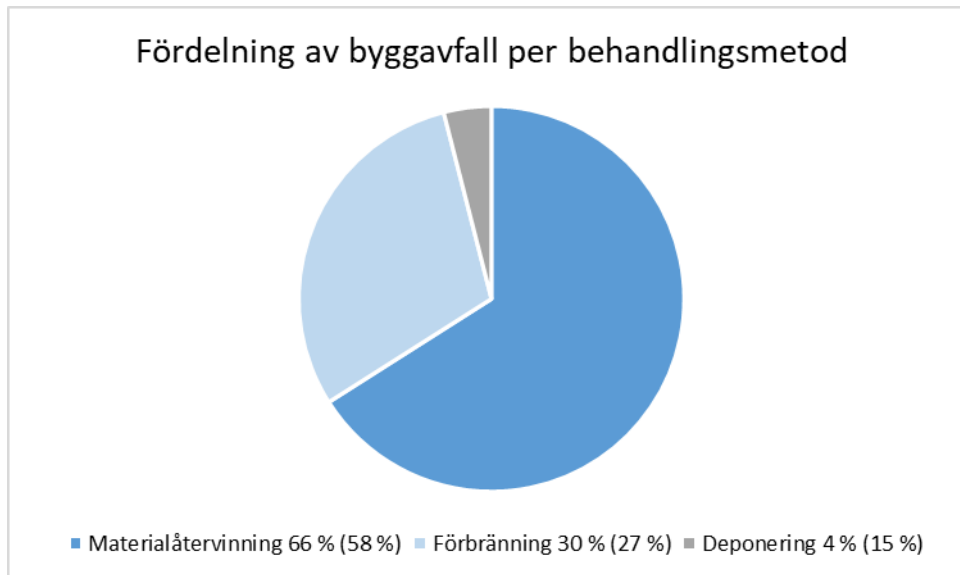
Material utgör en betydande del av klimatpåverkan vid byggprojekt och därmed har vi under de senaste åren lagt ett ökat fokus på området. För att branschen ska kunna göra medvetna klimatreducerande val behöver tillgången till information om byggprodukters utsläpp under deras livscykel öka. Därmed introducerade Locum ett mål 2022 om att minst 10 % av de material och produkter som byggs in ska ha miljövarudeklarationer (EPD) som underlag, i vilka det finns information om klimatprestanda. Utfallet för 2023 blev 8 % (8 %) miljövarudeklarationer. Att Locum inte har nått målet bedöms till stor del bero på att det krävs ytterligare informationsutbyte och inlärningsstid, samtidigt som tillgången till miljövarudeklarationer inom branschen fortsatt är förhållandevis låg. Utöver detta mål görs Klimatberäkningar i de allra största byggprojekten för att identifiera och genomföra ytterligare klimatreducerande åtgärder.

Ett utvecklingsarbete har även bedrivits under året för att ta fram ett verktyg som tydliggör klimatpåverkan från ombyggnationsprojekt, vilket utgör en betydande del av Locums investeringar. Information om klimatpåverkan från denna typ av projekt är generellt begränsad då branschens fokus främst har varit nybyggnationers klimatpåverkan. De beräkningar som under 2023 färdigställts kommer vara en viktig pusselbit i kommande klimatstrategi för att minska utsläppen. För ytterligare detaljer avseende Locums klimatpåverkan se vidare under avsnittet "Klimatpåverkan".

Vi ställer även krav rörande kemikalier i driftentreprenader där arbetet med att fasa ut farliga kemikalier fortgår löpande. Kemikalier registreras och bedöms i ett kemikaliesystem, vilket följer de kriterier som anges i Region Stockholms utfasningslistor för varor och kemiska produkter.

### **Avfall**

Våra huvudsakliga avfallsflöden utgörs av avfall i samband med byggprojekt, fastighetsdrift samt från verksamheterna som bedriver vård. Locums målsättning för 2023 var att materialåtervinna minst 50 % av det uppkomna byggavfallet, vilket nåddes då materialåtervinningsgraden blev 66 %.



Att fokusera på materialåtervinningsgrad innebär att vi kan arbeta med frågor högre upp i avfallshierarkin och succesivt förbättra resultatet. Med anledning av att målet nåtts under längre tid har nivån höjts till 55 % för 2024.



För att minska uppkomsten av avfall och öka materialåtervinningsgraden i byggprojekten har dialog förts med entreprenörer och konsulter. Vidare bidrar vårt arbete med BIM-modellering och standardiserade typrum till att begränsa mängden avfall som uppkommer. Under året har tertialsvisa uppföljningar skett och avfallsunderlag har granskats vilket också är ett sätt att fokusera på cirkulära flöden.

Vi prioriterar även återbruk där så är möjligt. För detta ändamål används vår interna app Locum Market, där bolaget ges möjlighet att dela överblivet material och utrustning mellan sjukhusen. Exempel på material som har sorterats ut för återbruk under året är undertaksplattor, fasadskivor, belysningsarmaturer, badrumsinredning, vårdrumspaneler och innerdörrar. Under hösten flyttades även åtta operationsmoduler från Södersjukhuset till Löwenströmska sjukhuset. Vi har under året fortsatt arbetet med den juridiska vägledningen för återbruk tillsammans med regionen.

Utöver byggavfallet optimerar Locum löpande verksamheternas avfallshantering tillsammans med driftentreprenören och verksamheterna genom att ta fram hållbara lösningar och främja en resurseffektiv återvinning. Vår roll som förvaltare är att möjliggöra och förenkla källsortering genom att tillhandahålla avfallsutrustning, sorteringsinstruktioner och förbättringsåtgärder för avfallshanteringen.

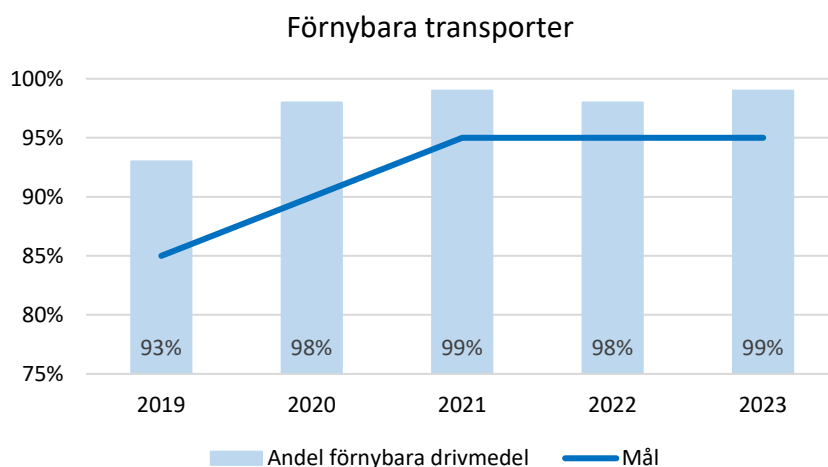
Under 2023 har insamling av matavfall från personkök implementerats på alla våra sjukhus. Vissa svårigheter att få till det logistiskt på de större sjukhusen har gjort att visst arbete återstår.

Under 2024 ska insamling av textilier för återvinning implementeras på sjukhusen enligt lagkrav.

### Effektiva transporter och resor

Transportsektorn utgör en betydande del av de nationella utsläppen varför Locum arbetar med att effektivisera och ställa krav inom området. Vidare bidrar vi på olika sätt till hyresgästernas minskade klimatpåverkan från tjänste- och pendlingsresor.

Vi ställer krav om förnybara drivmedel i våra avtal för transporter och arbetsmaskiner. Under 2023 användes 99 % förnybara drivmedel avseende transporter av byggavfall på Huddinge sjukhusområde samt transport av hyresgästernas verksamhetsavfall på samtliga sjukhus, vilket innebär att kravet om 95 % överträffades.



Under 2023 har vi satt fokus på att öka antal laddplatser för besökare och hyresgästernas elbilar. Målet är att det ska finnas cirka 400 laddplatser för 2024. Idag har vi totalt 254 platser. Även laddningsinfrastruktur för elcyklar har installerats löpande under året och arbetet fortsätter under 2024.

Under 2023 anordnade Locum åter cykeldagar för hyresgästerna och cirka 1 420 cyklar servades (cirka 1 300), vilket i kombination med vårt kontinuerliga förbättringsarbete avseende cykelparkeringar bidrar till att förenkla hyresgästernas cykelresor.

## Resilienta vårdfastigheter

Regionens sjukhus räknas som samhällsviktig verksamhet och är en del av totalförsvaret varför det inte enbart handlar om hur vården ska bedrivas utan också om fastigheternas robusthet.

Resilienta vårdfastigheter innebär för Locum att oavsett om vi drabbas av yttre störningar är målsättningen att alla tekniska system ska fungera dygnet runt. Alla patienter, besökare och personal ska uppleva att vårdfastigheterna och deras omgivande utemiljöer skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö, är tillgängliga, trygga och hälsofrämjande. Det ska finnas en inneboende förmåga att stå emot successiva och plötsliga förändringar, en återhämtningsförmåga efter plötslig förändring, samt att kunna utvecklas och vara fortsatt relevant över tid.

## Hållbara lokaler och utemiljöer

Sjukvårdsfastigheterna ska kunna nyttjas av både personal, patienter och besökare vilket ställer höga krav på lokalernas utformning. Upplevd trygghet, delaktighet och känsla av kontroll kan i likhet med gröna utemiljöer bidra till läkande.

### Inomhusmiljö

Locum förvaltar vitt skilda inomhusmiljöer, allt från vårdlokaler och högteknologiska utrymmen med högsta krav på vårdhygien till parkeringshus och administrationsytor. Alla lokaler skall planeras och förvaltas för respektive funktion i syfte att erbjuda den bästa inomhusmiljön. Lokalerna utformas utifrån vägledande arkitektur, med fokus på trygga rörelseytor, flexibilitet, sunda material som är hållbara över en lång förvaltningsperiod, ergonomi, tillgänglighet och dagsljus. Ett prioriterat område är erfarenhetsåterföring kring läkande vårdmiljöer då det kan bidra till att förkorta vårdtider, förbättra patientsäkerheten, minska smittspridning och öka välbefinnande hos patienter, anhöriga och personal.

Vår hörsel är ursprungligen anpassad för utomhusmiljö, medan vårdssituationen uteslutande sker inomhus. Under bullrande och stökiga situationer är det svårt för vårdpersonal att åstadkomma en läkande miljö och genomföra ett bra arbete. En långsiktigt hållbar arbetsmiljö är summan av fastighetens utformning inklusive dess teknik, tillsammans med vad vårdverksamheterna fyller den med.

Locum har genom sitt deltagande i det nationella nätverket för PTS och vårdbyggnader en fortlöpande förbättringsprocess. Den gemensamma erfarenheten ligger till grund för vår planering av förvaltning och förändringar, när vi renoverar och bygger energismart med inomhusmiljön i fokus. Vi arbetar med tydliga målbilder vid upphandlingar och kan därmed förankra värderingar på ett tidigt stadium med respektive part. Locum har ständig omvärldsbevakning för att erhålla bästa planeringsunderlag och uppdaterar sig bland annat fortlöpande med forskningsbaserad evidens från högskolor, exempelvis från Chalmers Tekniska Högskola. Locum deltar som remissorgan till bland annat Boverket, är representerat i Byggherrarnas Miljö, Teknik och Kvalitet (MTK) utskott och deltar som enda fastighetsägare i forumet för Sveriges Fuktkonsulter Bygga-F.

Under 2023 har vi utvecklat ett nytt gränssnitt som visualiserar inomhusklimatet i prioriterade lokaler på Danderyds sjukhus i syfte att spara energi. Mätvärdena ger en förståelse av det aktuella läget för temperatur och luftfuktighet och kan möjliggöra ett högre nyttjande av lokaler inom operation och sterilverksamhet. Vi har även implementerat ett pilotprojekt på Löwenströmska sjukhuset för analys av fastighetsdata i syfte att kunna agera mer proaktivt avseende underhåll, vilket bland annat bör minska antalet transporter.



## **Fastighetsföreningar**

Locum förvaltar till stora delar ett äldre fastighetsbestånd som generellt innehåller mer byggnadsföreningar än nyare byggnader. Förutom att ta bort föreningar som identifieras vid byggåtgärder, har Locum kartlagt ett flertal prioriterade byggnadsföreningar som sanerats i förtid.

I innerstadsmiljö är marken ofta förorenad. Därmed pågår ett antal projekt där vi kartlägger mark som är eller kan vara förorenad av PFAS.

## **Medicinska gaser**

Locum förvaltar medicinska gasanläggningar i regionens fastigheter. De medicinska gaserna på sjukhus och vårdinrättningar utgör en viktig del av sjukhusens läkemedelshantering. Varje teknikdisciplin inom sjukvården omfattas av lagar och regelverk där arbete med medicinska gaser kräver särskild försiktighet eftersom systemen ofta betjänar livsuppehållande behandlingar. Vidare stödjer vi vården i deras arbete med att uppfylla lagkrav på egentillverkade medicintekniska produkter.

## **Gröna investeringar**

Taxonomin är ett verktyg för att klassificera hur väl ekonomiska investeringar är miljömässigt hållbara. I dagsläget berörs Locum främst av taxonomikraven i regionens senaste ramverk för gröna obligationer och den nya Miljöbyggnadsmanualen 4.0.

Hållbara byggprojekt kan erhålla lån i form av gröna obligationer genom att regionen lånar pengar via banker som hjälper till att hitta investerare. I gengäld redovisar Region Stockholm projektens hållbarhetsresultat i en årlig rapport. Inom fem av regionens vårdfastigheter återfinns omfattande vårdinvesteringar som finansierats av gröna obligationer. Under 2024 kommer vi fortsätta arbetet med den påbörjade GAP-analysen mellan Locums processer och verifierat jämfört med de nya ramverkskraven där de senare bedöms som utmanande att uppnå.

Locum certifierar och verifierar större ny- och ombyggnadsprojekt enligt Miljöbyggnad. Miljöbyggnadskraven som ställs är höga. Detta kräver samverkan mellan alla discipliner genom hela projektets gång för att identifiera tekniska lösningar som fungerar i den typ av komplexa byggnad som en vårdfastighet är. I dagsläget förvaltar vi tio Miljöbyggnadsprojekt. Dessutom finns Nya Karolinska Solna som också är certifierat enligt Miljöbyggnad Guld liksom LEED Gold, men som förvaltas av Swedish Hospital Partners AB.

Under året certifierades den nya vårdbyggnaden som uppförts på Danderyds sjukhusområde preliminärt och en av våra vårdbyggnader på S:t Görans sjukhus och den nya akutvårdsbyggnaden på Danderyds sjukhus verifierades. Under kommande år kommer uppföljningar av de återstående preliminärt certifierade byggnaderna att genomföras för att även verifiera dessa. Vi ska under 2024 slutföra arbetet med att utvärdera hur den nya Miljöbyggnadsmanualen 4.0 kan appliceras på vårdbyggnader.

## **Läkande utemiljöer och biologisk mångfald**

I dialog med vårdverksamheterna och representanter från det omgivande samhället arbetar Locum för att skapa hälsofrämjande, läkande och tillgängliga utomhusmiljöer på förvaltningsobjekten. Fastighetsutvecklings- och detaljplaner är viktiga delar i arbetet att förvalta långsiktigt hållbara vårdfastigheter som ser till samspelet mellan både mark, grönstruktur, byggnader, teknisk infrastruktur och de som ska vistas på våra områden. I dessa underlag hanteras ekosystemtjänster, med syftet att bevara och samverka med de viktigaste naturvärdena samtidigt som de sammanhängande gröna kopplingarna förstärks. Genom att planera för samspelet med naturen kan exempelvis ett behagligare klimat främjas då träd och buskar erbjuder skugga och renare luft.

I samband med våra investeringar genomför vi åtgärder för att främja en läkande utomhusmiljö där ekosystemtjänster integreras. Bland annat utformar vi utemiljön med hänsyn till dagvattenhantering, artrikedom och biologisk mångfald samt att det finns tillgång till platser för kontemplation och



samtal i syfte att främja mentalt välbefinnande. Under året har vi exempelvis påbörjat planeringen av ett omfattande utemiljöprojekt på S:t Görans sjukhusområde och invigt ett nytt utegym på Södersjukhuset. Vi har även påbörjat ett pilotprojekt där vi har tagit fram en Grönytefaktor (GYF) och kartlagt olika typer av ekosystemtjänster på platsen. Resultat av pilotprojektet kommer att utvärderas och därefter planeras för utveckling av mål, krav och processer.

## Trygga och säkra lokaler

Sjukhus är samhällsviktig verksamhet och deras driftsäkerhet och funktion är essentiell vid kriser och störningar i samhället såväl som för att regionen ska kunna fullgöra sina uppgifter inom det civila försvaret. Det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområden och övriga världen medför att regionen och Locum behöver arbeta intensivt med att skapa trygga, säkra och robusta fastigheter. Regionens sjukhus måste fungera även vid störningar, olyckor, kriser, terrorism och krig. Dessutom behöver det finnas personal på plats för att sköta sjukhusens drift, vilket medfört att Locum ser över kontinuitetsplaner, avtal med leverantörer och krigsplacerar all personal.

### Krisberedskap, informationssäkerhet och systematiskt säkerhetsarbete

Locum har ett brett ansvar inom säkerhetsområdet bestående av flygsäkerhet vid regionens ambulanshelikopterflygplatser, bevakning kring delar av sjukhusen, skalskydd, brandskydd, krisberedskap och kontinuitetsplanering, insatser inom ramen för civil beredskap samt ett omfattande säkerhetsskydds- och informationssäkerhetsarbete.

För att klara de spridda kraven har vi en bredd av olika kompetenser inom säkerhet vilka stödjer vårt systematiska säkerhetsarbete enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) vägledning "Systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet".

Locum arbetar aktivt med hur skalskyddet ska utformas för att ge ett ändamålsenligt skydd och bidra till trygghet för patienter, besökare och vårdpersonal. Då Locum förvaltar samhällsviktiga fastigheter med särskilda krav på informationssäkerhet och säkerhetsskydd bedrivs ett systematiskt arbete inom de områdena. Locum har flera specialister inom brandsäkerhet, som arbetar med förvaltning- och projektorganisationerna för att säkerställa tillfredsställande brandskydd, som fungerar över tid, inom våra sjukhus. Locum ansvarar även för förvaltning och samordning av regionens Raket (Sveriges nationella kommunikationssystem för samverkan och ledning för organisationer med ansvar inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar). Det finns riktlinjer och vägledningar, såväl som vissa målgruppsanpassade utbildningar, inom samtliga ovan beskrivna områden.

Det finns en väl utarbetad plan och organisation för krishantering om något inträffar. Vid övning och hantering av inträffade incidenter har Locum uppvisat en god förmåga att hantera dessa.

Under 2023 har vi stöttat regionen i arbetet med krigsorganisation och krigsplacering inom övriga förvaltningar och bolag inom Region Stockholm. Inom samma uppdrag har vi även bidragit med kompetens och vägledning avseende bland annat säkerhetsskydd, krishantering och brandskydd.

### Trygghetsronder

Locum genomför årligen regelbundna trygghetsronder, vilka syftar till att identifiera områden inom eller utanför fastigheterna där patienter, anställda och besökare med flera upplever otrygghet. Trygghetsronder görs med "Gåtursmetoden" som grund. Denna metod utgör en bas för god dialog mellan förvaltare, patienter och personal. Dialogen stärker samarbeten och bidrar till erfarenhetsåterföring på olika plan. Gåturen kan även ge barn och unga möjlighet att bli delaktiga i frågor som rör dem. Utifrån trygghetsronden skapas en aktivitetslista som konkretiseras i åtgärder på kortare och längre sikt, vilka beaktas i underhålls- och investeringsplaner för respektive fastighetsområde. Under året har vi fortsatt fokusera på att integrera barn och ungas perspektiv vid trygghetsrondering på S:t Görans sjukhus.

## Klimatanpassning

Ett förändrat klimat innebär nya utmaningar, hänsynstagande och en förändrad riskbild för Locum och regionen. Det handlar om extremväder som exempelvis värmeböljor och skyfall, men också förändringar i den miljön som tekniska system verkar i och ändrade förutsättningar i leveranssäkerheten av kritiska beroenden. Locum genomför risk- och sårbarhetsanalyser kontinuerligt, där cirka hälften av de identifierade riskerna kan härledas till ett förändrat klimat. Exempel på klimatrisker:

- Fastigheternas tekniska system är inte dimensionerade efter rådande och framtida klimatförhållanden.
- Brister i energi- och vattenleveranser.
- Fastigheternas förmåga att motstå ökade nedbörds mängder.

När brister eller risker uppstår i enskilda fastigheter åtgärdas de i allmänhet omedelbart. Att skapa en långsiktig generell robusthet på hög nivå är kostsamt.

MSB har tagit fram den vägledande skriften "Den robusta sjukhusbyggnaden". Den indikerar att behoven av klimatanpassning kan vara ännu större än man tidigare uppskattat. Locum har i underlaget till budget och investeringsplan 2023-2032 inkommit med en första bedömning av investeringsbehovet. Locums slutsatser är att generella åtgärder av den omfattning som MSB föreslår ej ryms i befintlig investeringsplan. Dock görs robusthetsförbättrande åtgärder i samband med ny-, om- och tillbyggnader och vid underhållsprojekt. För att förbättra robustheten i befintligt fastighetsbestånd, krävs noggrann prioritering så att åtgärder som genomförs ger god nytta. Robusthetshöjande investeringar av samtliga sjukhusbyggnader är inte ekonomiskt hållbart. Det krävs ett samarbete med vårdgivarna för att identifiera de verksamheter som har högst prioritet. Regionen har påbörjat arbetet som ska leda fram till en handlingsplan. Tills det är färdigställt görs riskförebyggande åtgärder i huvudsak i samband med att olika typer av projekt genomförs.

Under 2023 har en klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för ett utvalt byggprojekt tagits fram. Denna är anpassad efter indikator 10 Klimatrisker i Miljöbyggnad 4.0 som en del i utredningen av den nya manualen. Resultatet och nyttan av denna rapport ska utvärderas under början av 2024 för att undersöka om delar ska lyftas in i våra processer för projekt, alternativt för att kartlägga hela sjukhusområden ytterligare.

## Tillgänglig vårdmiljö

Vår utgångspunkt är att människor i alla åldrar ska kunna vistas, förflytta sig och ha tillgång till de vårdfastigheter som Locum förvaltar. För att uppnå detta har vi ett tätt samarbete mellan olika discipliner där kunskapsutbyte sker, vilket leder till ständiga förbättringar i de riktlinjer och typrum som används i byggprojekten samt under förvaltning av fastigheterna.

## Fysisk tillgänglighet

Vi planerar långsiktigt och genomför kontinuerligt besiktningar av sjukhusfastigheterna avseende den fysiska tillgängligheten utvändigt och invändigt i syfte att uppfylla och säkerställa gällande myndighets- och lagkrav. Under 2023 genomfördes besiktning på sjukhus och behandlingshem med tillhörande yttre miljö. Fokus har varit att stötta förvaltning och verksamheter ute på plats efter att besiktningarna skett, för att tydliggöra kravställning och ansvar för åtgärderna.

På Locum finns ett samverkansråd för fysisk tillgänglighet vilket är ett forum för information och kunskapsutbyte om funktionsnedsattas behov och villkor. Samverkansrådet har regelbundna möten som en del i att utveckla arbetet med sjukhusens fysiska tillgänglighet. Samverkansrådet har under året testat nya produkter för porttelefoni, armstöd för tillgängliga toaletter samt utveckling av ny utformning på inglasning på Locums receptions- och kassadisk. Arbetet har skett både på plats på ett sjukhus samt på vårt huvudkontor.

Vidare har vi under 2023 genomfört två kompetenshöjande insiktsdagar avseende tillgänglighet, social hållbarhet och normkritiskt tänkande för Locums medarbetare.

### **Kommunikativ tillgänglighet**

Information och kommunikation som rör tjänster och service som Locum erbjuder ska kunna uppfattas av alla. Grunden för tillgänglig kommunikation är att vi i allt vi gör, inkluderar universell utformning. Kommunikationen blir enkelt utformad och lätt att förstå genom ett tydligt och lättförståeligt språk samt färg och form som uppfyller riktlinjer för tillgänglighet.

Informationsmaterial, såväl digitalt som print, ska följa Locums grafiska profil inom exempelvis teckensnitt, teckenstorlek, radavstånd, färger, kontraster och bilder.

I vissa sammanhang krävs speciella insatser för att kommunikationen ska bli tillgänglig. Vi arbetar för att vår webb ska vara tillgänglig genom bland annat programvaran Speakit +, vi har även enkla strukturer och tydliga rubriker. Bilder och länkar har beskrivande texter. Tillgängligheten summeras i en tillgänglighetsredogörelse på [locum.se](http://locum.se). Även på intranätet finns förklaringar, beskrivningar och råd för hur vi arbetar tillsammans för tillgänglig kommunikation.

Vi gör också insatser för att liknande förutsättningar finns för tillgänglighet i våra digitala nyhetsbrev, e-post och intranät. Filmer och digitala sändningar textas eller tillgängliggörs genom muntligt tydliggörande av presentatörerna. Kompletterande bildsymboler är viktiga hjälpmedel för personer med begränsad syn- och läsförståelse. Locum arbetar också med taktila skyltar i olika sammanhang, till exempel för skyltning av RWC och WC på sjukhusen.

Vidare erbjuder vi information på vanligt förekommande språk. På [locum.se](http://locum.se) finns grundinformation om Locum på engelska och finska, samt kontaktinformation till finsktalande person. Vid behov informerar vi om byggen och byggstörningar på olika språk vid sjukhusen. Likaså finns ordningsregler, instruktionsfilmer för byggbranschen samt sekretessblanketter på åtta språk.

## Inkluderande arbetssätt

På vår arbetsplats är jämlikhet, jämställdhet och mångfald viktiga frågor där vi arbetar förebyggande mot all form av diskriminering och trakasserier genom kommunikation och utbildning. Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik där vi verkar för att förebygga oegentligheter och all form av korruption samt givande och tagande av muta. Detta speglar också vårt arbete tillsammans med våra leverantörer där vi ställer krav om bland annat mänskliga rättigheter, antikorruption och anständiga arbetsvillkor för att sedan följa upp kraven systematiskt.

## Lika möjlighet för alla

Alla människor är viktiga och värdefulla. Vårt mål är att möta varje människa med respekt och ta vara på den kunskap som varje individ bidrar med.

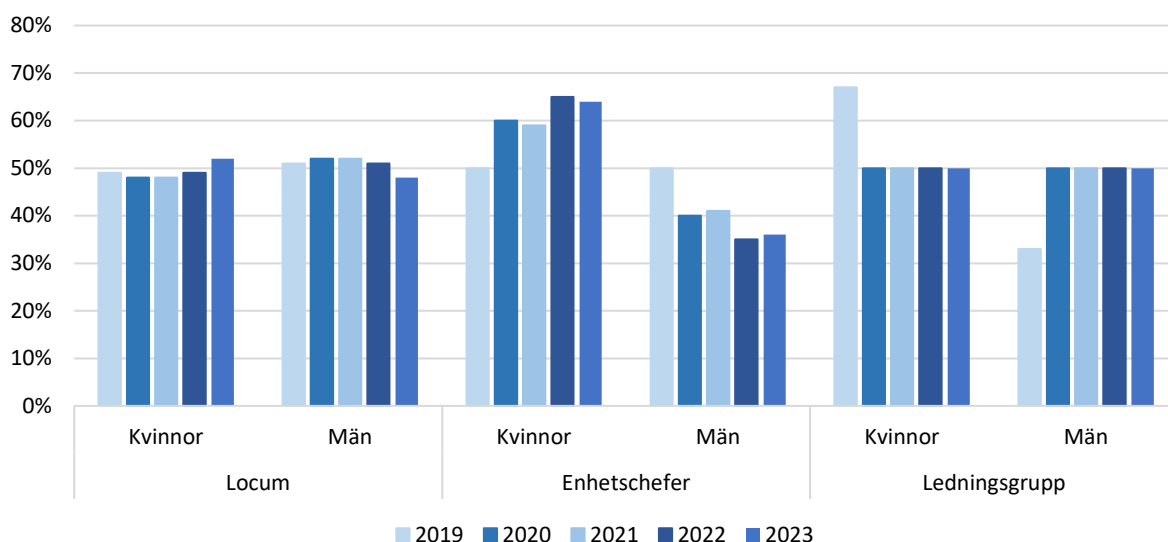
### Jämlikhet, jämställdhet och mångfald

Att arbeta för att uppnå jämställdhet och mångfald är ett internt arbete som på många sätt skapar en grund för många andra hållbarhetsfrågor. Det handlar om ett säkerställande av grundläggande mänskliga rättigheter. Genom att ha ett väl fungerande arbete skapas en god kultur som kan bidra positivt till medarbetares hälsa samt möjliggör utveckling, innovation och samarbeten. Detta arbete kan också ha positiv påverkan på Locums varumärke.

Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsindex (JÄMIX), där Locum deltar vartannat år, ger oss en möjlighet till benchmarking inom viktiga jämställdhetsaspekter. Resultatet från JÄMIX visar bland annat att Locum under en lång tid har haft en jämn könsfördelning. Inom flertalet viktiga områden presterar Locum bättre än branschindex och i vissa avseenden i linje med topprestande organisationer.

Könsfördelning sett till samtliga 285 (264) medarbetare är 48 % (51 %) män och 52 % (49 %) kvinnor. Fördelningen bland enhetschefer är 64 % (65 %) kvinnor och 36 % (35 %) män. I Locums ledningsgrupp är fördelningen 50 % (50 %) kvinnor och 50 % (50 %) män.

Fördelning kvinnor och män



Locum har nolltolerans mot sexuella trakasserier, hot och kränkande särbehandling. För att skapa förutsättningar för medarbetare, kunder och leverantörer att rapportera misstanke om allvarliga incidenter har bolaget en visselblåsarfunktion. Under 2023 inkom tre visselblåsarärenden vilket beskrivs utförligare under "Motverkande av korruption". Utöver det finns tydliga och väl

kommunicerade rutiner för hur vi ska agera för att motverka kränkningar och trakasserier samt för att hantera situationer om eller när detta uppstår. Frågor om kränkningar och trakasserier finns även inkluderade i vår löpande tempmätning och regionens årliga medarbetarenkät. Denna fråga diskuteras minst en gång per år under arbetsplatsträffar och följs upp i medarbetarsamtal. Vidare genomgår Locums medarbetare obligatoriska e-utbildningar rörande HBTQ, etnicitet, normer och möten i vardagen samt utbildning i att skapa tillgänglighet för alla.

### **Minoritetsgrupper**

Att främja och skydda minoritetsspråk och kulturer är en av regionens viktiga uppgifter. Locum uppmärksammar varje år minoriteterna och högtidsdagar för dessa grupper, exempelvis samernas nationaldag, i våra kanaler och genom flaggning i receptionen. Vi deltar vid inbjudan i olika samråd med minoritetsgrupper tillsammans med Region Stockholm.

### **Hållbart arbetsklimat**

Locums systematiska arbetsmiljöarbete har som mål att ingen ska bli sjuk eller skadas på grund av sitt arbete. Arbetsmiljön ska vara bra och utvecklande för alla arbetstagare så väl medarbetare som samarbetspartners.

### **Arbetsmiljö i byggprojekt**

Locum verkar aktivt för en hög säkerhetskultur gällande arbetsmiljö i byggprojekt, dels genom kontinuerligt utvecklingsarbete rörande bolagets processer, rutiner och styrdokument. Vi är även engagerade i föreningen Samverkan för noll olyckor i byggbranschen, Håll Nollan. Tillsammans arbetar Håll Nollans 90 medlemmar för den gemensamma visionen "Alla på våra bygg- och anläggningsarbetsplatser kommer hem oskadda efter varje arbetsdag". Nedan följer några exempel på aktiviteter som vi genomfört eller deltagit i under året för att säkerställa en hög arbetsmiljösäkerhet i byggprojekt i såväl planering och projektering som produktion:

- Varit engagerade i Håll Nollans arbete med att ta fram Arbetsmiljöguide gällande roller och ansvar – våra förväntningar på varandra.
- Genomfört Håll Nollans säkerhetspush på Danderyds sjukhus, Löwenströmska sjukhuset och Nacka sjukhus.
- Varit aktiva i Håll Nollans arbete med att ta fram en broschyr om säkerhetskultur.
- Deltagit i föreningen Byggherrarnas arbete med att ta fram hur de ska kommunicera ut Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter till sina medlemmar.
- Genomfört arbetsmiljörevisioner i byggprojekt för att följa upp samt få underlag till utvecklingsarbetet av våra processer gällande arbetsmiljö i byggprojekt.

Locum arbetar löpande för att skapa förutsättningar för en sund konkurrens för seriösa aktörer och för att kriminella element inte ska finnas på våra byggarbetsplatser. Huvudentreprenörer som anlitar underentreprenörer ska löpande redovisa vilka dessa är för Locum.

2021 började Locum utföra byggplatskontroller på våra byggarbetsplatser. Under 2023 har det genomförts 20 (18) byggplatskontroller, där målet är tre byggplatskontroller per kvartal. Vid byggarbetsplatsbesöken kontrolleras att samtliga personer har ID06-kort och identitetshandling. Även vilka entreprenörer som finns på byggarbetsplatsen noteras i den rapport som skrivs efter byggplatskontrollen. Om det finns anledning har kontroll gjorts av att personer på byggarbetsplatsen har arbetstillstånd.

### **Arbetsmiljö i fastighetsförvaltningen**

Locum ska enligt uppdrag säkerställa att de ytor som vi har rådighet över inom vårdfastigheterna inte utgör någon risk för hälsan hos människorna som vistas där. Vi bedriver ett systematiskt

arbetsmiljöarbete där vi arbetar med arbetsmiljödelegationer, tydliggörande av ordningsregler inom vårdfastigheterna, riskbedömning, utbildning med mera för att skapa säkra arbetsförhållanden.

### **Medarbetares hälsa och välbefinnande**

Genom löpande tempmätningar har vi på Locum en god bild av hur våra medarbetare upplever sin arbetsmiljö, hälsa och sitt välbefinnande. Via en app kan samtliga medarbetare se utfallet i realtid, där respektive medarbetare får ta del av sin egen enhets upplevelse samt det bolagsövergripande resultatet. Svarsfrekvensen på årsbasis är hög 95% (89 %) och de olika delområdena så som personlig utveckling, meningsfullhet, teamkänsla, autonomi, delaktighet, arbetsglädje och ledarskap har samtliga höga utfall i jämförelse med övriga bolag som finns i benchmarkdatabasen. Locum har relativt små medarbetargrupper, vilket gör att förutsättningarna för en tät och god dialog med närmaste chef underlättas. I tillägg till detta har vi med bidrag från regionen under 2022-2023 genomfört en företagsövergripande utbildningssatsning inom personligt ledarskap. Under hösten 2023 utbildades samtliga chefer och medarbetare i förändringskompetens. Sammantaget har dessa utbildningsinsatser sannolikt bidragit till det goda resultatet som syns i den årliga HME-enkäten.

Locum deltar även i Region Stockholms årliga Medarbetarenkät. 2023 års utfall för de tre delindexen motivation, ledarskap och styrning blev 85 (81), 87 (85) och 84 (81). Det sammanvägda HME-indexet blev 86 (83), att jämföras med Region Stockholms utfall som blev 80 (75). Locum överträffar alltså målet för HME för 2023 som var 78. Förutom den höga svarsfrekvensen i denna enkät, 89 % (87 %), som indikerar ett stort engagemang samt att resultaten är representativa och därmed tillförlitliga, utmärker sig Locums höga ledarskapsindex i jämförelse med övriga Region Stockholm. Resultatet från medarbetarenkäten används som underlag i bolagets verksamhetsplanering på avdelnings- och enhetsnivå.

Under året var personalrörligheten 6,6 % (17,1 %) vilket är mer än en halvering jämfört med förra årets alltför höga personalomsättning. Utifrån att 18 personer har slutat, varav två var pensionsavgångar, och 39 personer har börjat, har antalet medarbetare ökat med 7,9 % (0,4 %), från 264 till 285 medarbetare.

2023 var sjukfrånvaron i relation till ordinarie arbetstid 3,1 % (3,9 %), att jämföras med Region Stockholms målsättning som är 6,1 %.

Locum ser genomförande av medarbetarsamtal som en viktig del i den ständigt pågående dialogen mellan medarbetare och chef och arbetar därför aktivt mot målsättningen att ha 100 % genomförda samtal under året. Tidigare regiongem samma verktyg för genomförande och uppföljning av medarbetarsamtal har utgått. Utifrån ett väl etablerat arbetssätt, med tydlig struktur och process, känner vi oss trygga med att medarbetarna får sina medarbetarsamtal genomförda.

### **God affärsetik**

God affärsetik är grundläggande för relationen med Locums leverantörer. På så sätt upprätthålls ett professionellt förtroende samtidigt som hållbara affärer gynnas.

### **Motverkande av korruption**

Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik och vi verkar för att förebygga alla former av oegentligheter och korruption, inklusive givande och tagande av muta. Vårt mål är att samtliga medarbetare ska känna till och efterleva våra regler avseende representation och motverkande av korruption, som även innefattar regler om jäv och bisyssla. Via vår visselblåsarfunktion är det möjligt att anmäla misstanke om allvarliga oegentligheter. Locums medarbetare informeras också om Region Stockholms visselblåsartjänst. Under 2023 inkom tre visselblåsarenden. Två kunde avslutas under året, ett utan att några åtgärder behövde vidtas och ett efter att vissa interna åtgärder vidtagits. Den tredje anmälan kom in precis innan årsskiftet och där har intern utredning inletts.

För att minska risken för korruption, kvalitetssäkrar vi att de produkter och tjänster som levereras uppfyller de krav som kunder och bolaget ställer. Det görs kontroller och uppföljningar av såväl

leverantör som leverans. Vd skickar två gånger per år ut information till våra leverantörer och samarbetspartners med en påminnelse om Locums arbete för att motverka korruption och vilka regler Locum har att förhålla sig till.

Antikorruption är ett ämne som diskuteras en gång per år som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet på våra kontinuerliga arbetsplatsträffar. För att minska risken för oegentligheter har Locum kvar regeln att alla beslut och avtal överstigande ett fastställt värde fattas av två personer i bolaget.

Locums medarbetare är skyldiga att anmäla bisysslor, vilket följs upp årligen vid medarbetarsamtal och genom stickprovskontroller. Vi genomgår även en årlig obligatorisk e-utbildning i regler om motverkande av korruption. Vårt systemstöd som samlar genomförda utbildningar visar att 74 (157) medarbetare genomgått utbildningen men att ett slutgiltigt resultat inte har kunnat fastställas på grund av systemfel. För att öka antalet medarbetare som genomgår utbildningen 2024 avser vi att arbeta ytterligare med olika former av påminnelser och uppföljningar.

### **Hållbara leverantörskedjor**

I syfte att främja hållbara leverantörskedjor avseende sociala risker ställs krav på arbetsrättsliga villkor i upphandlingar. Leverantörer som antas i en upphandling ska exempelvis följa villkor avseende en lägsta lön, minsta semesterrätt och maximal arbetstid. Ansvaret för sunda arbetsvillkor ska också föras vidare till underliggande led om sådana förekommer. I samband med upphandlingars genomförande kontrolleras alltid att de leverantörer som antas betalar lagstadgade skatter och avgifter, att de har en tillräcklig ekonomisk kapacitet samt att de utfäster att de inte är dömda för brott. I samtliga upphandlingar krävställer även Locum att leverantörerna ska följa Region Stockholms uppförandekod för leverantörer. Den bygger bland annat på ILOs kärnkonventioner, FNs mänskliga rättigheter och Barnkonventionen. En övergripande uppföljning följt av två fördjupade revisioner av arbetsrättsliga villkor och uppförandekod för leverantörer har genomförts under året. Under 2024 kommer vi arbeta tillsammans med leverantörerna för att åtgärda avvikelser som identifierats.

Utöver uppförandekoden ställs miljökrav på våra leverantörer i avtal och projektspecifika miljöprogram, där uppföljning av kraven görs löpande under avtalens tid. Dessa rör bland annat krav på systematiskt miljöarbete, produktval i BVB, avfallshantering samt fordon och arbetsmaskiners miljöprestanda.

Locum har en viktig roll i värdekedjan som beställare av tjänster och varor inom bygg- och fastighetsbranschen. Många byggvaror tillverkas i komplexa leveranskedjor i länder där det finns betydande hållbarhetsrisker när det gäller mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och affärsetik. För att få kunskap om hur vi ska bemöta dessa frågor i högre grad har en riskbedömning inom området genomförts. Fortsatt vidareutveckling av arbetet kommer att ske under 2024.

Locum deltar regelbundet i erfarenhetsutbyte och nätverksträffar med Region Stockholm och andra regionalt förvaltande bolag för att utveckla systematik och utbyta kunskap. En uppdaterad version av Region Stockholms uppförandekoden för leverantörer antogs i slutet av 2023, vilken kommer gälla i Locums samtliga avtal framöver. Under 2024 kommer särskilt fokus att läggas på den uppdaterade uppförandekoden med tillhörande kontraktsvillkor för att underlätta implementeringen och utbyta erfarenheter kring kravställning och uppföljning.



## Hållbarhetsdata

Avsnittet består av hållbarhetsdata som är för omfattande att inkludera inuti rapporten.

### Klimatberäkningsverktyg, emissionsfaktorer och antaganden

Locum har i årets hållbarhetsrapport för första gången använt Sveriges Kommuners och Regioners (SKRs) klimatberäkningsverktyg. Basår är satt till 2019. Nedan är klimatposter där vi har gjort specifika antaganden och avsteg beskrivna mer ingående, exempelvis där tidigare års data använts eller där andra emissionsfaktorer än från SKRs verktyg använts. För ytterligare information, se verktyget på SKRs hemsida.

### Köldmedia

2022 års köldmedialäckage används även till 2023 års redovisning.

### Reservkraft

Vissa antaganden om 2019 års utsläpp har gjorts där data saknades.

### Bränsleanvändning privat bil i tjänst

Privat bil i tjänst för 2019 antas vara bensinbilar. 2022 års bränsleanvändning används även till 2023 års redovisning.

### Bränsleanvändning drift och utemiljö

2022 års bränsleanvändning används även till 2019 års redovisning. Emissionsfaktorer från Byggföretagens beräkningsverktyg för mätning och kartläggning har använts för arbetspendling, tjänsteresor med bil samt bränsleanvändning drift och utemiljö avseende 2022 och 2023.

### Fjärrvärme

Antagande om att 2019 års utsläpp ligger inom Scope 2.

### EI

I enlighet med mallen redovisar Locum resultat för både platsbaserad och marknadsbaserad metod. Platsbaserad metod utgår från den genomsnittliga mixen i elnätet vilket för Sverige är den nordiska elmixen medan marknadsbaserad metod tar hänsyn till ursprungsmärkt el.

### Verksamhetsavfall

2022 års verksamhetsavfallsmängder används även till 2023 års redovisning.

### Klimatpåverkan från byggprojekt

Nybyggnationer - I 2019 års beräkning används en schablon (CO<sub>2</sub>e per BTA) som utgår från Boverkets gränsvärden för 2025, med ett tillägg utifrån att det antas ha skett klimatförbättringar 2025 jämfört med 2019. Emissionsfaktorn som anges i SKRs klimatberäkningsverktyg anses inte vara representativ för de byggnader som Locum uppför. Fram tills klimatkalkyler genomförs enligt samma beräkningsmetodik bör ett schablonvärde användas (tanken är att schablonvärdet minskar något varje år jämfört med 2019 för att vara motsvarande det gränsvärde som Boverket föreslagit 2025). Det är endast byggnader som erhållit slutbesked under aktuellt år som ingår.

Ombyggnationer - Emissionsfaktorer finns framtagna för fem av Locums typprojekt. Dessa framgår inte i SKRs klimatredovisning utan finns i beräkningsfilen för byggprojekt. En total summering av CO<sub>2</sub>e per innevarande år anges i klimatredovisningen.

### Flyg, buss, taxi och hotell

Utsläpp avseende flyg, buss, taxi och hotell kommer från Big Travel.

### Arbetspendling

Resultatet av 2022 års arbetspendling har använts även för 2019 och 2023.



<b>Klimatpåverkande utsläpp, ton CO<sub>2</sub>e</b>	<b>2019</b>	<b>2022</b>	<b>2023</b>
<b>Direkta utsläpp Scope 1</b>	<b>747</b>	<b>523</b>	<b>559</b>
Uppvärmning med egen panna	49	11	18
Reservkraft	389	315	320
Köldmedia	191	103	103
Bränsleanvändning drift och utemiljö	85	81	105
Bränsleanvändning privat bil i tjänst	33	13	13
<b>Indirekta utsläpp från energi Scope 2</b>	<b>21 527</b>	<b>16 190</b>	<b>16 635</b>
El (platsbaserad)	12 312	11 138	11 032
Fjärrvärme	9 215	5 052	5 603
Fjärrkyla	0	0	0
<b>Övriga indirekta utsläpp Scope 3</b>	<b>90 347</b>	<b>14 388</b>	<b>13 596</b>
Nybyggnation	52 014	0	0
Ombyggnation	33 258	9 474	8 804
Produktion och distribution av energi (platsbaserad el)	4 456	4 447	4 287
Byggavfall	173	61	95
Verksamhetsavfall	211	189	189
Tjänsteresor (flyg, tåg, buss, taxi, hotell)	5	1	1
Arbetspendling	64	64	64
Vattenförbrukning	166	152	156
<b>Summa totala utsläpp (Scope 1, 2 och 3)</b>	<b>112 621</b>	<b>31 101</b>	<b>30 790</b>
El (marknadsbaserad) (Scope 2)	0	0	0
Direkta biogena utsläpp	185	48	58

## Om Locums hållbarhetsrapport

Denna rapport är upprättad i enlighet med bestämmelserna i årsredovisningslagen och utgör bolagets lagstadgade hållbarhetsrapport. Rapporten beskriver bolagets verksamhet och ger en förståelse för Locums påverkan och möjligheter inom områdena miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Hållbarhetsrapporten är Locum ABs, med organisationsnummer 556438-7909, som Locums styrelse avger. Hållbarhetsrapporten tas fram en gång per år. Locum är en del av Region Stockholms organisation.

Granskning av hållbarhetsrapporten har skett i enlighet med FAR:s rekommendation RevR 12. Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten, av Ernst & Young AB, återfinns på Locums hemsida.

En utmaning framåt för Locum liksom många andra organisationer är Sustainability Reporting Directive (CSRD) som kommer påverka Locums hållbarhetsarbete. För att förstå och tydliggöra bolagets roll och ansvar har Locum bildat ett tvärfunktionellt team som också deltar i regionens samarbete avseende CSRD.

## Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i LOCUM Aktiebolag, org.nr 556438-7909.

### Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2023 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

### Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

### Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den /2 -2024

Ernst & Young AB

Jenny Göthberg

Auktoriserad revisor

## Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen har godkänts av Locums styrelse, Stockholm 2024-02- .

Jens Sjöström  
Ordförande

Magnus Persson  
1:e vice ordförande

Daniel Källenfors  
2:e vice ordförande

Bengt Ohlsson  
Ledamot

Gabrielle Gjerswold  
Ledamot

Hashim Jama  
Ledamot

Lowisa Ivman Anderzon  
Ledamot

Sandra Gunneflo  
Ledamot

Jonatan Hedin  
Ledamot

Håkan Johansson  
Ledamot

Jonas Jeppson  
Ledamot

Victoria Hörnedal  
Verkställande direktör

Locum AB

## **Plan för intern kontroll, år**

År 2023

## Innehållsförteckning

1	Bakgrund .....	3
2	Intern kontroll.....	4
2.1	Styr- och kontrollmiljö .....	4
2.2	Riskbedömning .....	4
2.3	Kontrollaktiviteter.....	5
2.4	Information och kommunikation.....	5
2.5	Övervakning och uppföljning.....	6
2.5.1	Uppföljning .....	6
2.5.2	Efterlevnad av riktlinje för intern kontroll .....	6
2.5.3	Hantering av brister och avvikelser .....	6
3	Sammanställning av risker.....	7

## 1 Bakgrund

Enligt 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725) ska varje nämnd inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § samma lag har lämnats över till någon annan.

Region Stockholm har, utifrån kommunallagen, beslutat om riktlinjer för intern kontroll för Region Stockholm (RS 2022–0326). Riktlinjen utgår från COSO-modellen, vilket innebär att systematiskt arbeta med att förutse risker och möjligheter samt att hantera och kommunicera dessa.

Region Stockholms arbete med intern kontroll syftar till att proaktivt säkerställa att verksamheten i enlighet med vad fullmäktige beslutar:

- uppnår fastställda mål och utför sitt uppdrag
- når långsiktig varaktighet och hållbarhet
- bedrivs ändamålsenligt, säkert och effektivt
- följer tillämpliga lagar, beslut, föreskrifter, avtal, styrande dokument med mera
- har tillförlitlig rapportering och information

## 2 Intern kontroll

Nämnden/bolaget tar i samband med budget och verksamhetsplanering fram en plan för intern kontroll. Denna plan uppdateras och följs sedan upp som ett led i den löpande rapporteringen och uppföljningen. Planen för intern kontroll utgör nämndernas och bolagens redovisning av arbetet med den interna kontrollen och är en viktig grund för den försäkran som lämnas om att nödvändiga åtgärder har vidtagits för att uppnå en tillräcklig intern kontroll.

### 2.1 Styr- och kontrollmiljö

Styr- och kontrollmiljön är omgivningen som den interna styrningen och kontrollen verkar i och påverkas av, det vill säga fundamentet för nämnden/bolagets arbete med risk och intern kontroll. Exempel på detta är organisationskulturen, ledningens agerande, policys, riktlinjer och andra styrande dokument.

Den interna kontrollen – utifrån Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning (ILS) samt regionens riktlinje för intern kontroll – är inarbetad i Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet [1].

Locum omcertifierades enligt krav i ISO 9001 (kvalitet) och 14001 (miljö) i september 2022, utan avvikelser, en uppföljande revision genomfördes under september 2023, även den utan avvikelser.

*[1] En tredjepartscertifierad styr- och kontrollmiljö med omvärlds- och intressentanalyser, riskbedömning, kontroller och åtgärder, information och kommunikation samt övervakning, uppföljning, granskningar och analyser.*

### 2.2 Riskbedömning

Riskbedömning handlar om hur risker för verksamheten identifieras, värderas och hanteras. Inom Region Stockholm används följande riskkategorier:

- Strategiska risker
- Ekonomiska risker
- Operativa risker
- Regelefterlevnadsrisker

#### **Omvärldsanalys med betydande trender, möjligheter och risker**

En reviderad omvärldsanalys, med betydande trender, risker och möjligheter för såväl Locum AB som fastighetsverksamheten i Fastighets- och servicenämnden (FSN), beslutades vid styrelse- samt nämndmöte den 29 augusti 2023.

#### **Betydande trender**

- Ändrat säkerhetspolitiskt läge
- Klimatförändringar
- Värderingsförändringar
- Snabb utveckling inom teknik och digitala tjänster
- Fortsatt ökad globalisering
- Utmanande ekonomiskt läge.

#### **Risker till intern kontrollplan för Locum AB**

Två obligatoriska risker/kontrollområde lades till i den interna kontrollplanen för 2023, risk för felaktiga externa betalningar samt risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen.

Samtliga risker sågs över i samband med att omvärldsanalysen reviderades. Betydande risker kvarstår, totalt 8 stycken. Riskvärdet har justerats för riskerna:

- Extraordinär händelse inträffar (från 20 till 16)
- Ökat glapp mellan analog och digital kompetens. (från 16 till 12).
- Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan (från 12 till 9)
- Risk för felaktiga externa betalningar (från 8 till 6)
- Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen (från 6 till 4).

### **2.3 Kontrollaktiviteter**

Utifrån riskanalysen prioriteras vilka kontroller och åtgärder som ska utföras för att acceptera, begränsa, dela eller eliminera riskerna för att uppnå en acceptabel risknivå. Kontroller och åtgärder ska också säkerställa beredskap för att hantera och reagera på oönskade situationer.

Uppföljning av att kontroller och planerade åtgärder för att minska/eliminera konsekvenser av risker genomförs enligt plan, säkerställs av respektive risk- och processägare i Locums ledningsgrupp.

Uppföljande tillsyn samt granskning och kontroll genomförs av Locums kvalitetschef (revisionsledare) vid stickprovskontroller och/eller vid interna revisioner.

De obligatoriska riskområdena inför 2023 ingick i den interna revisionen i december 2022, för att säkerställa att kontrollmoment fanns implementerade i ledningssystemet för de tillkomna riskerna.

### **2.4 Information och kommunikation**

De funktioner som arbetar med riskhantering, intern kontroll, regelefterlevnad och internrevision behöver ha full tillgång till den information som krävs för god intern kontroll till exempel mål, policys, riktlinjer, risker, åtgärder, kontroller och eventuella avvikelser.

Planen för Intern kontroll kommuniceras efter styrelse- och nämndbeslut genom publicering på locum.se (styrelsehandlingar) och på Locums intranät.

Internkontrollplanen inarbetas i Locums verksamhetsplan samt ligger till grund för Locums aktivitetsplaner på områdes-, avdelnings- och enhetsnivå, därmed möjliggörs genomförande av åtgärder på fler nivåer i organisationen.

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det tredjepartscertifierade ledningssystemet. Locums ledningssystem finns tillgängligt för samtliga medarbetare via Locums intranät samt till del även på locum.se för hyresgäster, leverantörer, samarbetspartners etc



## **2.5 Övervakning och uppföljning**

Nämnden/bolagsstyrelsen har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde och ska säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Detta innebär att varje nämnd och styrelse har ett ansvar för att det finns en organisation och processer för den interna kontrollen.

Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen har också uppsiktsansvar och ska övervaka hur den interna kontrollen sköts i nämnder och bolag samt utforma, utveckla och följa upp Region Stockholms arbete med intern kontroll.

### **2.5.1 Uppföljning**

Enligt riktlinjen för intern kontroll ska nämnden/bolagsstyrelsen med hänsyn till sitt ansvar, kontinuerligt följa upp sin verksamhet och utvärdera de riskbedömningar som sker samt vidta åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig, effektiv och att verksamheten bedrivs på ett tillfredställande sätt. Uppföljningen innefattar också att utvärdera om samtliga komponenter i ramverket för intern kontroll är tillräckliga.

Arbetet med intern kontroll hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det tredjepartcertifierade ledningssystemet. I Locums verksamhetsplan finns genomförd riskbedömning och intern kontrollplan integrerad för att möjliggöra att fullmäktiges mål och uppdrag uppnås. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål och genomföra uppdrag.

Uppföljning av att kontroller och planerade åtgärder för att minska/eliminera konsekvenser av risker genomförs enligt plan, säkerställs av respektive risk- och processägare i Locums ledningsgrupp. Uppföljande tillsyn samt granskning och kontroll genomförs av Locums kvalitetschef (revisionsledare) vid stickprovskontroller och/eller vid interna revisioner.

Uppföljning/granskning av kontrollmoment och åtgärder dokumenteras i den interna kontrollplanen och redovisas för styrelsen.

### **2.5.2 Efterlevnad av riktlinje för intern kontroll**

Nämnden/bolaget ska följa regionens riktlinje för intern kontroll, (RS 2022-0326).

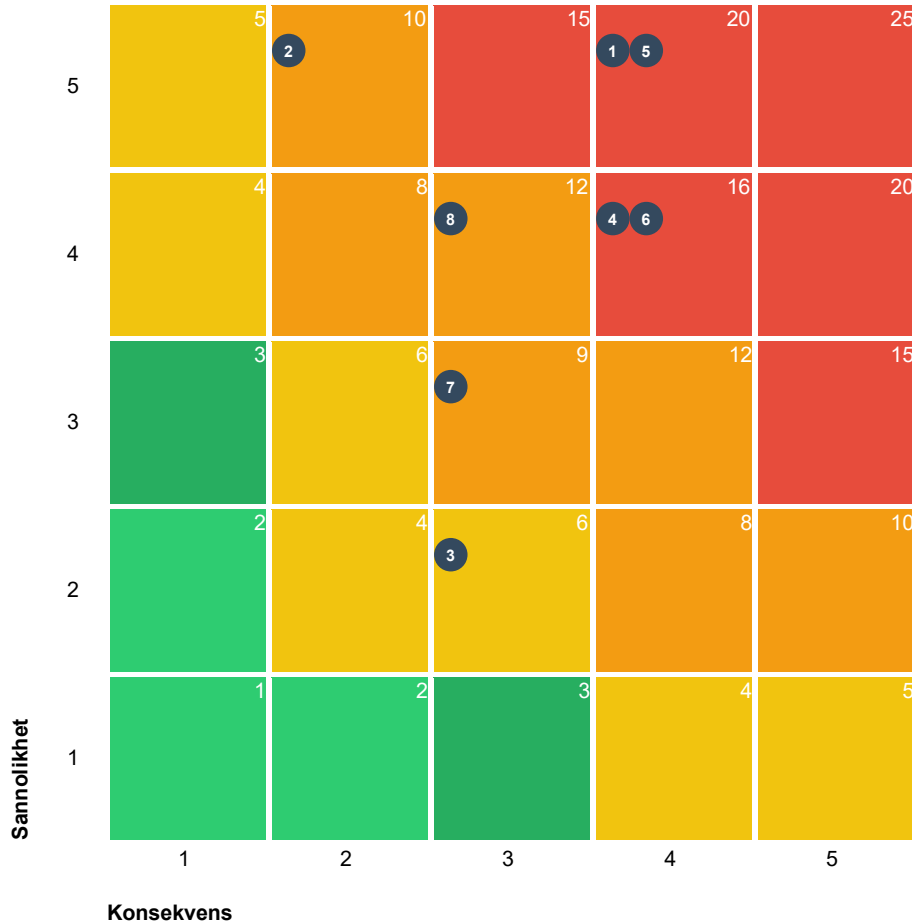
Den interna kontrollen utgår från Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning (ILS) samt regionens Riktlinje för intern kontroll (RS 2022-0326). Locum AB följer regionens styrande dokument och har inarbetat dessa i verksamhetsstyrningen och det certifierade ledningssystemet. Inga avsteg har noterats.

### **2.5.3 Hantering av brister och avvikelser**

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till nämnd/styrelse samt i den löpande rapporteringen till regionledningskontoret. Förvaltningschef/VD ska omedelbart agera om misstanke om brott uppstår.

Regionrevisorernas samlade bedömning av den interna kontrollen är att den är tillräcklig tillräcklig.









### 3 Sammanställning av risker



4 Mycket hög risk 3 Hög risk 1 Medelhög risk Totalt: 8

Mycket hög risk
Hög risk
Medelhög risk
Låg risk
Mycket låg risk

Sannolikhet	Konsekvens
5 Mycket hög, detaljerad beskrivning finns under hjälptexterna, klicka på frågetecknet.	Katastrofal - Mycket allvarlig, får inte inträffa
4 Hög, detaljerad beskrivning finns under hjälptexterna, klicka på frågetecknet.	Kritisk - Allvarlig, får helst inte inträffa
3 Medel, detaljerad beskrivning finns under hjälptexterna, klicka på frågetecknet.	Signifikant - Kännbar, uppfattas som besvärande
2 Låg, detaljerad beskrivning finns under hjälptexterna, klicka på frågetecknet.	Mindre - Lindrig, uppfattas som liten
1 Mycket låg, detaljerad beskrivning finns under hjälptexterna, klicka på frågetecknet.	Begränsad - Marginell, uppfattas som mycket liten

Verksamhetsspecifikt mål/Nämndspecifikt mål	Lokalt mål	Risk	Riskägare
Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019	Hållbar utveckling	1  68903 → Ökad påverkan från klimatförändringar.	<b>Riskägare</b> Mats Abrahams son
		2  69216 → Önskade effekter från klimatanpassningar.	<b>Riskägare</b> Mats Abrahams son
Ett resultat i balans		3  87482 → Risk för felaktiga externa betalningar	<b>Riskägare</b> Dan Eriksson
		4  87483 → Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen	<b>Riskägare</b> Dan Eriksson
2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta		5  68901 → Ökad sårbarhet med cyberattacker och intrång.	<b>Riskägare</b> Marit Brusdal Penna
		6  68902 → Extraordinär händelse inträffar.	<b>Riskägare</b> Mats Abrahams son
Hållbar investeringsutveckling		7  69204 → Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan.	<b>Riskägare</b> Mats Abrahams son
Hög innovations- och digitaliseringsgrad		8  68904 → Ökat glapp mellan analog och digital kompetens.	<b>Riskägare</b> Marit Brusdal Penna, Björn Åsander, Mats Abrahams son

Locum AB

## **Bilaga 1: Sammanställning mål, risker, kontroller och åtgärder, År 2023**

## **Innehållsförteckning**

<b>1</b>	<b>Läsanvisning .....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019.....</b>	<b>4</b>
<b>3</b>	<b>Ett resultat i balans .....</b>	<b>5</b>
<b>4</b>	<b>2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta .....</b>	<b>6</b>
<b>5</b>	<b>Hållbar investeringsutveckling.....</b>	<b>7</b>
<b>6</b>	<b>Hög innovations- och digitaliseringsgrad .....</b>	<b>8</b>

## 1 Läsanvisning

Bilaga 1 ger en övergripande sammanställning av risker, åtgärder och kontroller samt hur dessa kopplar till målen för verksamheten. Nedan förklaras de olika nivåer som utgör bedömningen för riskernas nivå, kontrollernas status och åtgärdernas status och riskreducerande effekt.

### Risknivå

- Mycket hög (röd) - Ej acceptabla risker. Åtgärder måste finnas för att sänka risknivån så långt det är möjligt. Avvikelse måste motiveras.
- Hög (orange) - Risker tolereras enbart då åtgärder eller kontroller inte är praktiskt genomförbara eller ekonomiskt försvarbara. Risker ska i dessa fall bevakas.
- Medelhög (gul) - Risker tolereras enbart om kostnader för åtgärder och kontroller överstiger nyttan. Risker ska i dessa fall bevakas.
- Låg (grön) - Risker accepteras generellt utan åtgärd men ska bevakas. Nödvändigt att visa att de bibehålls på denna nivå.
- Mycket låg (ljusgrön) - Risker accepteras utan åtgärd.

### Åtgärder

Status beskriver hur väl arbetet med åtgärder följer åtgärdsplanen.

- Streck, ej påbörjad
- Grön, enligt plan
- Gul, merparten åtgärdat men vissa delar kvarstår
- Röd, åtgärd ej enligt plan

Effekt av åtgärd beskriver hur väl de åtgärder som genomförts har haft önskad riskreducerande effekt.





- Streck, ej bedömt
- Grön, bedöms ge önskad effekt
- Gul, att uppnå önskad effekt bedöms som osäkert
- Röd, bedöms inte få önskad effekt

### Kontroller





Status beskriver om kontrollen är genomförd och om det finns avvikelser.

- Streck, kontrollen ej planerad att genomföras under perioden eller kommer att genomföras under kommande period/er.
- Grön, kontrollen är genomförd utan avvikelser
- Gul, kontrollen är genomförd med avvikelser
- Röd, kontrollen är inte genomförd

## 2 Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019






Risk	Kontroll	Kommentar	Åtgärd	Status	Effekt
<p><b>Namn</b> Ökad påverkan från klimatförändringar.</p> <p> →</p>	<p><b>Namn</b> Ta fram kontinuitetsplaner och genomföra risk- och sårbarhetsanalyser</p> <p><b>Frekvens</b> Löpande</p>				
<p><b>Namn</b> Önskade effekter från klimatanpassningar.</p> <p> →</p>	<p><b>Namn</b> Behov redovisas i samband med investeringsplaneringen</p> <p><b>Frekvens</b> Årligen</p>				

### 3 Ett resultat i balans


Risk	Kontroll	Komm entar	Åtgärd	Status	Effekt
<b>Namn</b> Risk för felaktiga externa betalningar 	<b>Namn</b> Godkännande och attest enligt delegation, redovisning av UE i pågående entreprenadprojekt, Betalkontroll <b>Frekvens</b> Regelmässigt				
<b>Namn</b> Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen 	<b>Namn</b> Regelmässiga avstämningar <b>Frekvens</b> Regelmässigt				





#### 4 2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta

Risk	Kontroll	Kommentar	Åtgärd	Status	Effekt
<p><b>Namn</b> Ökad sårbarhet med cyberattacker och intrång. </p>	<p><b>Namn</b> Begränsa med brandväggar, inloggningssystem, regler och rutiner avseende informationssäkerhet och IT-säkerhet <b>Frekvens</b> Koninuerligt</p>				
<p><b>Namn</b> Extraordinär händelse inträffar. </p>	<p><b>Namn</b> Genomföra säkerhetsskyddsanalyser <b>Frekvens</b> Kontinuerligt</p>				
	<p><b>Namn</b> Ta fram kontinuitetsplaner och genomföra risk- och sårbarhetsanalyser <b>Frekvens</b> Löpande</p>				

## 5 Hållbar investeringsutveckling

Risk	Kontroll	Kommentar	Åtgärd	Status	Effekt
<b>Namn</b> Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan. 	<b>Namn</b> Behov redovisas i samband med investeringsplaneringen <b>Frekvens</b> Årligen	●			
			<b>Namn</b> Området "Säkerhet och robusthet" ingår i Ledningens aktivitetsplan <b>Startdatum</b> 2023-01-01 <b>Slutdatum</b> 2023-01-31	●	-

## 6 Hög innovations- och digitaliseringsgrad

Risk	Kontroll	Kommentar	Åtgärd	Status	Effekt
<b>Namn</b> Ökat glapp mellan analog och digital kompetens. 	<b>Namn</b> Regelmässig kontinuitetsplanering avseende bland annat fastighetsautomation och fastighetsnät. <b>Frekvens</b> Årligen				

Locum AB

## **Fördjupad sammanställning av mål, risker, kontroller och åtgärder, År 2023**

## Innehållsförteckning

<b>1</b>	<b>Läsanvisning .....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019.....</b>	<b>4</b>
2.1	Hållbar utveckling.....	4
<b>3</b>	<b>Ett resultat i balans .....</b>	<b>6</b>
3.1	Risk för felaktiga externa betalningar.....	6
3.2	Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen.....	6
<b>4</b>	<b>2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta .....</b>	<b>8</b>
4.1	Ökad sårbarhet med cyberattacker och intrång. ....	8
4.2	Extraordinär händelse inträffar. ....	8
<b>5</b>	<b>Hållbar investeringsutveckling.....</b>	<b>11</b>
5.1	Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan.....	11
<b>6</b>	<b>Hög innovations- och digitaliseringsgrad .....</b>	<b>13</b>
6.1	Ökat glapp mellan analog och digital kompetens. ....	13

## 1 Läsanvisning

Detta är en fördjupad sammanställning av risker, åtgärder och kontroller samt hur dessa kopplar till målen för verksamheten. Nedan förklaras de olika nivåer som utgör bedömningen för riskernas nivå, kontrollernas status och åtgärdernas status och riskreducerande effekt.

### Risknivå

- Mycket hög (röd) - Ej acceptabla risker. Åtgärder måste finnas för att sänka risknivån så långt det är möjligt. Avvikelse måste motiveras.
- Hög (orange) - Risker tolereras enbart då åtgärder eller kontroller inte är praktiskt genomförbara eller ekonomiskt försvarbara. Risker ska i dessa fall bevakas.
- Medelhög (gul) - Risker tolereras enbart om kostnader för åtgärder och kontroller överstiger nyttan. Risker ska i dessa fall bevakas.
- Låg (grön) - Risker accepteras generellt utan åtgärd men ska bevakas. Nödvändigt att visa att de bibehålls på denna nivå.
- Mycket låg (ljusgrön) - Risker accepteras utan åtgärd.

### Åtgärder

Status beskriver hur väl arbetet med åtgärder följer åtgärdsplanen.

- Streck, ej påbörjad
- Grön, enligt plan
- Gul, merparten åtgärdat men vissa delar kvarstår
- Röd, åtgärd ej enligt plan

Effekt av åtgärd beskriver hur väl de åtgärder som genomförts har haft önskad riskreducerande effekt.

- Streck, ej bedömt
- Grön, bedöms ge önskad effekt
- Gul, att uppnå önskad effekt bedöms som osäkert
- Röd, bedöms inte få önskad effekt

### Kontroller



Status beskriver om kontrollen är genomförd och om det finns avvikelser.

- Streck, kontrollen ej planerad att genomföras under perioden eller kommer att genomföras under kommande period/er.
- Grön, kontrollen är genomförd utan avvikelser
- Gul, kontrollen är genomförd med avvikelser
- Röd, kontrollen är inte genomförd

## 2 Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019

### 2.1 Hållbar utveckling

#### 2.1.1 Ökad påverkan från klimatförändringar.

68903	<b>Riskvärde</b> 20	<b>Riskbeskrivning</b> Vanligare med varma somrar, stora nederbördsmängder och snabba väderomslag. Åtgärder för att klimatanpassa fastigheterna medför ett ökat investeringsbehov. Exempelvis Skyfall, värme och snölaster ger tillfälliga störningar i driften och därmed verksamheten.
	<b>Sannolikhet</b> 5	Arbetsmiljörisker kopplat till värmeböljor.
	<b>Konsekvens</b> 4	<b>Konsekvens</b> Driftssäkra, ändamålsenliga lokaler kan ej säkerställas samt ökade kostnader för att säkerställa att det inte inträffar. Anpassning av dimensionerande förutsättningar och nya tekniska lösningar krävs. <ul style="list-style-type: none"><li>• Driftstörningar i vårdverksamheten.</li><li>• Byggnader förstörs/ökat reparationsbehov.</li><li>• Ökade behov av robusthet vad gäller specifika krav från vårdverksamheten (t.ex. fuktgrad/värme osv).</li><li>• Underdimensionering i stadsnät som medför behov av egna fördröjningsmagasin.</li></ul>

#### Kommentar

Risken kvarstår i riskbedömning inför 2024.

Regelmässiga kontroller, rutiner och begränsande åtgärder för att eliminera/begränsa risken pågår kontinuerligt. Vid behov planeras och implementeras nya rutiner och kontrollmoment i Locums ledningssystem.

#### Kontroll

#### Status

##### Namn

Ta fram kontinuitetsplaner och genomföra risk- och sårbarhetsanalyser



##### Frekvens

Löpande

##### Beskrivning

Begränsa risken genom att kontinuerligt ta fram kontinuitetsplaner, genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, redovisa åtgärdsbehov i samband med investeringsplaneringen, genomföra åtgärder för att säkerställa en robust drift av sjukhusen.



##### Kommentar

Regionen har beslutat vilka sjukhus som ska prioriteras. GAP-analyser kommer att göras för dessa sjukhus, gentemot kraven (brons, silver och guld) i "Den robusta sjukhusbyggnaden", planering av åtgärder genomförs utifrån analysen.

**Kontroll****Status**

I samband med om-, till-, och nybyggnadsprojekt som genomförs inom ordinarie processer, analyseras vilka robusthetshöjande åtgärder som kan genomföras. Regelmässig kontinuitetsplanering avseende bland annat fastighetsautomation och fastighetsnät genomförs enligt plan.

**2.1.2 Oönskade effekter från klimatanpassningar.**

69216	<b>Riskvärde</b> 10	<b>Riskbeskrivning</b> Kraven på klimatanpassning innebär t ex ökad installation av kyla vilket påverkar fastigheternas energianvändning negativt. Detta medför ytterligare kostsamma och strukturella åtgärder för att minska energianvändningen. Inga särskilda medel finns avsatt för detta.
	<b>Sannolikhet</b> 5	<b>Konsekvens</b> Ökad miljöpåverkan.
	<b>Konsekvens</b> 2	

**Kommentar**

Risken kvarstår i riskbedömning inför 2024.

Regelmässiga kontroller, rutiner och begränsande åtgärder för att eliminera/begränsa risken pågår kontinuerligt. Vid behov planeras och implementeras nya rutiner och kontrollmoment i Locums ledningssystem.

**Kontroll****Status****Namn**

Behov redovisas i samband med investeringsplaneringen

**Frekvens**

Årligen

**Beskrivning**

Behov avseende klimatanpassningar och strukturella åtgärder för att minska energianvändningen redovisas i samband med investeringsplaneringen.



**Kommentar**

Genomförts enligt Locums processer och rutiner.



### 3 Ett resultat i balans

#### 3.1 Risk för felaktiga externa betalningar

87482	<b>Riskvärde</b> 6	<b>Riskbeskrivning</b> Risk för att felaktiga betalningar genomförs till exempelvis leverantörer eller anställda (i form av löner)
	<b>Sannolikhet</b> 2	<b>Konsekvens</b> Om tillräckliga kontroller och åtgärder inte vidtas kan oegentligheter i form av obehöriga betalningar förekomma. Detta kan leda till såväl ekonomisk skada som förtroendeskada.
	<b>Konsekvens</b> 3	

#### Kommentar

Obligatorisk risk/kontrollområde 2023. Arbete pågår enligt Locums processer och rutiner.

#### Kontroll

#### Status

#### Namn

Godkännande och attest enligt delegation, redovisning av UE i pågående entreprenadprojekt, Betalkontroll



#### Frekvens

Regelmässigt

#### Beskrivning

Kontroller av att bilagda fakturaverifikat är korrekta genomförs enligt delegation av godkännande part och attestanter.

Betalkontroll är en tjänst – upphandlad via Region Stockholm – som driftsattes på Locum i juni 2022. Betalkontroll kontrollerar betalningsmottagaren avseende bland annat F-skatt, bluffbolag och skuldrating samt kontrollerar även utgående transaktioner så att inga dubbelbetalningar görs etc.

#### Kommentar

Arbete pågår enligt Locums processer och rutiner.

#### 3.2 Risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen

87483	<b>Riskvärde</b> 16	<b>Riskbeskrivning</b> Risk för att finansiella rapporter som månadsrapport, delårsrapport, årsredovisning, verksamhetsberättelse etc. inte är tillförlitliga och inte ger en rättvisande bild av verksamheten.
	<b>Sannolikhet</b>	



4  
Konsekvens  
4

**Konsekvens**

Användare av den finansiella informationen kan fatta beslut på felaktiga grunder. Detta kan leda till såväl ekonomisk skada som förtroendeskada.

**Kommentar**

Obligatorisk risk/kontrollområde 2023. Arbete pågår enligt Locums processer och rutiner.

**Kontroll****Status****Namn**

Regelmässiga avstämnings

**Frekvens**

Regemässigt

**Beskrivning**



Locum har infört en rutin där ekonomidirektör undertecknar avstämda balansräkningar för Locum AB och Landstingsfastigheter Stockholm. Därutöver upprättas två årliga prognoser som utfallet jämförs mot, samt motpartsavstämnings i samband med budget och prognoser. Innan boksluten rapporteras samlas redovisningsansvariga, controllers, redovisningschef samt ekonomidirektör för ett avstämningsmöte.

**Kommentar**

Arbete pågår enligt Locums processer och rutiner.

## 4 2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta

### 4.1 Ökad sårbarhet med cyberattacker och intrång.

68901	<b>Riskvärde</b> 20	<b>Riskbeskrivning</b> Ökad digitalisering och uppkopplingsgrad ökar risken för angrepp på vår IT-miljö, passersystem och fastigheternas försörjningssystem.
	<b>Sannolikhet</b> 5	Exempelvis på grund av intrång, skadlig kod etc.
	<b>Konsekvens</b> 4	Angrepp kan orsaka stora och långvariga störningar av verksamheten som bedrivs på sjukhusen. Krav på lösensummor och/eller dyra återställningskostnader. Viktig information sprids till orätta händer.

#### Kommentar

Risken kvarstår i riskbedömning inför 2024.

Regelmässiga kontroller, rutiner och begränsande åtgärder för att eliminera/begränsa risken pågår kontinuerligt. Vid behov planeras och implementeras nya rutiner och kontrollmoment i Locums ledningssystem.

#### Kontroll

#### Status

##### Namn

Begränsa med brandväggar, inloggningssystem, regler och rutiner avseende informationssäkerhet och IT-säkerhet



##### Frekvens

Koninuerligt

##### Beskrivning

Begränsas bland annat med Locums egna brandväggar samt inloggningssystem med möjlighet att se när något ändras och av vem. Regler och rutiner avseende informationssäkerhet.

#### Kommentar

Pågår enligt plan. En handlingsplan för utbildning i informationssäkerhet har fastställts av Locums styrelse 2023-08-25, utbildningar pågår.

### 4.2 Extraordinär händelse inträffar.

68902	<b>Riskvärde</b> 16	<b>Riskbeskrivning</b> Allvarlig störning eller risk för allvarlig störning i viktig samhällsfunktion som kräver skyndsam insats. Exempelvis pandemi, terrorattack och krig.
	<b>Sannolikhet</b>	



4

**Konsekvens**

**Konsekvens**

Pandemi och krig:

4

Effekter från pandemin påverkar både tillgång och pris på ett antal materielgrupper som behövs i fastighetsprojekten. Kan leda till både ökade byggkostnader, längre genomförandetider och nya oprövade konstruktioner och material. Ökande krav på flexibilitet för att möta framtida pandemier.

Terror:

Terrorattacker och/eller fysiska angrepp slår ut driften och orsakar därmed störningar i verksamheten. Sjukhusbyggnaderna måste anpassas med åtgärder för ökad säkerhet vilket medför ökat investeringsbehov.

**Kommentar**

Risken kvarstår i riskbedömning inför 2024.

**Kontroll**

**Status**

**Namn**

Genomföra säkerhetsskyddsanalyser



**Frekvens**

Kontinuerligt

**Beskrivning**

Genomföra säkerhetsskyddsanalyser, såväl övergripande som inför upphandlingar och inför genomförande av projekt.

**Kommentar**

Arbete pågår enligt plan.

**Namn**

Ta fram kontinuitetsplaner och genomföra risk- och sårbarhetsanalyser



**Frekvens**

Löpande

**Beskrivning**

Begränsa risken genom att kontinuerligt ta fram kontinuitetsplaner, genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, redovisa åtgärdsbehov i samband med

investeringsplaneringen, genomföra åtgärder för att säkerställa en robust drift av sjukhusen.

***Kommentar***

Regionen har beslutat vilka sjukhus som ska prioriteras. GAP-analyser kommer att göras för dessa sjukhus, gentemot kraven (brons, silver och guld) i "Den robusta sjukhusbyggnaden", planering av åtgärder genomförs utifrån analysen.



I samband med om-, till-, och nybyggnadsprojekt som genomförs inom ordinarie processer, analyseras vilka robusthetshöjande åtgärder som kan genomföras. Regelmässig kontinuitetsplanering avseende bland annat fastighetsautomation och fastighetsnät genomförs enligt plan.

---

---

## 5 Hållbar investeringsutveckling

### 5.1 Fastigheternas motstånd/skydd mot extraordinära händelser motsvarar inte förväntan.

69204	<b>Riskvärde</b>	<b>Riskbeskrivning</b>
	9	Robusta sjukhusbyggnader och fokus på klimat-, risk- och sårbarhetsanalyser (KRSA) riskerar att ge sken att vi är mer förberedda än vår ekonomi tillåter.
	<b>Sannolikhet</b>	<b>Konsekvens</b>
	3	Byggnader och system inte tillräckligt robusta och redundanta för att förhindra störningar vid extraordinära händelser. Kan innebära en förtroendeskada den dag verksamheten eventuellt slås ut eller får kraftiga störningar.
	<b>Konsekvens</b>	
	3	

#### Kommentar

Risken kvarstår i riskbedömning inför 2024.

Locum arbetar långsiktigt och prioriterar utifrån för oss kända förutsättningar avseende resurser och fastighetsbestånd.

#### Kontroll

Status

#### Namn

Behov redovisas i samband med investeringsplaneringen



#### Frekvens

Årligen

#### Beskrivning

Behov avseende klimatanpassningar och strukturella åtgärder för att minska energianvändningen, redovisas i samband med investeringsplaneringen.

#### Kommentar

Genomförs enligt Locums processer och rutiner.

#### Åtgärd

#### Namn

Området "Säkerhet och robusthet" ingår i Ledningens aktivitetsplan

#### Startdatum

2023-01-01

#### Slutdatum

2023-01-31

#### Status



#### Effekt av åtgärd

—

#### Åtgärdsbeskrivning

## Åtgärd

---

Även inför 2023 ingår området "Säkerhet och robusthet" i Locums ledningsgrupps aktivitetsplan:

För att öka robustheten i våra fastigheter gentemot ökade risker utifrån klimatförändringar och ett försämrat säkerhetspolitiskt läge ska det tas fram ta fram en åtgärdsplan som på kort- och lång sikt redovisar åtgärder som ökar robustheten och cybersäkerheten i byggnader och system.

Planen kommer utifrån ökade krav på fysisk och digital säkerhet, redundans och civilt försvar vara tidsatt och innehålla prioriteringar och ekonomiska konsekvenser av genomförandet.

### ***Kommentar***

#### **Området "Säkerhet och robusthet" i Ledningens aktivitetsplan**

Även inför 2024 ingår området "Säkerhet och robusthet" i Locums ledningsgrupps aktivitetsplan. Med anledning av ett förändrat säkerhetspolitiskt läge och klimatförändringar behöver robustheten i sjukhusbyggnader Locum förvaltar och utvecklar förstärkas, så att verksamhet fortsatt kan bedrivas.



Utifrån åtgärdsplaner – på såväl kort som lång sikt – genomförs bland annat GAP-analyser på akut- och universitetssjukhusen utifrån nuvarande status och krav i "Den robusta sjukhusbyggnaden". Åtgärdsförslag och ekonomiska konsekvenser arbetas fram och stäms av med regionen centralt för prioritering. Prioriterade projekt redovisas i kommande investeringsplanering.

---

---

## 6 Hög innovations- och digitaliseringsgrad

### 6.1 Ökat glapp mellan analog och digital kompetens.

68904	<b>Riskvärde</b> 12	<b>Riskbeskrivning</b> Ökad digitalisering och övertro på nya tekniska/digitala lösningar leder till minskad analog kompetens och förståelse. Vid störningar behövs kunskap både om digital/ny teknik samt om analog/mekanisk teknik för snabbt åtgärdande.
	<b>Sannolikhet</b> 4	<b>Konsekvens</b>
	<b>Konsekvens</b> 3	1. Projekterade lösningar blir inte tillräckligt robusta för att även fungera under störda driftsförhållanden. 2. Driftspersonal är inte a-jour med både ny/digital teknik och analog/mekaniska lösningar som införs. 3. Allvarliga eller långa driftsavbrott kan få allvarliga konsekvenser för vården. 4. Manuella rutiner kräver mer resurser

#### Kommentar

Risken kvarstår i riskbedömning inför 2024.

#### Kontroll

Status

#### Namn

Regelmässig kontinuitetsplanering avseende bland annat fastighetsautomation och fastighetsnät.



#### Frekvens

Årligen

#### Beskrivning

Regelmässigt genomföra kontinuitetsplanering och kontinuitetshantering som syftar till att öka motståndskraften, robustheten och minimera konsekvenserna av en allvarlig störning/kris.

Exempelvis kartlägga viktiga och/eller prioriterade verksamheter och processer; identifiera kritiska beroenden och resurser samt identifiera acceptanskriterier och tolerabel avbrottsid, med avbrottsplanering och acceptanskriterier för avbrott.

#### Kommentar

Kontinuerliga aktiviteter har genomförts enligt plan under året. Bland annat rörande fastighetssystem, passersystem och kontinuitetsförbättrande arbete. Fortsatt förvaltning av Rakel i hela förvaltningsorganisationen för extraordinära händelser.